

บทที่ 3

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อแสวงหาแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา

เนื่องจากการสังเคราะห์โครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในสถาบัน
ครูศึกษา สังเคราะห์องค์ประกอบ 4 ประการ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อเรื่องของ
หลักสูตร กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษา และวิธีการประ-
เมินผลการเรียนของนักศึกษา ดังนั้น ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 นี้ ผู้
วิจัยจึงเสนอข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์เนื้อเรื่องที่ละส่วน ตามลำดับ
ดังนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็น
    - 1.1 ความหมายของจิตวิทยาการศึกษา
    - 1.2 จุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาและแนวนโยบาย กับ
จุดมุ่งหมายของการจัดครูศึกษาในประเทศไทย
  2. เนื้อเรื่องของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา
  3. กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาครู
และ
  4. วิธีการประเมินผล ซึ่งแบ่งเป็น
    - 4.1 วิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา
    - 4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา
1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา
- 1.1 ความหมายของจิตวิทยาการศึกษา
คำว่า "จิตวิทยาการศึกษา" ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Educational

Psychology) เป็นคำที่ อี. แลค. ธอร์นไดค์ (E.L. Thorndike) เป็นผู้ริเริ่มนำมาใช้อย่างเป็นทางการเป็นครั้งแรกเมื่อปี ค.ศ. 1903 โดยใช้เป็นชื่อหนังสือที่ธอร์นไดค์เขียนเกี่ยวกับเรื่องของการนำเอาความรู้ทางจิตวิทยาที่ได้จากการทดลองมาประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา และถือได้ว่าเป็นหนังสือเล่มแรกที่ได้มีการประกาศออกมาอย่างแจ่มชัดว่าขอความรู้ (Body of Knowledge) ของวิชานี้มีอยู่¹ จากนั้นก็ได้มีผู้เขียนหนังสือโดยใช้ชื่อกังกลาวนี้เป็นชื่อหนังสือกันอีกมากมาย เช่น โคลสนิค (Kolesnik, 1963) ; ครอนบาค (Cronbach, 1993) ; ลินด์เกรน (Lindgren, 1967) ; แบลร์ กับ โจนส์ (Blair & Jones, 1968) ; เอกวาดส์กับแนลเนล (Edwards & Cannell, 1968) และเคลาส์ไมเยร์กับริพเพิล (Klausmier & Ripple, 1971)

สำหรับความหมาย หรือนิยามของจิตวิทยาการศึกษา² ได้มีนักจิตวิทยาการศึกษาเสนอไว้ในทัศนะต่าง ๆ กันดังตัวอย่างต่อไปนี้

ออสซูเบล (Ausubel) : จิตวิทยาการศึกษาเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ สภาพการณ์ ผลผลิต และการประเมินผลการเรียนในห้องเรียน²

บอลล์ (Ball) : จิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์ที่เน้นเกี่ยวกับการถามและการทดสอบอย่างมีระบบเพื่อหาคำตอบให้แกปัญหาทางการศึกษาต่าง ๆ³

¹M.W. Travers, "Educational Psychology" in R.L. Ebel (ed.), Encyclopedia of Educational Research 4th ed. (New York : The Macmillan Company, 1969) : 413.

²D.P. Ausubel, Educational Psychology : A Cognitive View. (New York : Holt, Rinehart and Winston Inc., 1968), p.vi.

³S. Ball, "Educational Psychology" in Deighton, The Encyclopedia of Education, Vol. 3 (New York : The Macmillan Company & Free Press, 1971) : 199.

คาร์รอล (Carroll) : จิตวิทยาการศึกษาคือการศึกษามวลพฤติกรรม การเรียนรู้และพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในสภาพของการจัดการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่บ่งไว้¹

อายแซงค์และคณะ (Eynsank et.al.) : จิตวิทยาการศึกษาหมายถึง

- ก. จิตวิทยาของระบบการศึกษา
- ข. จิตวิทยาของผู้สอนและผู้เรียน
- ค. การสำรวจองค์ประกอบทางจิตวิทยาที่จะนำไปใช้ในสภาพการณ์ทางการศึกษาทั้งในแง่กระบวนการทางจิตวิทยาและผลผลิตที่เกิดจากวิธีการและเทคนิคต่างๆ²

เคลาส์ไมเยอร์และริพเพิล (Klausmier & Ripple) : จิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรม การเรียนการสอนในสภาพการศึกษา รวมทั้งสภาวะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพด้วย³

โคลสนิค (Kolesnik) : จิตวิทยาการศึกษาคือการศึกษาข้อเท็จจริง และหลักการทางจิตวิทยาที่ช่วยให้สามารถอธิบายและปรับปรุงกระบวนการทางการศึกษาได้ดียิ่งขึ้น⁴

¹J.B. Carroll, "The Place of Educational Psychology in the Study of Education," in Glock (ed.), Guiding Learning : Reading in Educational Psychology, (New York : John Wiley & Son, Inc., 1971), p.724.

²Eynsank, et.al., Encyclopedia of Psychology, Vol. 1 (London: Search Press, 1972) : 304.

³H. Klausmier & R.E. Ripple, Learning and Human Abilities: Educational Psychology 3rd ed. (New York : Harper International Edition, 1971), p.6.

⁴W.B. Kolesnik, Educational Psychology (New York : McGraw-Hill Book Company, 1963), p.1.

ลินด์เกรน (Lindgren) : จิตวิทยาการศึกษาคือวิชาที่กล่าวถึงองค์ประกอบ 3 ประการคือ ผู้เรียน กระบวนการเรียนและสภาพการเรียน

วิททรอก (Wittrock) : จิตวิทยาการศึกษาคือศาสตร์ที่ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์ในสภาพการศึกษา²

จากตัวอย่างของคำนิยามต่าง ๆ ของ "จิตวิทยาการศึกษา" ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าความสอดคล้องอย่างหนึ่งของคำนิยามคือจิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์ที่ไขความรูทางจิตวิทยามาเป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา ส่วนความแตกต่างนั้นแบ่งออกได้เป็น 2 แนวคิด คือแนวคิดแรก เน้นว่าจิตวิทยาการศึกษาเป็นการศึกษาพฤติกรรมการเรียนและพฤติกรรมของผู้เรียน ส่วนแนวคิดที่ 2 เน้นว่าจิตวิทยาศึกษานั้นเป็นการศึกษาทั้งพฤติกรรมการเรียนการสอนและพฤติกรรมของผู้เรียนผู้สอน

นอกจากนี้ สิ่งที่แตกต่างกันอีกอย่างหนึ่งเท่าที่มองเห็นได้จากคำนิยามคือวงหรือขอบเขตของการศึกษาพฤติกรรม ซึ่งนักจิตวิทยาการศึกษาบางท่าน เช่น ออสเบล เห็นว่าพฤติกรรมที่นักจิตวิทยาการศึกษาควรจะทำการศึกษาวิจัยนั้นควร เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นภายในห้องเรียนเท่านั้น แต่นักจิตวิทยาการศึกษาหลายท่าน เช่น คาร์รอด เคลาส์ไมย์ และวิททรอก นั้นเห็นว่าการศึกษาพฤติกรรมในจิตวิทยาการศึกษาควรศึกษาในสภาพการณ์ของการจัดการศึกษา คือไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นการศึกษาเฉพาะภายในห้องเรียนหรือภายในโรงเรียนเท่านั้น แต่ควรศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นภายในสภาพทั้งหมดของการจัด

¹H.C. Lindgren, Educational Psychology in the Classroom 3rd ed. (New York : John Wiley & Son, Inc., 1967), p.22.

²M. Wittrock, "Focus on Educational Psychology" in Clarizico, Craig & Mehrens, Contemporary Issue in Educational Psychology. (Boston: Allyn and Bacon, Inc., 1970), p.44.

การศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

จากแนวคิดที่เห็นว่าจิตวิทยาการศึกษาเป็นการศึกษาพฤติกรรม การเรียนและ
 ผู้เรียน ผู้ที่มีแนวคิดเช่นนี้จะมุ่งความสนใจไปสู่การค้นหาขอความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียน
 และผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาหรือขอความรู้ของจิตวิทยาการศึกษาที่ปรากฏตามแนวคิด
 ของนักจิตวิทยาการศึกษาพวกนี้จึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเรียนและผู้เรียนทั้งสิ้น ถึงแม้จะเห็น
 ได้จากกรณีที่ เดเรค เอ็น นันนี่ (Derek N. Nunney, 1964) สํารวจเนื้อหาในหนังสือ
 จิตวิทยาการศึกษาที่เขียนขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1956-1963 และรายงานการปริทัศน์
 (Review) ของเขาจากหนังสือ 11 เล่มที่เขียนขึ้นในปีดังกล่าว มีหัวข้อที่เกี่ยวกับการ
 เรียนรู้ และผู้เรียนถึง 96% โดยแยกออกเป็นหัวข้อที่เกี่ยวกับการเรียนรู้ 50% การเจริญ
 เติบโตและพัฒนาการของผู้เรียน 25% บุคลิกภาพและการปรับตัวของผู้เรียน 15% และการวัด
 ประเมินผลการเรียนของผู้เรียน 6% ส่วนเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการสอนมีเพียง 4% และไม่มี
 เนื้อหาเกี่ยวกับผู้สอนเลย¹

ในปีต่อมาคือ ค.ศ. 1965 เอน.แอล. เกจจ์ (N.L. Gage) ได้เสนอการ
 อภิปรายประเด็นนี้อย่างชัดเจนว่าความรู้เกี่ยวกับผู้สอนและกระบวนการสอนนั้นเป็นความรู้ที่
 จำเป็นของครูไม่น้อยไปกว่าความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนและกระบวนการเรียน เพราะครูจำเป็น
 จะต้องรู้ถึงวิธีการจัดการกระทำตัวแปรอิสระโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวแปรอิสระที่เกี่ยวกับพฤติกรรม
 การสอนของครูเอง เพื่อก่อให้เกิดตัวแปรตามคือการเรียนของเด็กที่มีประสิทธิภาพ เขาเน้น
 ต่อไปว่า การอธิบาย การควบคุมและการปรับปรุงกิจกรรมการสอนนั้นจำเป็นต้องอาศัยหลัก
 เกณฑ์และเทคนิควิทยาทางการสอนที่เป็นผลการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยตรง ไม่ใช่สรุปเอาเอง
 ว่าการรู้เรื่องผู้เรียนและกระบวนการเรียนแล้วจะทำให้ครูสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ให้

¹D.N. Nunney, "Trends in the Content of Educational Psychology, 1948-63.", Journal of Teacher Education 15 (December 1964) :
 372 - 377.

เป็นประโยชน์ต่อการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ¹ และเพื่อเสริมแนวคิดดังกล่าว เกจจ์
ไคเสนอแนวคิดไว้โดยละเอียดอีกครั้งหนึ่งในหนังสือคู่มือการวิจัยเกี่ยวกับการสอน (Hand-
book of Research on Teaching) ที่เกจจ์เป็นบรรณาธิการ (Editor) ในการ
จัดพิมพ์

จากแนวคิดเริ่มแรกของ เกจจ์และนักจิตวิทยาการศึกษาคนอื่น ๆ ใน
หนังสือคู่มือการวิจัยเกี่ยวกับการสอนนี้เอง ทำให้นักจิตวิทยาการศึกษาทั้งหลายเริ่มหันมาให้ความสนใจ
ความสนใจกับการวิจัยคุณค่าของความรู้เกี่ยวกับการสอนซึ่งประกอบด้วยผู้สอน ทฤษฎีการสอน
และกระบวนการสอนกันอย่างจริงจังมากขึ้น หนังสือที่เขียนเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาหลัง
จากปี ค.ศ. 1965 จนถึงปัจจุบันจึงได้มีการ เน้นถึง เรื่องเกี่ยวกับการสอนและลักษณะ
(Characteristics) ของผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการสอนกันอย่างกว้างขวาง เช่นหนังสือ
ชื่อจิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษา (The Psychology of Learning
and Instruction : Educational Psychology) ของ เดอ เซ็คโก (De
Cecco, 1968) หนังสือชื่อการเอื้ออำนวยให้ใหญ่เรียนเกิดการเรียนรู้ : จิตวิทยาการศึกษา
เบื้องต้น (Facilitating Student Learning : An Introduction to
Educational Psychology) ของเคลาส์ไมย์ และ กูควิน (Klausmier and
Goodwin, 1975) และหนังสือชื่อจิตวิทยาสำหรับการเรียนการสอน (Psychology for
Learning and Teaching) ของกัลโลเวย์ (Galloway, 1976)

ส่วนปัญหาที่ว่าขอบเขตของการศึกษาพฤติกรรมการเรียนการสอนควรจะ
อยู่ในวงจำกัดมากน้อยเพียงใดนั้น มีนักจิตวิทยาการศึกษาบางท่าน ตัวอย่างเช่น ออสต์เบล
เสนอว่า ควรจะเน้นที่พฤติกรรมการเรียนในห้องเรียนเป็นสำคัญ เพราะกิจกรรมการเรียนตาม

---

¹N.L. Gage, "The Educational Psychology of American Teachers!"
Reprinted in M.D. Glock, Guiding Learning : Readings in Educational
Psychology, p.742.

วัตถุประสงค์ของการศึกษามักเกิดขึ้นภายในห้องเรียน¹ แต่เนื่องจากแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันได้ขยายวงกว้างออกไปจากการศึกษาเฉพาะภายในระบบโรงเรียนคือ เน้นรวมถึงการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วย และตามความเป็นจริงที่ว่าการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และมีความจำเป็นตลอดชีวิต เนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้ของจิตใจแก่ประชาชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน² ผู้วิจัยจึงเห็นด้วยกับแนวคิดของนักจิตวิทยาการศึกษา เช่น คาร์รอล เกลาสไมย์ และวิททรอค ที่เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาพฤติกรรม การเรียนการสอนในจิตวิทยาการศึกษาว่าควรจะศึกษาในวงที่กว้างออกไปจากที่ออกสู่เบล เสนอแนวคิดไว้ คือควรจะศึกษาพฤติกรรมดังกล่าวทั้งที่เกิดขึ้นภายในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน โดยถือว่าสภาพการณ์ที่ควรศึกษาพฤติกรรม การเรียนการสอนในจิตวิทยาการศึกษานั้นคือ สภาพการศึกษาที่มีการจัดกระทำให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา³ ซึ่งอาจพิจารณาได้จากทั้งแต่ความมุ่งหมายของการสอน ความมุ่งหมายของหลักสูตร และความมุ่งหมายของการจัดโปรแกรมการศึกษาหรือความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ

จากข้อมูลและเหตุผลดังกล่าว สรุปได้ว่า จิตวิทยาการศึกษาในความหมายปัจจุบัน หมายถึงศาสตร์ซึ่งศึกษาพฤติกรรม การเรียนการสอนของบุคคลในสภาพการศึกษา โดยนิยามสภาพการศึกษาไว้ว่าหมายถึงสภาพการณ์ที่มีการจัดกระทำหรือมีการสอนใหญ่เรียนเกิด

¹ D.P. Ausubel, Educational Psychology : A Cognitive View, p. vi.

² คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา : รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. (กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด, 2518), หน้า 93.

³ J.B. Carroll, "The Place of Educational Psychology in the Study of Education," p.724.

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหมายของการสอน ตามความมุ่งหมายของหลักสูตร และตามความมุ่งหมายของการจัดโปรแกรมการศึกษาหรือตามความมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติ

1.2 จุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาคู และแนวนโยบาย กับจุดมุ่งหมายของการจัดครูศึกษาในประเทศไทย

1.2.1 จุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาคู
 สถาบันครูศึกษา : เริ่มมีขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นครั้งแรก
 ในโลกในศตวรรษที่ 17 ที่ประเทศฝรั่งเศส และต่อมาได้เริ่มเปิดสอนในประเทศอื่น ๆ ทั้งที่
 อยู่ในทวีปยุโรป อเมริกา เอเชียและแอฟริกา แต่ในระยะแรก ๆ การสอนของอาจารย์เป็นการ
 สอนให้นักศึกษาคู เรียนสิ่งที่จะสอนและวิธีสอนจากการดูการสอนของอาจารย์ที่ทำการสอนอยู่¹
 สำหรับประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มีความก้าวหน้า
 ทางวิชาการด้านจิตวิทยาการศึกษามากนั้น แม้ว่าการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนให้แก่ศึกษาคูในสหรัฐ
 อเมริกาจะเริ่มมาตั้งแต่ปีค.ศ. 1835 แต่จิตวิทยาเพิ่งเริ่มเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาคูของ
 อเมริกาเมื่อประมาณต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 นี้เอง² โดยหนังสือชื่อ "สนทนากับครู" (Talk
 to Teachers) ของวิลเลียม เจมส์ (William James) ซึ่งตีพิมพ์ตั้งแต่ปีค.ศ. 1889
 ที่พูดถึงการประยุกต์หลักการทางจิตวิทยามาใช้กับระบบการเรียนและการผสมผสานความรู้ทาง
 จิตวิทยามาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการสอน นับเป็นหนังสือเล่มแรกที่ได้รับการยอมรับและใช้
 ในสถาบันการศึกษาของครูในยุคนั้น

¹P. Woodring, "The Development of Teacher Education," in
 Ryan (ed.), Teacher Education (Chicago : The Chicago Press, 1975),
 p. 1.

²E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educa-
 tional Psychology, (London : Methuen Co. Ltd., 1972), p.28.

ต่อมาในปีค.ศ. 1903 ฮอร์นไคท์ผู้ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งวิชาจิตวิทยาการศึกษาได้เขียนหนังสือชื่อ จิตวิทยาการศึกษา (Educational Psychology) ที่พูดถึงเรื่องการนำเอาหลักการต่าง ๆ ทางจิตวิทยาการทดลองมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา¹ ทำให้จิตวิทยาการศึกษาเขามามีบทบาทต่อการศึกษารัฐในประทศต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อครูศึกษาของอเมริกาอย่างจริงจังมากขึ้นตั้งแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน

จุดมุ่งหมายสำคัญของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันครูศึกษานั้น วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนจิตวิทยาการศึกษาและตามความสำคัญที่จิตวิทยาการศึกษาเข้าไปมีบทบาทต่อการศึกษารัฐ

ริฟลิน (Rivlin) กล่าวว่า เพื่อให้การสอนจิตวิทยาการศึกษาเป็นประโยชน์แก่นักเรียนครูที่จะต่อไปประกอบอาชีพครู วัตถุประสงค์ของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูจึงควร เป็นดังนี้คือ

1. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษารัฐเกิดความสนใจและมีความเข้าใจในบุคคลว่าพฤติกรรมทั้งของตนเองและบุคคลอื่น ๆ ในสังคมนั้น เป็นพฤติกรรมที่พลวัต (Dynamic Behavior) คือไม่หยุดนิ่ง มีพลังแสดงออกหลายรูปแบบ และมีสาเหตุแห่งการแสดงพฤติกรรมแต่ละอย่างต่าง ๆ กัน ทั้งนี้เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษารัฐพยายามทำความเข้าใจกับพฤติกรรมของนักเรียนที่จะอยู่ในความดูแลของตนในอนาคตให้มากที่สุด
2. เพื่อส่งเสริมทัศนคติและพฤติกรรมที่ดีของนักศึกษารัฐต่อการมีความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และส่งเสริมให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ
3. เพื่อให้ นักศึกษารัฐสามารถนำความรู้ที่ได้จากการวิจัยทางจิตวิทยาการศึกษาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสอน เพื่อให้สามารถสอนหรือให้การศึกษากับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

¹H.W. Travers, in R.L. Ebel (ed.), Encyclopedia of Educational Research : 413.

4. เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถนำความรู้ที่ได้ไปช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพในการเรียนของตนเองควยในฐานที่ยังอยู่ในบทบาทของผู้เรียนเช่นกัน

5. เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจและซาบซึ้งในงานวิจัยทางการศึกษาเนื่องจากจิตวิทยาการศึกษาเป็นศาสตร์ที่โถมจากการวิจัยโดยตรง ฉะนั้นผู้เป็นครูจึงควรสามารถอภิปรายหรือถกเถียงโดยอิสระข้อมูลจากการวิจัยมาสนับสนุนได้¹

บราวน์และคณะ (Browne, et.al.) ได้อภิปรายถึงจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาไว้ว่าควรมีดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจดีขึ้นในเรื่อง
  - 1.1 ตัวเขาเอง
  - 1.2 เด็ก (ทั้งในลักษณะที่เป็นเอกบุคคคลและในลักษณะที่เป็นสมาชิกของกลุ่ม)
  - 1.3 กระบวนการเรียนรู้
  - 1.4 การใช้การทดสอบทางจิตวิทยา
  - 1.5 หลักการของผู้นำกลุ่ม
  - 1.6 วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการศึกษามนุษย์
2. เพื่อช่วยให้นักศึกษามีความคิดที่ชัดเจนและแสดงออกได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
3. เพื่อสร้างเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติหรือค่านิยมที่ดีต่อการเรียนและองค์ประกอบต่างๆ ของการศึกษา²

¹H.N. Rivlin, in E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educational Psychology, pp. 244 - 249.

²J.D. Browne, et.al., "Teaching Psychology to Student Teacher: Some Problems," Educational for Teaching (Feb. 1957):3-6.

สกินเนอร์ (Skinner) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการสอนวิชา
จิตวิทยาการศึกษาแก่นักศึกษาคูไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของนักศึกษาครูเกี่ยวกับ
เรื่องพฤติกรรม การเรียนรู้ พฤติกรรมทางสังคมและการพัฒนาบุคลิกภาพ
2. เพื่อช่วยให้นักศึกษาคูสามารถกำหนดจุดมุ่งหมายใน
การสอนได้จากความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามความมุ่งหมาย
ของการศึกษา
3. เพื่อช่วยให้นักศึกษาคูพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนที่จะ
ไปสอนทุกคน เพื่อจะได้ไม่เกิดความลำเอียงต่อพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของนักเรียนคน
ใดคนหนึ่งไม่ว่าจะเป็นไปในทางบวกหรือลบ
4. เพื่อช่วยให้นักศึกษาคูเกิดความเข้าใจในธรรมชาติ
และความสำคัญของความสัมพันธ์ทางสังคมของเด็ก พัฒนาการเด็ก และบทบาททางสังคมของ
เด็กทั้งในแง่ที่เป็นสมาชิกคนหนึ่ง ของสังคมและในแง่ที่สังคมมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของ
เด็กเหล่านั้น
5. เพื่อกำหนดความรู้และหลักการที่จะช่วยให้นักศึกษาคู
สามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาทางการสอนได้ เช่น ควรจะเลือกอุปกรณ์การสอน
อย่างไรจึงจะเหมาะสมกับเนื้อหาหรือวัยของเด็กที่สอน และช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมตามจุดมุ่งหมาย
ที่กำหนดไว้ได้
6. เพื่อช่วยให้นักศึกษาคูมีพื้นฐานที่จะทำความเข้าใจ
เกี่ยวกับงานการสอนทั้งหมด และสามารถแก้ปัญหาทางการศึกษาได้อย่างมีหลักการทางจิตวิทยา
7. เพื่อช่วยให้นักศึกษาคูสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมทั้ง
ของตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะมีผลต่อการเลือกอำนวยความสะดวกในการพัฒนาบุคลิกภาพได้
8. ช่วยให้นักศึกษาคูสามารถกำหนด นโยบาย และปรับปรุงกระบวนการ
การสอนที่ก้าวหน้าและสามารถแนะนำในด้านการจัดและบริหารการศึกษาได้¹

¹ C.E. Skinner, Educational Psychology 4th ed. (Englewood
Cliff, N.J. : Prentice-Hall, 1959), pp. 15-16.

สถาบันที่เกี่ยวข้องกับครูศึกษาของอังกฤษที่มีชื่อย่อเป็น
ภาษาอังกฤษว่า B.P.S. /A.T.C.D.E. ได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยา
การศึกษาในสถาบันการฝึกหัดครูของอังกฤษไว้ 10 ประการคือ

1. เพื่อให้ นักศึกษาคูสามารถเข้าใจความหมายทางจิตวิทยาให้
เป็นประโยชน์
2. เพื่อกำหนดความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการ เด็กและ
ธรรมชาติของเงื่อนไขการเรียนในห้องเรียนให้นักศึกษาคู
3. เพื่อกำหนดทักษะในการใช้แบบทดสอบและเครื่องมือ
ในการประเมินผลอื่น ๆ กำหนดกระบวนการวินิจฉัยและกำหนดเทคนิคในการศึกษาประวัติ
แต่ละรายให้นักศึกษาคู
4. เพื่อให้ นักศึกษาคูที่จะออกไปประกอบอาชีพครูตระหนัก
ว่าเมื่อใดควรขอความช่วยเหลือจากผู้อำนวยการพิเศษ
5. เพื่อสร้างความต้องการที่จะศึกษาต่อให้ลึกซึ้ง
6. เพื่อกระตุ้นความสนใจในการค้นคว้าวิจัย
7. เพื่อกำหนดแนวคิดโดยอาศัยวิธีการทางจิตวิทยา
8. เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงและกระบวนการของเทคนิค
การสอนที่มีคุณค่า
9. เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมและพัฒนาการ
ของบุคคล
10. เพื่อกำหนดความรู้ที่ทันสมัยเกี่ยวกับการสอนเด็กเรียน
ช้าหรือเด็กมีปัญหา¹

---

¹L.B. Birch, Teaching Educational Psychology in Training Colleges. (British Psychological Society : Report of Joint Working Party of British Psychological Society and Association of Teachers in Colleges and Department of Education, 1962), pp.41-42.

ในการประชุมผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาของประเทศสมาชิก
ในเอเชียของ UNESCO เมื่อวันที่ 23 กันยายน ถึง 3 ตุลาคม ค.ศ. 1969 ที่กรุงเทพฯ
ผู้เชี่ยวชาญประชุมได้พูดถึงจุดมุ่งหมายในการจัดวิชาจิตวิทยาเขาอยู่ในหลักสูตร เพื่อเป็นพื้นฐาน
ในการให้การศึกษาแก่ครูไว้ดังนี้คือ

1. เพื่อให้นักศึกษารู้เข้าใจหลักการทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน โดยวิชาจิตวิทยาการศึกษาจะช่วยให้นักศึกษารู้สามารถนำหลักการทางจิตวิทยาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอนนักเรียนของตนได้ เพราะสิ่งที่ได้จาก การเรียนวิชาดังกล่าวจะช่วยนักศึกษารู้ในรายละเอียดต่อไปนี้คือ
  - 2.1 ช่วยให้นักศึกษารู้ถึงความเจริญเติบโตและ พัฒนาการ ของ เด็กทั้งในกานส่วนบุคคลและในฐานะสมาชิกของกลุ่ม
  - 2.2 ช่วยให้นักศึกษารู้ตระหนักในความเป็นเอกลักษณ์ของ เด็ก แม้ว่าเด็กทุกคนจะมีพัฒนาการต่าง ๆ ในลักษณะเดียวกันก็ตาม
  - 2.3 ช่วยให้นักศึกษารู้เข้าใจถึงอิทธิพลทางสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการ เรียนรู้ของ เด็ก
  - 2.4 ช่วยให้นักศึกษารู้เข้าใจถึงอิทธิพลของสังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการ เรียนรู้ของ เด็ก
  - 2.4 ช่วยให้นักศึกษารู้เข้าใจถึงหลักการสำคัญของ กระบวนการ เรียนการสอนเพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ ประกอบอาชีพครูได้
  - 2.5 ช่วยให้นักศึกษารู้มีความรู้ความเข้าใจถึง ลักษณะและหลักในการ มีสุขภาพจิตที่ดี เพื่อเป็นพื้นฐานให้นัก ศึกษา นำไปปรับปรุงบุคลิกภาพ ของตนเอง
  - 2.6 ช่วยเตรียมนัก ศึกษา ให้สามารถช่วยแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนของตนได้

2.7 ช่วยกระตุ้นให้มีการประเมินผลตนเองในคาบ
พัฒนาการและประสิทธิภาพในการเป็นครู¹

เอ็น. แอล. เกจจ์ กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยา
การศึกษารวม ๆ ว่า เพื่อช่วยให้นักศึกษามีมโนทัศน์เชิงจิตวิทยา (Psychological
Concepts) เขาใจหลักการทางจิตวิทยา และมีความรู้ในข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่จะสามารถ
นำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาทางการศึกษา ซึ่งแตกต่างไปจากการแก้ปัญหาที่ทำ
โดยใช้ประสบการณ์ที่ผ่าน ๆ มาช่วยในการตัดสินใจ²

ในปี ค.ศ. 1971 อี. สโตนส์ (E. Stones) ได้ทำการวิจัย
โดยให้กลุ่มตัวอย่างหลายกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบัน
ครูศึกษา ในประเทศอังกฤษและเวลส์ จัดลำดับความสำคัญของจุดมุ่งหมายในการสอนจิต-
วิทยาการศึกษาในสถาบันครูศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่สโตนส์ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ แบ่งออก

เป็น 4 ประเภท คือ

1. ประเภทที่เป็นอาจารย์ช่วยสอน (Tutors) วิชา
จิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู 92 แห่ง ในประเทศอังกฤษและเวลส์ จำนวน 250 คน

¹UNESCO, Curriculum Development in Teacher Education in Asia : Final Report of the Regional Meeting of Teacher Educators in Asia (Agezon City, P.I., Sept., 23 - Oct., 3, 1969). (Bangkok: UNESCO Regional Office for Education in Asia, 1969), pp. 41-42.

²N.L. Gage, Teacher Effectiveness and Teacher Education : The Research for a Scientific Basis. (Palo Alto, California : Pacific Books, 1972), p.53.

2. ประเภทที่เป็นนักศึกษาคณะที่สุ่มมาจากวิทยาลัยครู
ในเบอร์มิงแฮม จำนวน 1332 คน
3. ประเภทที่เป็นครูสอนอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ใน
เบอร์มิงแฮม 135 คน
- และ 4. ประเภทที่เป็นนักการศึกษาคนสำคัญของอังกฤษ
จำนวน 5 คน

สโตนส์รวบรวมข้อมูลด้วยการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
สำหรับอาจารย์ช่วยสอนและนักศึกษานั้นนอกจากจะให้จัดอันดับความสำคัญของจุดมุ่งหมาย
แต่ละข้อที่สโตนส์รวบรวมมาจากการปริทัศน์แนวคิดเชิงทฤษฎีของนักจิตวิทยาการศึกษาคนสำคัญๆ
กับจุดมุ่งหมายของจิตวิทยาการศึกษาที่มีปรากฏอยู่ในเอกสารต่าง ๆ แล้ว ยังได้เปิดโอกาส
ให้บุคคลเหล่านั้นเพิ่มเติมจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาที่คิดว่าควรจะต้องเขียนเอา
ไวลงไปในแบบสอบถามพร้อมทั้งให้ลำดับความสำคัญเอาไว้ด้วย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ สโตนส์พบว่าจุดมุ่งหมายที่มี
ผู้เขียนเพิ่มเติมมานั้นส่วนใหญ่เป็นการเพิ่มเติมในรายละเอียดมากกว่าจะเป็นการเพิ่มเติม
จุดมุ่งหมายหลักที่แตกต่างไปจากจุดมุ่งหมายเดิมที่มีอยู่ และพบว่าจุดมุ่งหมายของการสอน
จิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มเห็นสอดคล้องกันว่ามีสำคัญเป็น
ลำดับที่ 1-10 มีดังนี้

1. เพื่อให้ครูสามารถปรับวิธีการสอนของครูให้เหมาะสมกับ
ความต้องการของเด็ก
2. เพื่อให้ครูสามารถปรับตนเองให้เข้ากับสถานการณ์การ
สอนต่าง ๆ ได้โดยมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อให้ครูสามารถแยกความแตกต่างของการสอน
ชนิดที่ใหญ่วิธีเรียนแบบท่องจำ (Rote Learning) กับการสอนชนิดที่ใหญ่วิธีเรียนแบบ
เข้าใจความหมาย (Meaningful Learning) ได้
4. เพื่อให้ครูรู้จักเข้าใจและแสดงความเห็นใจต่อเด็ก

ที่ประสบความสำเร็จในเวลาเดียวกันควรจะสอนซ่อมเสริมให้เด็กได้

5. เพื่อให้ครูสามารถสนองตอบต่อความสนใจของเด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยควรทำหน้าที่เป็นผู้นำในการเรียนรู้ของเด็กมากกว่าจะเป็นเพียงแหล่งข้อมูลที่คอยป้อนความรู้ให้กับเด็กเท่านั้น

6. เพื่อให้ครูสามารถเตรียมวิธีสอนและดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7. เพื่อให้ครูมีความเข้าใจเชิงจิตวิทยาที่จะสามารถตัดสินใจได้ว่าควรตั้งวัตถุประสงค์ในการสอนอย่างไรจึงจะสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุดโดยไม่พยายามยึดมั่นอยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยปราศจากเหตุผลอันควร

8. เพื่อให้ครูสามารถเข้าใจหัวข้อขององค์ประกอบสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการต่าง ๆ ของเด็ก

9. เพื่อให้ครูสามารถเข้าใจถึงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

10. เพื่อให้ครูสามารถวัดพัฒนาการของเด็กจากการเล่นของเด็กได้¹

จากข้อมูลแนวคิดเชิงทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตั้งจุดมุ่งหมายการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันศึกษากันแล้ว จะเห็นได้ว่าโดยหลักการแล้วต่างกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาไปในทำนองเดียวกัน ซึ่งอาจสามารถแยกออกเป็นจุดมุ่งหมายสากลของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันการศึกษา อันเป็นหลักการสำคัญได้ 3 ประการ คือ

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมของ

¹ E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educational Psychology, pp. 48 - 52.

บุคคลทั้งของตนเอง, ของผู้อื่นโดยทั่วไป และของผู้ที่จะเป็นนักเรียนของตนในอนาคตและสามารถนำความรู้ความเข้าใจเหล่านี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่นักวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

- 2. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะทางการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับนักเรียนของตนได้
- 3. เพื่อพัฒนาให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและสามารถปรับตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

อย่างไรก็ตาม แม้จุดมุ่งหมายเหล่านี้จะเป็นจุดมุ่งหมายสากลของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในสถาบันครุศึกษา แต่เมื่อนำมาใช้เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในครุศึกษาของไทย ก็จำเป็นจะต้องพิจารณาถึงแนวนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดครูศึกษาของไทยประกอบควย เพราะการผลิตครูในแต่ละประเทศนั้นจำเป็นจะต้องให้ครูที่สามารถสอนพลเมืองของชาติให้มีพฤติกรรมที่เป็นไปตามที่จุดมุ่งหมายของแผนการศึกษาชาติหรือปรัชญาการศึกษาของชาติกำหนดไว้

1. 2. 2 แนวนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดครูศึกษาในประเทศไทย

ตามแผนการศึกษาชาติพุทธศักราช 2520 หมวด 2 ที่ว่าด้วยแนวนโยบายการศึกษาของรัฐนั้นถือว่าการศึกษามีความสำคัญอันสูงยิ่งแก่งกิจารของรัฐ และรัฐพึงดำเนินการผลิตครู เพื่อให้สถานศึกษาต่างๆมีครูผู้สามารถให้การศึกษาคิดผสมบูรณสมความมุ่งหมายตามแผนการศึกษาชาติ¹

ในหมวด 3 ที่เกี่ยวกับระบบการศึกษานั้น กล่าวไว้ว่าการจัดการศึกษาในทุกๆระดับ จะต้องมีครูใหญ่เรียนคิดเป็น ทำเป็น รู้จักแก้ปัญหา รักการทำงาน และสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการกิจของส่วนรวมตามวิถีทางของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีระเบียบวินัย มีวัฒนธรรมและ

¹ อักษรบัณฑิต, หางหุ้นส่วนจำกัด, แผนการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2520 (กรุงเทพฯ : หางหุ้นส่วนจำกัดอักษรบัณฑิต, 2520), หน้า 2, 4.

ศีลธรรม รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขตแห่งกฎหมาย¹
และกล่าวถึงการศึกษา ไว้ว่า

การฝึกหัดครู เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตามและทำหน้าที่เป็น
ผู้ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาการโดยรอบคอบขึ้นในตัวผู้เรียน เป็นผู้
มีคุณธรรม จริยธรรม ในระดับที่วิญญูชนจะพึงปฏิบัติได้ และมีลักษณะที่สอดคล้อง
กับวัฒนธรรมไทยและระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข ยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งในแง่
บุคลิภาพทั่วไป ความสัมพันธ์ต่อศิษย์ และบทบาทต่อสังคม²

ลักษณะและบทบาทของครูไทยที่พึงประสงค์ตามคำรายงานของ
คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษาในปี พ.ศ. 2518 คือ

- 1) รักการอ่าน รักการศึกษาค้นคว้า ปรับปรุงตนเอง
ให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความมั่นใจและศรัทธาในอาชีพครู
- 2) มีความคิดเป็นของตัวเอง กล้าแสดงออกเพื่อเผยแพร่
ความคิดเห็นหรือความรู้ใหม่ ๆ ต่อสาธารณชน หรือเพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนโดยบริสุทธิ์ใจ
- 3) ประพฤติตนและวางตนอยู่ในกรอบศีลธรรมจรรยา
อันเป็นบรรทัดฐานที่ยอมรับกันทั่วไปในชุมชน
- 4) ประกอบอาชีพเพื่อหารายได้เลี้ยงชีพพอสมควรแก่
อภัพพ มานะบากบั่นมีชัยต่อค้อม ไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุเกินกว่าคุณธรรมและ
จริยธรรม
- 5) เปลี่ยนแปลงบทบาทจากการ เป็นผู้บอกผู้แสดงนำ เสีย
ผู้กระพือในการเรียน มาเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม สนับสนุนให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญ

¹ เรื่อง เกม หน้า 7.

² เรื่อง เกม หน้า 9.

ในกระบวนการเรียนรู้ เป็นผู้ช่วยและผู้แนะให้นักเรียนมีหลักการวิธีที่จะศึกษาค้นคว้า และเลือกทางของตนเองได้โดยไม่มีกำบังคับให้เชื่อตามครู เปิดโอกาสให้นักเรียนใช้ความคิดอิสระอย่างมีเหตุผล

6) ฝึกนักเรียนให้มีความสามารถในการทำงานกลุ่ม รู้จักวิพากษ์วิจารณ์ อคติของการวิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความออกฉันทวิสัยในตนเอง สำนึกในสิทธิของตนเองและผู้อื่น เคารพกฎของสังคมในการอยู่ร่วมกัน รู้จักใช้สิทธิและพิทักษ์สิทธิ รักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม รู้แพ้รู้ชนะ เคารพเสียงส่วนมาก รับฟังเสียงส่วนน้อย

7) สนใจศึกษาธรรมชาติและ ความแตกต่างในทวีปศาสตร์ แต่ละคน เพื่อนำมาเป็นข้อสังเกตพิจารณาในการปฏิบัติตัวต่อศิษย์ ให้ความรักความสนใจ เอาใจใส่อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้ได้รับความสนิทสนมและความไว้วางใจจากศิษย์ เป็นการขจัดของว่างระหว่างครูกับศิษย์อย่างได้ผล

8) พยายามค้นหาความสนใจ ความสามารถ และความถนัดของนักเรียนแต่ละคน เพื่อหาทางส่งเสริมแนะนำการเลือกวิชาและอาชีพแก่นักเรียนให้เหมาะสม

9) ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นคนดีในคุณธรรม จริยธรรม โดยไม่หลงใหลในวัตถุ และเห็นคุณค่าของการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของชาติ

10) มีความรู้และความสนใจในการเกษตรพอที่จะเข้าใจ และสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเกษตรในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี โดยคำนึงว่าสังคมไทยส่วนใหญ่เป็นสังคมเกษตรกรรม

11) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามวิถีประชาธิปไตยแก่ชุมชน โดยประพฤติตนเป็นแบบอย่างและชักนำผู้อื่นให้ปฏิบัติตามโอกาสอันเหมาะสม

12) รักษาคุณยุดิธรรม และกล่าหาญที่จะต่อสู้เพื่อความ เป็นตายของสังคมควยปัญญาและสติตามกระบวนการที่ถูกต้อง เหมาะสมตามครรลองของ ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมและตามสิทธิแห่งกฎหมาย

13) หากโอกาสเข้ามีส่วนร่วมโดยเต็มใจในกิจกรรมค่าน
ทาง ๆ ของท้องถิ่น อุทิศตนเป็นที่ปรึกษาหรือช่วยแก้ปัญหาของท้องถิ่น โดยเฉพาะในชนบท
เพื่อสร้างสัมพันธภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในท้องถิ่น¹

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการฝึกหัดครูพุทธศักราช 2519 มี
ดังต่อไปนี้

- 1) ให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบ
ในหน้าที่ของครู มีวิญญาณของความเป็นครู มีความรักและศรัทธาในอาชีพ
- 2) ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ในบทบาทที่ยอมรับของ
สังคมทั่วไป
- 3) ให้เป็นผู้มีกิจนิสัยที่สุจริต ซื่อสัตย์ อุตสาหะ ประหยัด และ
รุกรุงคณาของสัมมาอาชีพ
- 4) ให้เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ อยู่เป็นนิจ รู้จักคิดสร้างสรรค์
ตระหนักในปัญหาของสังคม ตลอดจนมีทักษะและวิจารณญาณในการแก้ปัญหา
- 5) ให้เป็นผู้มีสุขนิสัยที่ส่งเสริมสุขภาพทางกายและใจ
ทั้งในส่วนตัวและส่วนรวม
- 6) ให้เป็นผู้มีนิสัยการทำงานอย่างมีหลักสามัคคีธรรม
การวชิรธรรม ปัญญาธรรมและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
- 7) ให้เป็นผู้มีเจตจำนงมั่นในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
เพื่อความมั่นคงของประเทศชาติ
- 8) เป็นผู้มีความเข้าใจ การปฏิบัติ และทัศนคติที่ถูกต้อง
เหมาะสมเกี่ยวกับบ้านเมือง การปกครอง ตลอดจนการดำรงชีวิตในระบอบประชาธิปไตย
- 9) ให้เป็นผู้เห็นคุณค่าในการรักษาเอกลักษณ์และวัฒนธรรม

¹คณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, การปฏิรูปการศึกษา : รายงาน
ของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา, หน้า 142-144.

ของชาติและส่งเสริมความเข้าใจอันดีในวัฒนธรรมของชนหมู่อื่นและชาติอื่น

10) ให้เป็นผู้รู้จักรักษาคุณภาพระหว่างธรรมชาติและ
ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และไม่เห็นแก่ความเจริญทางวัตถุธรรมเกิน
กว่าคุณธรรม

11) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและทัศนคติที่
เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่น และสอดคล้องกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของ
ประเทศ

กล่าวโดยสรุปแล้ว หลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู
มีเป้าหมายที่จะผลิตนักศึกษาให้เป็นคนดี ครูดี และผู้มีความรู้ดี¹

จากข้อมูลทั้งที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการ-
ศึกษาโดยตรงที่เป็นจุดมุ่งหมายสากล และข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนโยบายและจุดมุ่งหมายของ ครุศึกษาใน
ประเทศไทย จะเห็นได้ว่า ในนโยบายและจุดมุ่งหมายของครุศึกษาของไทยเองก็มีข้อความ
รวมที่แสดงถึงจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยาการศึกษาอายุควย เช่นข้อความที่ว่า "การฝึกหัด
ครูเป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างครูให้สามารถปฏิบัติตนและทำหน้าที่เป็นผู้ออกให้ เกิดการ เรียนรู้และ
พัฒนาการโดยรอบคอบขึ้นในตัวผู้เรียน" และ "การจัดการศึกษาทุกระดับมุ่งให้ผู้เรียนคิดเป็น
ทำเป็นและรู้จักแก้ปัญหา" ส่วนจุดมุ่งหมายที่มีโคมิระบุไว้ในจุดมุ่งหมายของการสอนจิตวิทยา
การศึกษาคือจุดมุ่งหมายที่กล่าวถึงลักษณะของครูไทยในระบบการปกครองและวัฒนธรรมแบบ
ไทยซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของประเทศไทย

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา
ในครุศึกษาของไทยซึ่งถือเสมือนเป็นหัวใจของ ครุศึกษา ที่สะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดเชิงทฤษฎี

¹สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519.
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คำรจ, 2520), หน้า 2.

ที่สัมพันธ์กับผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการศึกษาและสอดคล้องสัมพันธ์กับนโยบาย และจุดมุ่งหมายของ ครูศึกษาของไทยตลอดจนเหมาะสมที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ได้แก่จุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้คือ

1. เพื่อให้ให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพและมีทัศนคติที่ดีต่อลักษณะความเป็นครูไทย*
2. เพื่อให้ให้นักศึกษามีความเข้าใจในพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออก มีความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการเด็ก เจื้อนไขและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อสามารถนำความรู้ต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการสอนได้

*ลักษณะความเป็นครูไทย ประกอบด้วยลักษณะสำคัญ 7 ประการคือ

1. การเป็นคนมีศีลธรรม คุณธรรมและประพฤติตามวัฒนธรรมไทย
2. การเป็นผู้ที่มีความสนใจและใฝ่ใจที่จะศึกษาปัญหาทางการศึกษาและยินดีรับผิดชอบในการแก้ปัญหา
3. การเป็นผู้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู
4. การเป็นผู้รู้และเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับเด็ก
5. การเป็นผู้เข้าใจวิธีสอนและสามารถนำความรู้ทางจิตวิทยามาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่การสอน
6. การเป็นผู้สามารถใช้ความรู้ด้านวิเคราะห์ และการประเมินผลตลอดจนความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยมาปรับปรุงงานของตน และใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ
7. การเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่องานอาชีพ

3. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะ ในการสอนเพื่อสามารถนำความรู้ความสามารถ เทคนิค และทักษะการสอนเหล่านี้มาใช้ ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการ วิเคราะห์และประเมินผลงาน กับสามารถอ่านผลงานวิจัยได้เข้าใจ เพื่อสามารถนำความรู้ ที่ได้นำมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับการประกอบอาชีพครู

5. เพื่อให้ นักศึกษามีความรับผิดชอบในงานอาชีพและ ใฝ่ใจที่จะศึกษาปัญหาทางการศึกษา

6. เพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถในการ เป็นผู้ นำ การเรียนการสอน และกล้าตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้น ในชั้นเรียนได้ด้วยตนเอง โดยอาศัย เหตุผลและความรู้ทางจิตวิทยาเป็นหลัก

7. เพื่อให้ นักศึกษามีความสามารถนำความรู้ในการเรียน จิตวิทยาการศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และพัฒนา บุคลิกภาพของนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตลอดจนสามารถปรับคนให้เข้ากับบุคคลอื่น และสภาพแวดล้อมได้

จากจุดมุ่งหมายทั้ง 7 ประการของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ในจิตวิทยาของไทยจึงกล่าว ถ้าจะแบ่งออกเป็นพิสัย (Domain) ตามการแบ่งจุดมุ่งหมาย ของการศึกษาของ บลูม และคณะ แล้ว ก็สามารถแยกออกได้เป็น 3 พิสัยเช่นเดียวกัน คือ จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) จุดมุ่งหมายด้านทัศนพิสัย (Affective Domain) และจุดมุ่งหมายด้านทักษะพิสัย¹ แต่เนื่องจากจุดมุ่งหมายทั้ง 3 พิสัยนี้แยกออก จากกันโดยหลักปฏิบัติเพื่อให้ เห็นจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเท่านั้น มิใช่แยกออกจากกันได้โดยเด็ดขาด

¹D.R. Krathwohl, "The Taxonomy of Educational Objectives," in M.D. Glock (ed.), Guiding Learning : Reading in Educational Psychology, p. 37.

ดังนั้น ในการเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ผู้วิจัยจึงมีได้เขียนจุดมุ่งหมายที่แยกออกเป็นพิสัยที่แยกกัน โดยเด็ดขาด แต่ก็สามารถพิจารณาได้ว่าจุดมุ่งหมายข้อที่เน้นจุดมุ่งหมายการศึกษาด้านพุทธิศึกษามากกว่าข้ออื่น ๆ คือจุดมุ่งหมายในข้อ 2 จุดมุ่งหมายที่เน้นจุดมุ่งหมายการศึกษาด้านทัศนพิสัยมากกว่าข้ออื่น ๆ คือ จุดมุ่งหมายข้อ 1 และจุดมุ่งหมายข้อที่เน้นจุดมุ่งหมายการศึกษาด้านทัศนพิสัยมากกว่าข้ออื่น ๆ คือจุดมุ่งหมายข้อ 3 ส่วนข้อ 4 ถึง 7 นั้น เป็นจุดมุ่งหมายที่กล่าวรวม ๆ โดยรวมจุดมุ่งหมายการศึกษาทั้ง 3 พิสัยไว้ในแต่ละข้อด้วย

อนึ่ง เมื่อพิจารณาจุดมุ่งหมายในลักษณะที่แบ่ง เป็นพิสัยดังกล่าว ย่อมเห็นได้ว่า จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย เป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นพฤติกรรมของนักศึกษาในด้านที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ จุดมุ่งหมายด้านทัศนพิสัย เป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และจุดมุ่งหมายด้านทัศนพิสัยเป็นจุดมุ่งหมายที่เน้นให้นักศึกษามีทักษะการสอนและมีความสามารถในการประกอบวิชาชีพครู

อย่างไรก็ตาม การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในหลักสูตรของไทยนี้ จะเห็นได้ว่าข้อความของจุดมุ่งหมายทุกข้อเป็นข้อความที่แสดงจุดมุ่งหมายทั่วไปมากกว่าจะเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะที่สามารถวัดและสังเกตได้ โดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้ครอบคลุมถึงจุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องกล่าวถึงรายละเอียดต่าง ๆ มากจนเกินไป¹ ฉะนั้นในแง่ของการนำไปปฏิบัติจึงจำเป็นต้องนำจุดมุ่งหมายเหล่านี้แปลออกมาเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมอีกครั้งหนึ่ง โดยพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา, จุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรครูศึกษา และจุดมุ่งหมายทั่วไปของ

---

¹ D.R. Krathwohl, "Stating Objectives Appropriately for Program, for Curriculum and for Instructional Material Development." in E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educational Psychology, p. 191.

แผนการศึกษาชาติเป็นหลัก และถ้าจะให้สามารถนำไปเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะที่ใช้สำหรับ กำหนดการประเมินผลการเรียนการสอนแต่ละชั่วโมงได้ด้วย ก็จำเป็นจะต้องนำจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมดังกล่าวไปแปลเป็นจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่ประกอบด้วยเนื้อเรื่อง สภาพการณ์และเกณฑ์ในการประเมินผล ตามที่ เมเยอร์ (Mager) เสนอไว้¹

2. เนื้อเรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษา

ฟรีแมน (Freeman) และสนิกค์ (Snygg) กล่าวถึงการกำหนดเนื้อหาสาระของจิตวิทยาการศึกษาไว้ว่า เนื้อเรื่องที่กำหนดขึ้นนั้นจะต้องสนองต่อวัตถุประสงค์ที่วางไว้และเนื้อเรื่องควรจะต้องมีพัฒนาการไปเรื่อย ๆ ตามความก้าวหน้าของข้อความรู้ที่ค้นพบ² ซึ่งโดยสภาพที่เกิดขึ้นจริง ๆ ก็ได้พบว่าเนื้อเรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษามีลักษณะตามที่ฟรีแมนและสนิกค์ กล่าวไว้ นั่นเอง จึงจะเห็นได้จากพัฒนาการในค่านเนื้อเรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษาดังต่อไปนี้

ค.ศ.1909 คณะกรรมการการศึกษา (Board of Education) ที่จัดการศึกษาให้ ครูประถมศึกษาระดับอเมริกา ได้เสนอแนะให้นักศึกษาระดับจิตวิทยาการศึกษา ในหัวข้อที่เกี่ยวกับความตั้งใจ ความจำ และความเจริญเติบโตของจินตนาการกับการคิด

¹ R.F. Mager, cited in J.P. De Cecco, The Psychology of Learning and Instruction : Educational Psychology, (Englewood, Cliffs, N.J.:Prentice-Hall, 1968), pp.36-37.

² F.S. Freeman and D. Snygg, "Content of Educational Psychology" in Educational Psychology in Teacher Education. (Indiana : National Society of College Teachers of Education, Monograph No.3), p.16.

อย่างมีเหตุผล¹

ค.ศ. 1916 หลักสูตรเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาใน ครูศึกษาระดับประถมศึกษา ได้ขยายตัวขึ้น โดยกำหนดให้เด็ก เรียนครูเรียนจิตวิทยาการศึกษาเพิ่มมากขึ้นในเรื่องต่อไปนี้

- 1) ขั้นพัฒนาการของ เด็กตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยรุ่น
- 2) ลักษณะทางกายและทางสมองในแต่ละขั้นพัฒนาการ
- 3) ความสนใจและกิจกรรมของเด็ก
- 4) วิธีทำให้เด็กมีความตั้งใจและสาเหตุของการไม่ตั้งใจ
- 5) วิธีการเรียนรู้ของเด็กในวัยต่าง ๆ และการสอนเด็กเรียนซ้ำ
- 6) วิธีส่งเสริมความเป็นนักวิชาการ
- 7) ระเบียบวินัยและการสร้างลักษณะนิสัย²

สำหรับหนังสือแบบเรียนเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษาที่เขียนขึ้นนั้น ในประเทศอังกฤษมักเน้นเรื่องเขาวนปัญญา และการวัดเขาวนปัญญากันมาก ส่วนในประเทศสหรัฐอเมริกาเน้นเท่าที่มีการสำรวจตั้งแต่ปีค.ศ. 1941 ถึง 1966 พบว่าหนังสือดังกล่าวส่วนใหญ่ เน้นเรื่องการเรียนรู้ การคิดและการทดสอบมากกว่าอย่างอื่น³

ค.ศ. 1946 คณะกรรมการจากหน่วยงานที่ 15 ของสมาคมจิตวิทยาอเมริกัน (The Division of Educational Psychology of the American Psychology Association) และคณะกรรมการจากสมาคมวิทยาลัยครูศึกษา แห่งชาติ (The National Society of College of Teacher Education) ของอเมริกัน ได้ร่วมกันสำรวจขอบข่ายและเนื้อหาของจิตวิทยาการศึกษาที่จะเหมาะสำหรับการนำมาสอน

¹ E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educational Psychology, p.28.

² Ibid., p.29.

³ Ibid., p.29.

นักศึกษาคู และได้ร่วมกันกำหนดว่าเนื้อหาของวิชาจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูควรประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. ความเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์
2. การเรียนรู้
3. บุคลิกภาพและการปรับตัว
4. เทคนิควิธีของจิตวิทยาการศึกษา¹

ค.ศ.1949 โทรว (Trow) เสนอแนวคิดที่ว่า เพื่อให้ นักศึกษาคูสามารถออกไปประกอบอาชีพครูได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของ คุรุศึกษา นักศึกษาคูควรได้เรียนจิตวิทยาการศึกษาตามเนื้อหาสำคัญที่แบ่งออกได้เป็น 4 หมวดคือ

1. ความเจริญเติบโตทางชีววิทยา ซึ่งประกอบด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพันธุกรรม การเติบโตของตัวอ่อน กระบวนการทางประสาทวิทยา, ระบบกล้ามเนื้อ ขบวนการของแรงขับและการจูงใจ
2. สิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่ม, ครอบครัว ชุมชน และโรงเรียน
3. พัฒนาการ ซึ่งรวมทั้งทางกาย ทางปัญญา และความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. บุคลิกภาพ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ สุขภาพจิต การปรับตัว ความขัดแย้งและความเครียด²

ค.ศ.1953 ฟรีแมนและสเน็ค เสนอขอขยายเนื้อหาของจิตวิทยาการศึกษา

¹M.W. Travers, in R.L. Ebel (ed.), Encyclopedia of Educational Research, p. 413.

²W.M. Trow, in E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educational Psychology, p.37.

ไว้ว่า การประกอบด้วยหัวข้อต่อไปนี้คือ

1. การรู้งใจ
2. พัฒนาการของบุคลิกภาพ
3. ระยะเวลาการระยะยาวของพัฒนาการของบุคคล
4. การเรียนรู้
5. จิตวิทยาและบทบาทของครู¹

ค.ศ. 1956 ไทเลอร์ (Tyler) เสนอแนะว่าเนื้อหาของจิตวิทยาการศึกษาที่นักศึกษาครูจำเป็นต้องมีความรู้ควรประกอบด้วยหัวข้อใหญ่ ๆ อย่างน้อย 4 หัวข้อคือ

1. ผู้เรียน : พฤติกรรมในชั้นเรียน, ระยะเวลาการคิดอย่างมีเหตุผล, การแนะแนว และการสอนที่มีระบบ
2. ครูผู้สอน : การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ, การทำนายความสำเร็จของครู และบุคลิกภาพของครู
3. ระยะเวลาการเรียนการสอน : การถ่ายโยงการฝึก, ความพร้อม, วิธีสอน การแนะแนวและการสอนที่มีระบบ
4. เครื่องมือการวัดผล : แบบทดสอบเขาวนัญญาและผลสัมฤทธิ์แบบสำรวจความสนใจ, แบบทดสอบที่ครูสร้างเอง และความเที่ยงตรงของแบบทดสอบ²

ค.ศ. 1962 สถาบันที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของประเทศอังกฤษหรือที่พิมพ์ชื่อย่อเป็นภาษาอังกฤษว่า B.P.A. / A.T.C.D.E. ได้กำหนดให้นักเรียนครูเรียนจิตวิทยาการศึกษา 4 วิชา และแต่ละวิชาแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ ๆ ดังนี้

¹ S.F. Freeman and D. Snygg, Educational Psychology in Education. pp. 21-22.

² R.W. Tyler, Cited by S. Ball in Deighton, The Encyclopedia of Education, p. 199.

1. การเรียนรู้ แบ่งเป็นหัวข้อย่อยต่อไปนี้
  - 1.1 พื้นฐานเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้
  - 1.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการเรียนและการจำ
  - 1.3 ปัญหาและอุปสรรคของการเรียนในโรงเรียน
2. จิตวิทยาพัฒนาการ ประกอบด้วย
  - 2.1 ธรรมชาติของพัฒนาการ
  - 2.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการและบุคลิกภาพ
3. การวัดผลทางการศึกษา แบ่งหัวข้อเป็น
  - 3.1 ธรรมชาติของการวัดเชาวน์ปัญญา
  - 3.2 วิธีการที่ใช้ประเมินผลในโรงเรียน
  - 3.3 การใช้และข้อจำกัดของแบบทดสอบมาตรฐาน
  - 3.4 วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในสังคมศาสตร์
4. จิตวิทยากับงานครู แบ่งเป็น
  - 4.1 บทบาทของครูในเรื่องของการมีความสัมพันธ์กับเด็ก ผู้ปกครอง

และผู้มีอำนาจ¹

จากปี ค.ศ. 1909 ถึงปี ค.ศ. 1962 จะเห็นได้ว่าเนื้อเรื่องของจิตวิทยาการศึกษาที่นักศึกษาคูจะต้องเรียนนั้นมักเน้นหนักเกี่ยวกับเรื่องผู้เรียนและองค์ประกอบของการเรียนรู้เป็นส่วนใหญ่ หนังสือแบบเรียนหรือหนังสือจิตวิทยาการศึกษาที่มีผู้เขียนขึ้นเพื่อให้นักศึกษาอ่านประกอบการเรียนก็มักเขียนเรื่องเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียน ซึ่งเห็นได้จากการสำรวจหนังสือที่เขียนขึ้นระหว่างปี ค.ศ. 1956 ถึง 1963 โดย นั่นนี้ ที่พบว่า จากหนังสือที่เขียนขึ้นในปีดังกล่าวจำนวน 11 เล่ม เป็นหัวข้อเกี่ยวกับผู้เรียนและการเรียนรู้ถึง

¹ L.B. Birch, Teaching Educational Psychology in Training Colleges, pp. 43-44.

96% ส่วนหัวข้อเกี่ยวกับการสอนมีเพียง 4% และไม่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผู้สอนเลย¹

อย่างไรก็ตาม หลังจากการเสนอข้อคิดเห็นของ เกจจ์ และนักจิตวิทยา-
การศึกษาค้นคว้าที่สำคัญ ๆ อีกหลายท่าน เช่น คาร์รอล, วิททอค และ เคลาส์ไมย์ ที่ว่า
ครูจะต้องรู้ถึงวิธีจัดการทั่วๆไปอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมของตนเองที่จะมีผล
ต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ซึ่งความรู้ที่ไม่สามารถสรุปมาได้ โดยอัตโนมัติจากความรู้เกี่ยวกับ
กระบวนการเรียน การจะอธิบายและควบคุมการสอนต้องการเทคนิคการสอนที่เป็นความรู้
ในตัวของมันเอง นักศึกษาที่เรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาแล้วบอกว่าตนเรียนรู้เกี่ยวกับผู้เรียน
และการเรียนรู้ แต่ไม่ถนัดเกี่ยวกับการสอนก็เพราะ เนื้อหาในวิชาจิตวิทยาการศึกษาเท่าที่
เป็นอยู่นั้นเน้นหนักเฉพาะการเรียนรู้มากกว่าการสอนนั่นเอง²

ประกอบกับการขยายตัวของความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยา
การศึกษามีมากขึ้น ทำให้ขอบข่ายเนื้อหาของจิตวิทยาการศึกษาในครูศึกษา ทั้งใน
ประเทศอังกฤษ อเมริกา และประเทศอื่น ๆ นี้การขยายขอบข่ายเนื้อหาสาระของจิตวิทยา
การศึกษากันเพิ่มขึ้นเรื่อยมา ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ และ
เพื่อให้สามารถสนองต่อวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ให้มากที่สุด

สำหรับหนังสือแบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบเกี่ยวกับจิตวิทยาการศึกษา
ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงเขียนและเพิ่มเนื้อเรื่อง กันมากกว่าแต่เดิมและส่วนใหญ่หรือเกือบ
ทั้งหมดได้หันมาให้ความสนใจในเนื้อหาที่เกี่ยวกับการสอนมากขึ้นแทนที่จะให้ความสำคัญกับ
เรื่องของการเรียนรู้มากที่สุดเพียงอย่างเดียว ดังจะเห็นได้จากหนังสือจิตวิทยาการศึกษา
ที่ตีพิมพ์ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1965 เป็นต้นมา เช่น หนังสือของ เดอ เซกโก (De Cecco) ที่ตีพิมพ์

¹ D.N. Nunney, Journal of Teacher Education, pp.372-377.

² N.L. Gage, "Theories of Teaching," in Hilgard, (ed.)
Theories of Learning and Instruction. (Chicago : The University
of Chicago Press, 1964), p.273.

ในปี 1968, หนังสือของเคลาส์ไมย์ และ กูดวิน (Klausmeir & Goodwin) ที่พิมพ์
ในปี 1975 และหนังสือของกัลโลเวย์ (Galloway) ที่พิมพ์ในปี 1976

ตัวอย่างของหนังสือที่มีหัวข้อของ เนื้อเรื่องในจิตวิทยาการศึกษาที่เน้นผู้เรียน
ผู้สอนและการสอนมาก เช่น หนังสือที่ชื่อ การใช้อ่านวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ :
จิตวิทยาการศึกษาเบื้องต้น (Facilitating Student Learning : An Intro-
duction to Educational Psychology) ซึ่งเขียนโดยเคลาส์ไมย์ และกูดวิน
เมื่อปี 1975 ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายและขอบข่ายของจิตวิทยาของการศึกษา
2. จุดมุ่งหมายของการศึกษาและการสอน
3. เซวาน์ปัญหาและลักษณะของผู้เรียน
4. เด็กเรียนช้า
5. ครู; ลักษณะของครู และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน
6. ทฤษฎีการเรียนรู้และพัฒนาการทางปัญญา
7. การสอนที่ใช้อ่านวยต่อการเรียนภาษา, ข้อเท็จจริง, มโนทัศน์

และหลักการ

ริเริ่มสร้างสรรค์

8. การสอนที่ใช้อ่านวยต่อการพัฒนาการในด้านการแก้ปัญหาและการคิด
9. การสอนที่ใช้อ่านวยต่อการพัฒนาการทางด้านบุคลิกภาพและทัศนคติ
10. การสอนที่ใช้อ่านวยต่อการเรียนทักษะ
11. การจูงใจและวินัย
12. การจำและการถ่ายโยงการเรียนรู้
13. นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการสอน
14. การวัดและการประเมินผล
15. สถิติเบื้องต้นและการตีความหมายในการวิจัย

สำหรับเนื้อ เรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษาที่เหมาะสมกับนักศึกษาครูในประเทศ

ไทยนั้น คณะนิสิตคุรุศึกษามหามงคลวิทยาลัย สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาที่เรียนวิชาการศึกษาสัมมนาจิตวิทยาการศึกษา (Seminar in Educational Psychology) ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2519 จำนวน 4 คน (รวมทั้งผู้วิจัยด้วย) ได้ร่วมกันค้นคว้าและปริทัศน์ (Review) ความรู้จากหนังสือและเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ แล้วนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันพร้อมกับอาจารย์ผู้สอน คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา เพื่อสรุปเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษาที่เหมาะสมกับนักศึกษาครูในประเทศไทย จากนั้นคณะนิสิตจึงกล่าวได้จัดให้มีการเสนอแนวคิดที่สรุปได้แก่อาจารย์ที่สอนวิชาจิตวิทยาการศึกษาอยู่ในสถาบันการฝึกหัดครูต่าง ๆ รวมทั้งศึกษานิเทศก์ของกรมการฝึกหัดครูชั้นที่ศูนย์ สารานิเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยการจักสัมมนาเรื่อง "การสัมมนาทางวิชาการ : จิตวิทยาการศึกษา" เมื่อวันที่ 2 มีนาคม 2520 มีผู้เข้าร่วมฟังการเสนอแนวคิดของคณะนิสิตคุรุศึกษามหามงคลวิทยาลัยที่ลงทะเบียนไว้ทั้งสิ้น 40 คน เป็นอาจารย์และนักการศึกษาในสถาบันที่สังกัดกรมการฝึกหัดครู 9 แห่ง และเป็นอาจารย์ในสถาบันที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย 4 แห่ง และในจำนวนผู้เข้าฟังการสัมมนาทั้ง 40 คนนั้นเป็นผู้มีวุฒิทางการศึกษาจบปริญญาตรี 7 คน ปริญญาโท 31 คน และปริญญาเอก 2 คน โดยมีตำแหน่งงานเป็นอาจารย์ 33 คน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 คน หัวหน้าภาควิชา 2 คน และศึกษานิเทศก์ 2 คน

เมื่อการอภิปรายเชิงสัมมนาทางวิชาการ : จิตวิทยาการศึกษา ซึ่งใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง สิ้นสุดลง คณะผู้เข้าฟังได้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 18 ข้อ เกี่ยวกับการอภิปรายเชิงสัมมนาดังกล่าว และได้คำตอบข้อที่ 7 ที่ถามว่า "ท่านเห็นด้วยกับเนื้อเรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษาที่คณะนิสิตคุรุศึกษามหามงคลวิทยาลัยเสนอในวันนี้หรือไม่" คือ ในจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งสิ้น 30 คน มีผู้ตอบว่าเห็นด้วย 27 คน คิดเป็น 90% ของจำนวนผู้ตอบ ผู้ตอบว่าไม่มีความคิดเห็น 3 คน คิดเป็น 10% ของผู้ตอบ เป็นที่น่าสังเกตว่าไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามคนใดเลยที่ตอบไม่เห็นด้วยในเนื้อเรื่อง - - ที่นิสิตคุรุศึกษามหามงคลวิทยาลัยเสนอ

จากข้อมูลดังกล่าว สรุปได้ว่า 90% ของผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาซึ่งทำงานเกี่ยวข้องกับคุรุศึกษาของไทยที่เข้าร่วมฟังการเสนอแนวคิดเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ของจิตวิทยา-

การศึกษาและตอบแบบสอบถามมีความเห็นสอดคล้องกับนิสิตคุณวิวัฒน์และอาจารย์ในวิชา
สัมมนาจิตวิทยาการศึกษาว่าเนื้อเรื่อง ของจิตวิทยาการศึกษาในหลักสูตรศึกษาของไทยควรมี
ดังต่อไปนี้คือ

1. สภาพการศึกษา
  - 1.1 ปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการศึกษา
    - ก. ในต่างประเทศ
    - ข. ในประเทศไทย
  - 1.2 องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดสภาพการศึกษา
2. ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน
  - 2.1 เกณฑ์ปกติและวัยทางร่างกาย, สมองและบุคลิกภาพ
  - 2.2 ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนด้านพุทธิพิสัย, ทักษะพิสัยและทักษะพิสัย
  - 2.3 ความแตกต่างระหว่างบุคคลที่เนื่องมาจากพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม
3. ครูผู้สอน
  - 3.1 บุคลิกภาพของครูผู้สอนที่มีผลต่อการสอน
  - 3.2 ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนและวิธีสอน
  - 3.3 ทักษะการสอนต่าง ๆ
  - 3.4 ทักษะคติ, กานิยม, บทบาทและจรรยาบรรณครู
  - 3.5 สุขภาพจิตและการปรับตัว
4. กระบวนการเรียนการสอน
  - 4.1 ลักษณะการเรียนและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้
  - 4.2 กระบวนการเรียนรู้
  - 4.3 กระบวนการสอน, หลักการสอน และรูปแบบการสอน
  - 4.4 พฤติกรรมการเรียนการสอน
  - 4.5 การจัดสภาพการเรียนการสอนและการใช้แนวกรรมทางการศึกษา

5. การวัดและประเมินผล

5.1 หลักการวัดและประเมินผล

5.2 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และ ทักษะพิสัย

5.3 สถิติเบื้องต้นและการแปลความหมาย

จากเนื้อเรื่องของจิตวิทยาการศึกษาดังกล่าว เมื่อนำมาพิจารณาประกอบกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่สังเคราะห์ไว้แล้วในส่วนที่เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ก็จะได้เห็นว่า เนื้อเรื่องดังกล่าวสอดคล้องและสนองตามจุดมุ่งหมายทั้ง 7 ประการที่วางไว้ กล่าวคือ

เนื้อเรื่องในข้อ 1.1, 1.2, 2.1, 2.2 และ 2.3 เป็นเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ของหลักสูตรที่จะช่วยให้นักศึกษามีความเข้าใจในพฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออก มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้ พัฒนาการเด็ก เจ็บป่วยและองค์ประกอบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน และสามารถนำความรู้ต่างๆมาใช้ประโยชน์ในการสอนได้ อันเป็นจุดมุ่งหมายข้อ 2 ของหลักสูตร

เนื้อเรื่องในข้อ 3.1, 3.2, 3.3 และข้อ 4 ทั้งหมด เป็นเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถและทักษะในการสอน ก็สามารถนำความรู้ ความสามารถ เทคนิค และทักษะการสอนเหล่านี้มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ อันเป็นจุดมุ่งหมายข้อที่ 3 ของหลักสูตร

เนื้อเรื่องในข้อ 5 ทั้งหมด เป็นเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการวิเคราะห์ ประเมินผล อ่านผลงานวิจัยได้เข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพครูอันเป็นจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 ของหลักสูตร

เนื้อเรื่องในข้อ 3.1, 3.4, และ 3.5 เป็นเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่จะช่วยให้นักศึกษามีความรับผิดชอบและใส่ใจที่จะศึกษาปัญหาทางการศึกษา มีความสามารถในการเป็นผู้นำการเรียนการสอน และกล้าตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และมีทัศนคติที่ดีต่อลักษณะความเป็นคนไทย อันเป็นจุดมุ่งหมายข้อที่ 5, 6, และ 1

ของหลักสูตร ตามลำดับ

เนื้อเรื่องในข้อที่ 2.3, และ 3.5 เป็นเนื้อเรื่องส่วนใหญ่ที่จะช่วยให้นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์สามารถนำความรู้ในการเรียนจิตวิทยาการศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง และพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนที่อยู่ในความรับผิดชอบ ตลอดจนสามารถปรับคนให้เข้ากับบุคคลอื่นและสภาพแวดล้อมได้ก็ อันเป็นจุดมุ่งหมายข้อที่ 7 ของหลักสูตร

ด้วยแนวคิดและความสอดคล้องระหว่างเนื้อเรื่องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาคงกล่าวนี้เอง เนื้อเรื่องของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในครุศึกษาของไทย จึงควรมีหัวข้อต่างๆตามที่กล่าวไว้แล้วในหน้า 97-98 ของรายงานการวิจัยฉบับนี้

3. กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาคณะ

แม้วิธีการสอนจิตวิทยาการศึกษาในครุศึกษาจะมีได้มีการกำหนดกันไว้อย่างแน่นอนตายตัว เพราะการสอนแต่ละวิธีย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเนื้อเรื่องที่จะสอนแต่ละบทแต่ละตอน และเนื่องจากไม่มีวิธีสอนใดที่ดีที่สุดสำหรับการสอนทุกเนื้อเรื่อง อาจารย์จึงอาจใช้วิธีการสอนใดๆก็ได้ ถ้าวิธีการสอนนั้นเหมาะสมกับนักศึกษาและช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการสอน¹ อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเลือกวิธีสอนอย่างใดอย่างหนึ่ง ให้เหมาะสมกับผู้เรียน หรือวัตถุประสงค์ของการสอน ได้มี

---

¹ O. Lindsley, et.al., cited in G.E. Snellbecker, Learning Theory, Instructional Theory, and Psychoeducational Design. (New York : McGraw-Hill Book Company, 1974), p.399.

นักจิตวิทยาการศึกษา นักการศึกษาและผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิจัยและเสนอแนะ การสอนจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูไว้หลายท่าน ดังนี้คือ

เกลเซอร์ (Glaser) เคยวิจารณ์วิธีสอนจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู ไว้ว่าสาเหตุสำคัญที่ทำให้การสอนจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูไม่ค่อยดีเพราะการสอน มุ่งให้การบรรยายมากกว่าที่จะใช้วิธีการอภิปรายหรือสัมมนาซึ่งช่วยให้ความรู้และความคิด ของผู้เรียนแตกฉานไต่ถามกว่า¹

สโคเบน (Schoben) และไอแซคส์ (Isaacs) สืบวิจัยพบผลสอดคล้อง กันว่าสาเหตุที่ทำให้การสอนจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูประสบความสำเร็จหรือไม่ได้ ผลคือเท่าที่ควรนั้นเป็นเพราะการสอนมุ่งการบรรยายและเน้นเนื้อหาเกือบทั้งหมด ทำให้ นักศึกษา ครูไม่สามารถนำเอาทฤษฎีที่เรียนไปใช้ประโยชน์ได้เพราะมองไม่เห็นความสัมพันธ์ ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติที่เป็นไปจริงๆ จึงไม่สามารถเชื่อมต่อกันระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ เข้าด้วยกันได้^{2,3}

มอริส (Moris) กล่าวว่าการสอนจิตวิทยาการศึกษาให้แก่ศึกษาคู่นั้น ควรสอนให้เขาจักคิดเชิงจิตวิทยาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาทางการศึกษา วิธีสอนที่จะช่วยให้ นักศึกษาคู่อจักคิดในลักษณะดังกล่าวก็คือการสอนให้รู้จักสังเกต ทดลอง ค้นคว้า และ

¹R. Glaser, "Psychology and Instructional Technology," in R. Glaser (ed.), Training Research and Education (University of Pittsburg, 1962), p.4.

²E.J. Schoben, "Psychology in the Training of Teachers," College Record, (Vol.65, 1964) : 436-440.

³S. Isaacs, in E. Stones, Educational Objectives and Teaching Educational Psychology, p.32.

อภิปราย¹

เพียร์เจย์ (Piaget) เสนอแนะว่า การสอนจิตวิทยาในวิทยาลัยครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาเด็ก ให้ได้ผล คือการสอนให้นักศึกษาคูสามารถ ทำการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ เพราะการที่นักศึกษาครูได้มีโอกาสออกไปเก็บข้อมูลด้วยตนเองจะช่วยให้เขาารู้วิธีเรียนที่จะบันทึกข้อเท็จจริง มีโอกาสเกิดความสงสัยในปรากฏการณ์ ที่ได้พบ และเกิดแรงบันดาลใจที่จะแสวงหาคำตอบ²

สกินเนอร์ (Skinner) เสนอไว้ว่า การสอนจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาคูนั้น ควรใช้วิธีสอนที่ทำให้นักศึกษามีประสบการณ์ต่อการเรียนการสอนมากที่สุด เพราะการเรียนแค่เนื้อเรื่องหรือทฤษฎีอย่างเดียวไม่ช่วยให้การสอนในห้องเรียนของนักศึกษาคูประสบความสำเร็จในการสอนแต่อย่างใด³

ริฟลิน (Rivlin) เสนอแนะว่า การสอนจิตวิทยาการศึกษาให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่คองการนั้น อาจารย์ต้องใช้วิธีการสาธิตการสอนของอาจารย์ไปพร้อมกับ การสอนวิธีสอน เพื่อช่วยให้นักศึกษาคูเข้าใจกระบวนการเรียนการสอน และควรมี การสร้างสถานการณ์จำลองของการก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นในห้องเรียนเพื่อให้ นักศึกษาคูมีโอกาสได้ลองเผชิญกับสถานการณ์ที่เหมือนจริงในสถานการณ์จำลองที่จัดขึ้น⁴

¹B. Morris, " The Contribution of Psychology to the Study of Education." in J.W. T bble (ed.), The Study of Education. (London : Routledge and Kagen Paul, 1966), pp. 154-155.

²J. Piaget, Science of Education and Psychology of The Child. Trans. Dereck Coltman, (new York : Orion Press, 1970), pp. 125, 130.

³C.E. Skinner, Cited in E. Stones, Educational Objectives and Teaching of Educational Psychology. p. 33.

⁴H.N. Rivlin, in E Stones, Ibid., p. 282.

เกจ (Gage) เรียกพฤติกรรมการสอนว่า ทักษะเชิงเทคนิค (Technical skill) และมีเทคนิคที่จะต้องใช้ในทักษะการสอนมากมาย เช่น เทคนิคการใช้คำถาม เทคนิคการควบคุมพฤติกรรมการตั้งใจเรียน, เทคนิคการบอกผลย้อนกลับใหญ่เรียน, เทคนิคการให้รางวัลและการลงโทษ และเทคนิคการอธิบาย ฯลฯ เป็นต้น เกจจึงกล่าวหาว่า วิธีสอนอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้ นักศึกษา เกิดทักษะที่ต้องอาศัยเทคนิคเหล่านี้ช่วยในการสอนคืออย่างมีประสิทธิภาพคือการสอนที่ช่วยให้นักศึกษามีโอกาสฝึกการสอนแบบจุลภาค โดยเกจให้ความหมายของการสอนแบบจุลภาค (Micro-Teaching) ไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เกิดทักษะที่ต้องอาศัยเทคนิค ความเป็นจุลภาคของวิธีการสอนแบบนี้หมายความว่า นักศึกษาคูจะฝึกสอนเพียงครั้งละประมาณ 5-10 นาที โดยมีนักเรียนในความรับผิดชอบขณะสอนไม่เกิน 5 คน ขณะสอนจะมีการฉายเทปโทรทัศน์หรือการอัดเสียงผู้สอนไว้ เมื่อจบการสอนแต่ละครั้ง นักศึกษาคูจะสามารถเห็นการสอนของตนเองได้จากเทป การวิจารณ์และปรับปรุงการสอนจะกระทำร่วมกันระหว่างนักศึกษาคูกับอาจารย์ผู้สอนหรือกับเพื่อนนักศึกษาคูด้วยกันเองด้วย¹

ในการสัมมนาเกี่ยวกับการสอนในสถาบันครูศึกษาระหว่างประเทศอาฟกานิสถาน, อิหร่าน, เนปาล, ปากีสถาน, และลังกา ในปี ค.ศ. 1972 ทุกประเทศต่างรายงานว่าการสอนทฤษฎีการ เรียนรู้ในห้องเรียนให้แก่นักศึกษาคู โดยการบรรยายในห้องไม่เพียงพอแก่การที่จะนำทฤษฎีนั้น ๆ ไปปฏิบัติได้ สถาบันครูศึกษา ควรจะช่วยให้นักศึกษาคูวิธีที่จะผสมผสานความรู้ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติเขาควยกันโดยพยายามจัดให้นักศึกษาคูได้มีทั้งประสบการณ์ตรงและอ้อม (Direct-Indirect Experiences) ใหม่มากที่สุด พร้อมทั้งเสนอแนะว่ากิจกรรมที่สถาบันครูศึกษา ควรจัดให้นักศึกษาคูคือ

¹ N.L. Gage, cited in Klausmier and Goodwin, Facilitating Student Learning : An Introduction to Educational Psychology. (New York: Harper & Row Publishers, 1975), p. 143.

1. ให้ศึกษาเด็ก 2-3 คน หรือกลุ่มใหญ่ในหรือนอกห้องเรียนด้วยการสังเกตและบันทึก
  2. ให้ศึกษาการทำงานภายในโรงเรียนประถมศึกษารoom หรือมัธยมศึกษา
  3. ให้ศึกษาชุมชนและสภาพแวดล้อมชุมชน
  4. ให้ฝึกความเป็นผู้นำโดยการจัดกิจกรรมภายในวิทยาลัยครู
  5. ให้สังเกตพฤติกรรมการสอนทั้งที่มีประสิทธิภาพและที่ไม่มีประสิทธิภาพ
  6. ให้สังเกตพฤติกรรมการจัดห้องเรียนและการจัดสภาพการเรียนในโรงเรียน
  7. ให้เขาถามอุปนิสัยหลังการสังเกต
  8. ให้มีส่วนร่วมในการเตรียมการสอนและเตรียมอุปกรณ์การสอนในโรงเรียน
  9. ให้อ่านหนังสือหรือวรรณคดีที่เกี่ยวข้อง
  10. ให้สังเกตสถานการณ์เพื่อการตัดสินใจแก้ปัญหาใคปัญหาหนึ่ง
  11. ให้ฝึกการสอนแบบจุลภาค (Micro-Teaching)
  12. ให้วิพากษ์วิจารณ์พฤติกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียนในโรงเรียน
  13. ให้ถกเถียงปัญหาและแสดงความคิดเห็นโดยเสรี
- จากการจัดประสบการณ์ให้นักศึกษาคูครูดังกล่าว คณะผู้เข้าร่วมสัมมนาเชื่อว่า ประสบการณ์เหล่านี้จะช่วยให้ศึกษาคูสามารถปรับปรุงการปฏิบัติตนในการสอนได้ดีขึ้น มีความกระฉับกระเฉงในโน้มน้าวต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอน เขาใจกระบวนการที่เหมาะสมและมีสัมฤทธิ์ผลค่านักศึกษาคูเรียนการสอนมากขึ้น¹

¹Asian Institute for Teacher Educators (AITE), Basic Experiences-Direct and Indirect-for Integrating Theory and Practice in Teacher Education : Final Report of the Third Sub-Regional Workshop on Teacher Education, Kabul, 3-10 June, 1972 (University of the Philippines in Quezon City, 1977), pp.4-13.

กรีนวูด (Greenwood) กล่าวว่าพฤติกรรมสำคัญที่สุดของผู้เป็นครูคือ พฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าครูสามารถตัดสินใจที่จะแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่เกิดขึ้นทั้งกับตนเอง และที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนได้ ฉะนั้นการสอนจิตวิทยาการศึกษาให้เป็นประโยชน์ที่สุดสำหรับ นักศึกษาคือ ผู้สอนจำเป็นจะต้องสอนให้นักศึกษาคูสามารถระลึกถึงคำถามต่อไปนี้ทุกครั้ง ก่อนที่จะตัดสินใจนำหลักการทางจิตวิทยาไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาใด ๆ คือ

1. ในแง่ของจิตวิทยา อะไรคือปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่
2. จะใช้หลักการหรือทฤษฎีจิตวิทยาใดมาประยุกต์ใช้ดีกว่ากัน
3. หลักการหรือทฤษฎีที่คิดจะนำมาใช้นั้นเคยมีผู้นำไปทดลองใช้แล้วหรือไม่ และมีหลักฐานใดที่แสดงให้เห็นว่าการไปทดลองใช้นั้นได้ประสบความสำเร็จ

วิธีสอนจิตวิทยาการศึกษาที่กรีนวูดแนะนำเพื่อให้นักเรียนครูได้รับประโยชน์ จากการเรียนจิตวิทยาโดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการประกอบวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพคือวิธีสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสพบกับปัญหาเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มย่อย โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะหรือเป็นเพียงผู้ออกแหล่งข้อมูลให้ นั่นคือการสอนจิตวิทยาการศึกษาให้แก่ นักศึกษาคูควรส่งเสริมกิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing Activity) การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) เพื่อฝึกแก้ปัญหาทางการศึกษาและการอภิปรายใหม่มากที่สุด¹

ฮอแชมและคณะ (Hawsam, et.al.) กล่าวว่าวิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูง และครูคือผู้รับการศึกษาให้สามารถวิธีที่จะเชื่อมโยงประสบการณ์ของผู้เรียนเพื่อเปิดโอกาสใหม่การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ ฉะนั้นสิ่งที่ครูทุกคนจะต้องมีความรู้ความสามารถพื้นฐานที่จะนำไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพต่อการประกอบวิชาชีพใหม่มากที่สุด การสอน

¹G.E. Greenwood, T.L. Good & B.L. Siegel, Problem Situation in Teaching. (New York : Harper & Row Publishers, 1971), pp.viii & 3.

นักศึกษาครูโดยใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique) การสาธิต การฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค และการให้นักศึกษาครูได้มีโอกาสฝึกฝนเกี่ยวกับวิชาชีพจริงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับโปรแกรมการฝึกหัดครู เพราะสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้นักศึกษาครูสามารถเชื่อมโยงระหว่างแนวคิดทางทฤษฎีกับวิธีการปฏิบัติเข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹

ในปี ค.ศ. 1965 คอมส์ (Combs) และคณะ ได้ร่วมกันสร้างโปรแกรมการฝึกวิชาชีพให้นักศึกษาครูที่มหาวิทยาลัยฟลอริดา โดยอาศัยพื้นฐานความเชื่อที่ว่า การสอนเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบช่วยเหลือ (A Helping Relationship) มากกว่าจะเป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์แบบออกคำสั่ง (A Command Relationship) และเชื่อว่างานสอนเป็นงานอาชีพที่คอยให้ความช่วยเหลือ โปรแกรมการฝึกวิชาชีพครั้งนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ การสัมมนา การอภิปรายเกี่ยวกับเนื้อหา และการมีประสบการณ์เกี่ยวกับการสอน

คอมส์ถือว่าการสัมมนาคือหัวใจของโปรแกรม เพราะการสัมมนาช่วยให้นักศึกษาครูมีโอกาสพัฒนาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับสมาชิกในกลุ่มสัมมนา และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับครูผู้สอน วัตถุประสงค์สำคัญอีกประการหนึ่งของการสัมมนาคือเพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายหรือแสดงความคิดเห็นทุกอย่างที่นักศึกษาสนใจหรือสงสัยเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

การสอนเกี่ยวกับเนื้อหานั้น อาจารย์ที่สอนวิชาที่ว่าควยวิธีสอน พื้นฐานการศึกษา และหลักสูตร อาจารย์ที่สอนวิชาจิตวิทยาและอาจารย์ที่สอนวิชาในกลุ่มวิชาชีพครู จะต้องประชุมปรึกษาหารือกันอยู่เสมอว่าจะจัดแบ่งการสอน เนื้อหานั้นอย่างไรจึงจะเป็นไปตามลำดับขั้นไม่ซ้ำซ้อนกัน และก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักศึกษามากที่สุด ขณะสอนก็เปิดโอกาส

¹ American Association of Colleges for Teacher Education, Educating a Profession. (Washington D.C.: American Association of Colleges for Teacher Education, 1976), pp.35, 91-93.

ให้นักศึกษาค้นถามและเปิดอภิปรายโต้ตอบที่ หน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของคณาจารย์ก็คือจะต้อง ทำรายงานความสามารถของนักศึกษาเพื่อนำผลไปบอกให้นักศึกษาได้ทราบ เพื่อปรับปรุง ตนเองในขณะที่การประชุมสัมมนาในกลุ่มย่อย

สำหรับประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนนั้น มีทั้งการให้ไปสังเกตเด็กในชั้นเรียน จริง ฝึกให้เป็นครูช่วยครูที่คองทำงานร่วมกับเด็กกลุ่มเล็ก ๆ และบันทึกสิ่งที่น่าสนใจระหว่าง การฝึกงานไว้ ฝึกให้เป็นครูสอนและเตรียมการสอนเด็กในชั้นวันละ 2 ชั่วโมง และเข้าไป เป็นครูในห้องโดยทำหน้าที่เหมือนครูประจำการ 5 อาทิตย์

การประเมินผลนักศึกษาจะทำเป็นระยะ ๆ และทุกครั้งที่มีการประเมินผลจะ มีการอภิปรายกันถึงขอบกพร่องต่าง ๆ เพื่อการปรับปรุงควย

ผลการวิจัยที่กล่าวไปอย่างมั่นใจคือนักศึกษาออกจากมหาวิทยาลัยไปด้วยความ รู้สึกเชื่อมั่นในความสามารถที่จะสอน และมีนักศึกษาครูหลายคนที่ยอมรับให้มีการจัดนักศึกษา ออกฝึกสอนในโรงเรียนที่มีนักเรียนประเภทเรียนช้าควย ซึ่งแสดงถึงผลสำเร็จของความหวัง ที่จะต้องการพัฒนาทัศนคติที่ดีต่ออาชีพของนักศึกษาครูว่าประสบผลตามที่ต้องการ¹

สำหรับการจัดประสบการณ์ในการ เรียนวิชาชีพครูให้แก่ นักศึกษาครูโดยการ ใช้ สถานการณ์จำลอง (Simulation Technique) นั้น แตนซี และอันวิน (Tansey and Unwin) ได้นำเอาสถานการณ์จำลองมาใช้ในการศึกษาเป็นครั้งแรกในการอบรมครูใหญ่ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา เมืองเจฟเฟอร์สัน (Jefferson) จำนวน 272 คน โดยสร้างสถานการณ์ที่ทำให้ครูใหญ่ที่เข้ารับการอบรมรู้สึกว่ตนกำลังจะต้องแก้ปัญหาที่ เกิดจากเหตุการณ์ประจำวันจริง ๆ ปรากฏว่าผู้เข้ารับการอบรมสามารถคิดแก้ปัญหาเฉพาะ- หน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แตนซีและ อันวิน จึงสรุปว่า การสอนโดยการ จัดสถานการณ์จำลอง

¹A. Combs, at.al., cited in R. Blume, "Humanizing Teacher Education," Phi-Delta Kappan. (1921), pp.411-415.

นั้น เป็นสิ่งที่มีประโยชน์และควรนำมาใช้ในครูศึกษา เพราะนอกจากจะช่วยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกิดความสนใจในกิจกรรมที่จัดขึ้นในสถานการณ์จำลองแล้ว ยังช่วยให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับนักศึกษาครูอีกด้วย เพราะเป็นการ เปลี่ยนสภาพการเรียนการสอนจากเดิมที่ครู เป็นผู้สั่งการและมีบทบาทในการแสดงความคิดเห็นมากมาเป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษาเป็นการช่วยให้นักศึกษาฝึกการตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ¹

ในปี ค.ศ. 1969 ทักเกอร์ (Tucker) ได้นำสถานการณ์จำลองไปใช้กับนักศึกษาครูก่อนออกฝึกสอน โดยให้กลุ่มทดลองมีประสบการณ์การแก้ปัญหาต่าง ๆ ในสถานการณ์จำลองอยู่ 2 สัปดาห์ จากนั้นเปรียบเทียบทัศนคติและพฤติกรรมของนักศึกษาครู ในชั้นเรียนขณะทำการสอนกับกลุ่มที่ไม่เคยได้รับประสบการณ์ในสถานการณ์จำลอง ผลการวิจัยปรากฏว่า

- 1) กลุ่มนักศึกษาที่ฝึกใช้สถานการณ์จำลองมีความมั่นใจในการสอนมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ฝึก
  - 2) กลุ่มที่ได้รับการฝึกมีความมั่นใจในบุคลิกภาพของตนเองที่แสดงต่อนักเรียน มีความเชื่อมั่นและยอมรับตนเองมากกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก
  - 3) กลุ่มที่ได้รับการฝึกสามารถเตรียมตัวเพื่อการฝึกสอนได้ดีกว่ากลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึก
- และ 4) กลุ่มที่ได้รับการฝึกเห็นว่าการฝึกในสถานการณ์จำลองช่วยให้ประสบผลสำเร็จในการสอนจริงมากขึ้น²

¹P.J. Tansy and D. Urwin, Simulation and Gaining in Education (London : Methuen Educational Ltd., 1969), p.152.

²D.G. Tucker, "The Effect of a Simulation Treatment on Attitudes and Behavior of Student Teacher and their Inner City Classroom Pupils," Dissertation Abstracts, 32, 2 (Aug. 1972) : 657A.

ส่วนการนำเอาการสอนแบบจุลภาคมาใช้ฝึกทักษะการสอนของนักศึกษาครู ในวิทยาลัยครูนั้น แอลเลน (Allen) และคณะ ได้จัดตั้งศูนย์การสอนแบบจุลภาคขึ้นเป็น ครั้งแรก ณ มหาวิทยาลัยสแตนฟอร์ด ประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1963 วัตถุประสงค์ สำคัญของการจัดตั้งศูนย์ดังกล่าว เพื่อฝึกทักษะการสอนแก่นักศึกษาครู กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ใน การวิจัยคือ นักศึกษาปีที่ 4 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองที่ฝึกการสอนด้วยวิธี การสอนแบบจุลภาค และกลุ่มควบคุมซึ่งฝึกทักษะการสอนด้วยวิธีเดิม จากนั้นให้กลุ่มตัวอย่าง ทั้งสองกลุ่มทำการสอนในสถานการณ์จริง ในโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่ง การประเมินการสอน ใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า ผู้ประเมินคืออาจารย์ในเทศกึ่งทำการประเมินผล 2 ครั้ง ผลการวิจัยปรากฏว่า นิสิตที่ได้รับการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคมีความสามารถ ในการสอนมากกว่านิสิตที่ไม่ได้ฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคกันอย่างมีนัยสำคัญ¹

สำหรับในประเทศไทย อาจารย์พึงใจ สินขวานนท์ สมัยดำรงตำแหน่ง ผู้อำนวยการวิทยาลัยครูชนบุรี ได้จัดให้มีการทดลองฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคขึ้นภายใน วิทยาลัย โดยทดลองกับนักศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาปีที่ 2 ซึ่งกำลังฝึกสอน จำนวน 22 คน กลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 11 คน กลุ่มหนึ่งฝึกทักษะการสอน ด้วยวิธีการสอนแบบจุลภาค อีกกลุ่มหนึ่งฝึกทักษะการสอนด้วยวิธีเดิมคือวิธีฝึกสอน เพื่อนครบ ทุกขั้นตอนของการฝึกทุกครั้ง กลุ่มตัวอย่างทั้งสองใช้เวลาฝึก 1 ภาคเรียน ผลการทดลอง ปรากฏว่า นักศึกษาที่ฝึกสอนด้วยวิธีการสอนแบบจุลภาคคือฝึกที่ละทักษะการสอนมีความสามารถ ในการใช้อุปกรณ์การสอนและการใช้คำถามสูงกว่านักศึกษาที่ฝึกการสอนด้วยวิธีสอนครบทุก ขั้นตอนของการสอนทุกครั้งอย่างมีนัยสำคัญ²

¹ D. Allen and K. Ryan, Microteaching. (London : Addison-Wesley Publishing Company, Inc., 1969), pp. iv-v.

² ศิริลักษณ์ อุตสาหะ, "การศึกษาการใช้การสอนแบบจุลภาคในการฝึกสอนของ วิทยาลัยครูชนบุรี" (ปริทัศน์นพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2517).

จากแนวคิดเชิงทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องของคังกล่าวประกอบกับการคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ผู้วิจัยเสนอไว้ในการศึกษาครั้งนี้ด้วย ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่ากระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาคณะ เพื่อใ้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้นั้นควรดำเนินการดังนี้คือ

1. การจัดลำดับเนื้อเรื่อง ในนักศึกษาเรียน

การจัดลำดับเนื้อเรื่อง ตามเนื้อเรื่อง ของหลักสูตรในนักศึกษาเรียนนั้นอาจแยกออกเป็นรายวิชาย่อย ๆ เพื่อสะดวกแก่การจัดแบ่งเวลาและสะดวกแก่การสรรหามูลค่ากรในการสอนได้ โดยอาจแบ่งออกเป็น 3-4 วิชา (Course) (ทุกวิชาถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา) หรือมากกว่านั้นก็ได้ แต่ประการสำคัญจะต้องยึดหลักที่ว่าในแต่ละวิชาจะต้องมีการผสมผสานกันอยู่เสมอระหว่างส่วนที่เป็นทฤษฎีหรือหลักการกับส่วนที่เป็นการปฏิบัติโดยมุ่งให้ผลการเรียนของนักศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรให้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างเด่นชัดและสามารถนำความรู้ทั้งทางภาคทฤษฎีและการปฏิบัติไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะจากการพิจารณาจุดมุ่งหมายของหลักสูตรทุกข้อจะเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เน้นที่การมุ่งให้นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและวิชาชีพ และมุ่งให้นักศึกษามีทักษะการสอนและทักษะในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนจนสามารถนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการประกอบวิชาชีพให้ได้อย่างมากที่สุด

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ เสนอการแบ่งรายวิชาตามหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาไว้เป็นตัวอย่างโดยสังเขป ซึ่งในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติจริง ผู้ปฏิบัติอาจแบ่งเนื้อ เรื่อง ของหลักสูตรออกเป็นรายวิชามากกว่านี้ หรืออาจแบ่งออกไปในลักษณะอื่น ๆ ตามขอบข่ายของเนื้อเรื่อง ที่กำหนดไว้ในแบบจำลองส่วนที่เป็นเนื้อเรื่อง โดยยึดหลักการแบ่งว่าทฤษฎีและการปฏิบัติของความถี่และผสมผสานกันเสมออีกด้วย

การแบ่งเนื้อเรื่อง ของหลักสูตรออกเป็นรายวิชานั้น แต่ละรายวิชาจะประกอบด้วยเนื้อเรื่อง ทางทฤษฎีผสมผสานกับส่วนที่เป็นการปฏิบัติอยู่เสมอโดยก่อนที่จะมี

มีการปฏิบัติในชั้นตอนใด อาจารย์ควรชี้แจงให้นักศึกษาเห็นถึงที่มาของทฤษฎีหรือหลักการ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาอภิปรายเพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นหรือมองเห็นความสำคัญและความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีที่จะใช้ในการปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติเสียก่อนแล้วจึงให้ลองฝึกปฏิบัติเป็นการช่วยให้นักศึกษาสามารถเชื่อมทฤษฎีกับการปฏิบัติกัน ๆ เข้าด้วยกันได้

จากเนื้อเรื่อง ของหลักสูตรทั้งหมดเมื่อคำนึงถึงภาคปฏิบัติเป็นหลัก ผู้วิจัย ได้แบ่ง เนื้อเรื่อง ทั้งหมดของหลักสูตรออกเป็น 5 รายวิชา คือ วิชาการฝึกทักษะการสอน วิชาการแก้ปัญหาการเรียนการสอน วิชาการจัดสภาพการเรียนการสอน วิชาการประเมินผลการเรียนการสอน และวิชาประสบการณ์วิชาชีพ

แต่ละรายวิชาจะประกอบด้วยเนื้อเรื่อง ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติดังนี้

วิชาการฝึกทักษะการสอน

ก) เนื้อหาภาคทฤษฎี ประกอบด้วยเนื้อหาส่วนที่เป็นปรัชญาและวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ให้นักศึกษาเห็นว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกับการตั้งวัตถุประสงค์ของการสอนอย่างไร องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดสภาพการศึกษาเพื่อให้นักศึกษาเห็นความสำคัญและความจำเป็นของการจัดสภาพการณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดหมายของการจัดการศึกษา เกณฑ์ปกติแต่ละวัยทางร่างกาย สมอง และบุคลิกภาพของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการสอนและการจัดกิจกรรมการสอนของครู ผลที่เกิดขึ้นจากการเรียนของนักเรียนค่านพหุพิสัย ทศนพิสัย และทักษะพิสัย เมื่อครูใช้วิธีการสอนแต่ละแบบ ลักษณะการเรียนและทฤษฎีเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการสอนแต่ละวิธี และพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนที่พึงปรารถนา

ข) การปฏิบัติ แบ่งเป็นการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคที่ละทักษะที่ผู้มีประสบการณ์หรือผลการวิจัยยืนยันว่าสำคัญและจำเป็นสำหรับครูระดับอนุบาล ระดับประถมศึกษาหรือระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เช่น ทักษะการไหว้จาก กริยา ทาทางสงเสริมบุคลิกภาพและสื่อความหมาย ทักษะในการใช้คำถาม ทักษะการเสริมกำลังใจ ทักษะการใช้อุปกรณ์ ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง ทักษะการสร้างความสนใจ ฯลฯ เป็นต้น เมื่อ

นักศึกษาทุกคนควรมีโอกาสฝึกทักษะการ สอนแบบจุดภาคทีละทักษะจนครบทุกทักษะตามที่อาจารย์ กำหนดไว้แล้ว (ตามวิธีการฝึกทักษะการ สอนแบบจุดภาคซึ่งศึกษาได้จาก เอกสารนี้ เทศการ- ศึกษาของกรมการฝึกหัดครู ฉบับที่ 181 ตอนที่ 1-7) จะเป็นการฝึกสอนรวมทุกทักษะอีก ที่หนึ่ง เพื่อให้นักศึกษาสามารถนำทักษะย่อย ๆ มาใช้ผสมผสานกันได้โดยคล่องแคล่วและ สอดคล้องสัมพันธ์กัน

วิชาการแก้ปัญหาการ เรียนการสอน

ก) เนื้อหาภาคทฤษฎี ประกอบด้วยเนื้อหาส่วนที่เป็นลักษณะเฉพาะ ้วยของนัก เรียนที่ก่อให้เกิดปัญหาทางการ เรียนและการปรับแก้ อิทธิพลของพันธุกรรมและ สิ่งแวดล้อมที่มีผลทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคลและเป็นสาเหตุของการ เกิดปัญหา ต่าง ๆ เช่น ปัญหาการเรียนช้าไม่สมวัย ปัญหาการหนีเรียน ปัญหาการปรับแก้ ปัญหา การประพฤตินักวินัยของโรงเรียน ฯลฯ เป็นต้น การสร้างทัศนคติและค่านิยม สุขภาพจิต และการปรับแก้ของครูและนักเรียน บทบาทและจรรยาบรรณของครู

ข) การปฏิบัติ เป็นการสร้างสถานการณ์จำลองปัญหาต่าง ๆ ที่ อาจมีขึ้นได้ในสภาพการ เรียนการสอนในสถานการณ์จริง หรือให้นักศึกษาได้มีโอกาสพบกับ สถานการณ์จริง ควบคู่กันเข้าไปเผชิญปัญหาในชั้น เรียนจริงเป็นครั้งคราว เพื่อให้นักศึกษา ฝึกแก้ปัญหาย่างมีหลักการทางจิตวิทยา และการอธิบายถึงข้อดีและข้อบกพร่องของการแก้ ปัญหาแต่ละแบบ

วิชาการจัดสภาพการ เรียนการสอน

ก) เนื้อหาภาคทฤษฎี ประกอบด้วยคุณลักษณะของนักเรียนที่เกี่ยวข้อง กับการจัดสภาพการ เรียนการสอน เช่น ความเจริญเติบโตทางร่างกายในด้านการมองเห็น ที่เกี่ยวข้องกับการ เขียนกระดาน การใช้อุปกรณ์การสอน และการจัดสรรแบบเรียนของครู ใ้ให้นักเรียน และความพร้อมทางเชาวน์ปัญญาที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการ คึกแบบรูปธรรม หรือนามธรรม หลักการสร้างบรรยากาศภายในชั้น เรียน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน การจัดรูปแบบของห้องเรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรมแบบต่าง ๆ และการใช้นวัตกรรมทางการ-

ศึกษาในการจัดสภาพการ เรียนการสอนและในการดำเนินการสอน

ข) ภาควิชาปฏิบัติ ให้นักศึกษาฝึกจัดห้องเรียนที่เหมาะสมกับกิจกรรม พร้อมทั้งอธิบายเหตุผลหรือหลักการที่นำมาใช้ในการจัดแต่ละแบบ ให้ฝึกทำอุปกรณ์การสอน จากเศษวัสดุและฝึกการใช้อุปกรณ์หรือสื่อการสอนต่าง ๆ อย่างถูกต้องตามหลักการ

วิชาการประเมินผลการ เรียนการสอน

ก) เนื้อหาภาคทฤษฎี ประกอบด้วยปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการ ประเมินผลการ เรียนการสอน หลักการวัดและการประเมินผล การวัดและการประเมินผล การเรียนค่านุภาพนิสัย ทักษะนิสัย และทักษะพิสัย การสร้างแบบสอบ การหาความเที่ยง และความตรงของแบบสอบที่ครูสร้าง สถิติเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลการ เรียนของนักเรียน และลักษณะการ เขียนงานวิจัยโดยสังเขป

ข) การปฏิบัติ ฝึกให้นักศึกษาสร้างแบบสอบโดยการวิเคราะห์ เนื้อหาตามจุดมุ่งหมายของการสอน ฝึกการวิเคราะห์ข้อสอบ ฝึกประเมินผลและฝึกการอ่าน ผลงานวิจัยให้เข้าใจโดยการฝึกตีความหมายของค่าสถิติที่มีอยู่ในผลการวิจัยด้วย

วิชาประสบการณ์วิชาชีพ

วิชานี้เป็นวิชาภาคปฏิบัติในสถานการณจริงทั้งหมด เป็นการนำความรู้ และทักษะที่ได้รับการฝึกใน 4 วิชาแรกของนักศึกษามาปฏิบัติในสถานการณจริง โดยการออก ฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ

การปฏิบัติในสถานการณจริงของนักศึกษาในวิชานี้คือ

- 1) การปฏิบัติงานการสอนได้แก่การ เตรียมการสอน การดำเนินการ สอนและการวัดและประเมินผลการ เรียนของนักเรียน
- 2) การปฏิบัติการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ได้แก่การควบคุม ชั้นเรียน การศึกษาเด็ก เป็นรายบุคคล และการตัดสินใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
- 3) การปฏิบัติในการจัดสภาพการ เรียนการสอน ได้แก่การจัด ชั้นเรียนให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่สอนและการจัดนิทรรศการตามวาระ

4) การปฏิบัติในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและในการปรับตัวให้เข้ากันได้กับเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน กับนักเรียน, กับครูพี่เลี้ยง กับอาจารย์นิเทศก์ และกับผู้ปกครองเด็กนักเรียน

2. วิธีการสอนและวิธีจัดกิจกรรมให้นักศึกษา

2.1 ก่อนการสอนหรือในการเตรียมการสอนทุกครั้งอาจารย์ควรต้องคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการสอน เป็นหลัก เสมอ

2.2 การสอนภาคทฤษฎีกับการปฏิบัติควรมีสลับกันโดยเมื่อเห็นว่านักศึกษาเข้าใจทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติอย่างไรก็อย่างหนึ่งพอสมควรแล้วก็ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติในส่วนนั้นก่อน แล้วจึงค่อยเริ่มสอนทฤษฎีหรือความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติอย่างไร ประสิทธิภาพตรงที่อาจารย์จะตองให้แก่นักศึกษาครูที่เรียนวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาทฤษฎีวิชาประสบการณ์วิชาชีพหรือการฝึกสอนคือการให้นักศึกษาฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค ฝึกทักษะการสอนที่รวมทักษะย่อย ๆ ในการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาคไว้ ฝึกการแก้ปัญหาการเรียนการสอน ฝึกจัดสภาพการเรียนการสอนโดยนำแนวคิดทางทฤษฎีและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ฝึกสร้าง วิเคราะห์ข้อสอบฝึกประเมินผล และฝึกอ่านผลงานวิจัยให้เข้าใจ

2.3 ในการสอนภาคทฤษฎี ควรฝึกให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าหาความรู้จากห้องสมุดแล้วนำมาอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้และข้อคิดเห็นซึ่งกันและกัน การบรรยายของอาจารย์ควรเป็นไปในลักษณะที่ทำให้นักศึกษาเกิดความเข้าใจ มองเห็นภาพหรือเห็นแย้งและเกิดแรงบันดาลใจที่จะศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมหรือเป็นการเน้นเนื้อหาสำคัญหรือชี้แนะวิธีการคิดเชิงวิเคราะห์ เปรียบเทียบและคิดอย่างสมเหตุสมผล หลักสำคัญของการบรรยายก็คืออาจารย์ควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ชักถาม หรืออภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่อาจารย์กำลังบรรยายอยู่ด้วย

2.4 ถ้าอาจารย์จะใช้วิธีสอนแบบสัมมนาหรืออภิปรายก็ควรส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถแสดงความคิดเห็นโดยเสรี และควรมุ่งที่การอภิปรายถึงข้อดีข้อเสียหรือประโยชน์ของการนำหลักการและทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ

มากกว่าอย่างอื่น

2.5 ขณะที่อาจารย์ดำเนินการสอนนักศึกษาในชั้นเรียน ควรตระหนักอยู่เสมอว่าตนเองนั้นเปรียบเสมือนตัวแบบของนักศึกษา ฉะนั้น การสอนวิธีสอนให้แก่นักศึกษา ได้อย่างดีวิธีหนึ่งก็คือการที่อาจารย์ใช้สื่อการสอนที่เป็นการสาธิตวิธีสอนที่ถูกต้องและเหมาะสมแก่นักศึกษานั้นเอง

2.6 การนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอนนั้น อาจารย์นิเทศควรจัดให้มีการประชุมนักศึกษาฝึกสอนจากโรงเรียนต่างๆที่ตนรับผิดชอบทุกสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เป็นอย่างน้อย เพื่อให้ได้นักศึกษาได้มีโอกาสพบปะ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ได้รับจากสภาพการณ์จริง ถกเถียง อภิปราย และช่วยกันหาทางแก้ปัญหาที่อาจมีขึ้น กับได้มีโอกาสซักถามข้อสงสัยซึ่งนักศึกษาไม่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยตนเองกับอาจารย์นิเทศซึ่งจะช่วยให้นักศึกษามองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ทางทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างกระจ่างและเด่นชัดมากขึ้น

3. การดำเนินงานการสอน

ในการดำเนินงานการสอนเพื่อให้การสอนของอาจารย์บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา คณาจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอน เนื้อเรื่องภาคทฤษฎีและการปฏิบัติให้แก่ศึกษาทุกคนจะต้องร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อวางแผนการจัดแบ่งความรับผิดชอบและร่วมมือกันในการสอนส่วนต่างๆให้นักศึกษาอยู่เสมอ ไม่ควรใช้วิธีแบบต่างคนต่างสอน เฉพาะในวิชาที่ตนรับผิดชอบ ควรตระหนักอยู่เสมอว่าทุกวิชาในหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาเป็นหน่วยเดียวกันและมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ฉะนั้น ต้องวางแผนร่วมกันอย่างดีจึงจะช่วยให้การสอนเนื้อเรื่องต่างๆไม่ซ้ำกันจนทำให้เสียเวลาโดยได้ประโยชน์ไม่คุ้มค่า

4. วิธีการประเมินผล

ในองค์ประกอบเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น วิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา ดังนี้

4.1 การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ให้ความหมายของการประเมินผลการเรียนไว้ว่า

หมายถึงกระบวนการที่ใช้ตัดสินว่าผู้เรียนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมที่วางไว้ตามเป้าหมายของการสอนหรือไม่ และการสอนของผู้สอนมีประสิทธิภาพเพียงใด¹ และเทอร์วิลลิเจอร์ (Terwilliger) กล่าวถึงวัตถุประสงค์สำคัญ 3 ประการของการประเมินผลการเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อบ่งชี้ว่าผู้เรียนมีความรู้ หรือทักษะที่สำคัญและจำเป็นในเนื้อหาแต่ละหน่วยที่ผู้สอนต้องการให้รู้หรือต้องการให้มีเพียงพอหรือไม่
2. เพื่อวินิจฉัยจุดเด่น หรือส่วนบกพร่องในการเรียนของผู้เรียนโดยพิจารณาจากกระสวน (Pattern) ของผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนที่ปรากฏ
3. เพื่อบ่งชี้ถึงระดับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนแต่ละคนว่าอยู่ในระดับใดและเป็นที่พอใจหรือไม่ มากน้อยเพียงใด²

จากความหมายและวัตถุประสงค์ของการประเมินผลการเรียนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การประเมินผลการเรียนนั้น เป็นกระบวนการที่เป็นองค์ประกอบสำคัญยิ่งประการหนึ่งของกระบวนการสอน เพราะเป็นส่วนที่จะบอกให้ทั้งผู้เรียนและผู้สอนทราบถึงความผลการเรียนการสอนนั้นบรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนที่ตั้งไว้หรือไม่ หรือกล่าวได้ว่า ผลของการประเมินผลการเรียนนอกจากจะช่วยให้ผู้เรียนรู้ถึงจุดเด่น จุดอ่อนในการเรียนของตนแล้ว ยังเป็นข้อมูลย้อนกลับที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการสอนของผู้สอนด้วย

บลูม (Bloom) กล่าวว่า การเรียนรู้อะไรจะช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถที่เขาได้อยู่ได้อย่างเต็มที่ คือการเรียนรู้อะไรถึงขั้นรู้อย่างแท้จริงหรือขั้นที่สามารถ

¹ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, "ระบบการประเมินผลการเรียนตามแนวคิดการวัดอิงกลุ่มและการวัดอิงเกณฑ์" วารสารเศรษฐศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม - กุมภาพันธ์ 2520) : 27.

² เทอร์วิลลิเจอร์, อ้างในเรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

นำความรู้ไปใช้ได้ (Mastery Learning)¹

การเรียนรู้ถึงขั้นที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ เป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาให้
 ผู้เรียนเกิดการ เรียนรู้และมีความสามารถตามวัตถุประสงค์ของการ เรียนแต่ละหน่วยโดยไม่
 จำเป็นว่าผู้เรียนจะทงใช้เวลาในการ เรียนเท่ากัน แต่ก่อนที่จะเรียนในหน่วยต่อไปผู้เรียน
 จะต้องบรรลุตามเกณฑ์ในหน่วยแรกที่กำหนดไว้ เสียก่อนแล้วจึงจะเริ่มเรียนหน่วยที่ต่อเนื่อง
 กันต่อไป การประเมินความก้าวหน้าในแต่ละหน่วยจะเป็นตัวบอกให้ทราบว่าผู้เรียนเกิด
 การเรียนรู้ที่เหมาะสมตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และช่วยให้เห็นข้อดีหรือข้อบกพร่องของ
 การสอนที่ผ่านมาควยวาคควรจะปรับปรุง เปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใด และอย่างไร²

การประเมินผลการ เรียนที่มุ่งใหญ่ เรียนได้มีโอกาสพัฒนาความสามารถของ
 ตนอย่างเต็มที่นั้น คือการประเมินผลใน 2 ลักษณะควบคู่กัน ลักษณะแรกคือการประเมินผล
 ย่อยหรือการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และลักษณะที่ 2 คือ
 การประเมินรวมสรุป (Summative Evaluation)²

การประเมินผลความก้าวหน้า เป็นการประเมินผลการ เรียนในระหว่างที่
 การเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุง การสอนให้มีประสิทธิภาพ
 ยิ่งขึ้นโดยประเมินผลการ เรียนแต่ละหน่วยของผู้เรียนเพื่อพิจารณาว่าผู้เรียนมีความรู้หรือ
 ทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับการ เรียนในหน่วยนั้นมากพอที่จะนำความรู้ไปใช้หรือไม่
 ถ้ามีแล้วก็จะโคจจัดการ เรียนในหน่วยต่อไปให้ ส่วนผู้ที่ไม่มีก็จะโควินิจัยควยวาคจากผลของการ

¹B.S.Bloom, cited in Airasian, "The Role of Evaluation in Mastering Learning," in J.H. Block, Mastery Learning. (New York : Holt, Rinehart and Winston, Inc., 1971), p.77.

²P.W. Airasian, *Ibid.*, pp.3-4.

³*Ibid.*, pp.77-78.

ประเมินผู้เรียนนั้น ๆ มีจุดบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขที่ส่วนใดบ้างเพื่อจะปรับปรุงแก้ไขเสียก่อน การประเมินผลความก้าวหน้าที่สำคัญต่อการเรียนรู้ถึงขั้นที่สามารถนำความรู้ไปใช้เพราะจะเป็นข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ให้ทั้งผู้สอนและผู้เรียนใครถึงขอบบพร่องในการสอนและการเรียนของตนในทุกๆระยะ

การประเมินผลรวมสรุปเป็นการประเมินผลการเรียนครั้งละหลาย ๆ หน่วย หรือเป็นการประเมินเมื่อสิ้นสุดการเรียนในแต่ละวิชาหรือในแต่ละภาคเรียนเพื่อเป็นข้อมูลสำหรับพิจารณาคัดเลือกว่าผู้เรียนมีสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนอย่างไร หลังจากที่โคผานการเรียนในทุกหน่วยของแต่ละวิชาที่ต้องเรียนมาแล้ว

แนวคิดการประเมินผลแบบอิง เกณฑ์และการประเมินผลแบบอิงกลุ่ม

การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced Evaluation) เป็นการประเมินผลการเรียนที่ถือจุดมุ่งหมายของการเรียนเป็นเกณฑ์ในการประเมิน โดยที่ผู้เรียนสามารถทำอะไรได้บ้างตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้และทำได้มากน้อยเพียงใด การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ไม่มีความหมายของคะแนนไปในแง่ของการเปรียบเทียบกับคะแนนของเพื่อนร่วมชั้น จึงเป็นการประเมินผลที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบเกื้อกูลช่วยเหลือซึ่งกันและกัน¹ แบบสอบที่ใช้ในการวัดแบบอิงเกณฑ์จะเป็นแบบสอบประจำหน่วยบทเรียนที่มุ่งให้ข้อมูลย้อนกลับบ่อยครั้งแก่ผู้เรียนเกี่ยวกับความรู้หรือทักษะที่ตนรู้ถึงขั้นที่นำไปใช้การได้ เนื้อเรื่องในแบบสอบจะเป็นเนื้อเรื่องพื้นฐานที่จำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องการในบทเรียนนั้น ๆ และแต่ละขอกะระหวง

¹R. Glazer, "Instructional Technology and the Measurement of Learning Outcomes," American Psychologist. (18, 1963):519-520.

จะเป็นตัวแทนของวัตถุประสงค์ของการสอนในบทเรียนนั้น ๆ เช่นกัน¹

ในการปฏิบัติเมื่อจะมีการประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ ผู้สอนจะต้องบอกให้ผู้เรียนทราบว่า การสอนนั้นมีจุดมุ่งหมายอย่างไร และต้องการให้ผู้เรียนทำอะไรใดบ้างในระดับใด ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการประเมินขึ้นอยู่กับความสามารถหรือไม่สามารถของผู้เรียนที่จะแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เห็นว่าผู้เรียนมีพฤติกรรมบรรลุตามเกณฑ์ที่ผู้สอนตั้งไว้มากน้อยเพียงใด² ฉะนั้นการปรับปรุงพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงยึดเกณฑ์หรือจุดมุ่งหมายในการสอนของผู้สอน เป็นเกณฑ์

ส่วนการประเมินผลแบบอิงกลุ่ม (Norm-Reference Evaluation) เป็นการประเมินผลที่ถือพฤติกรรมของกลุ่มเป็นเกณฑ์เพื่อมองหาความแตกต่างระหว่างผู้เรียนภายในกลุ่ม และเป็นการประเมินผลที่เป็นแรงกระตุ้นสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้แบบแข่งขันระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง³ แบบสอบที่ใช้ในการวัดผลแบบอิงกลุ่มแตกต่างไปจากแบบสอบที่ใช้ในการวัดผลแบบอิงเกณฑ์ในแง่ที่สำคัญคือ เป็นแบบสอบที่บังคับขึ้นไปถึงระดับสัมฤทธิ์ผลขั้นสูงของผู้เรียนแต่ละคน เนื้อเรื่องในแบบสอบค่อนข้างซับซ้อนและท้าทายความสามารถของผู้เรียนมากกว่าแบบสอบประจำหน่วยบทเรียน⁴

ในการปฏิบัติเมื่อจะมีการประเมินผลแบบอิงกลุ่ม ผู้เรียนจะต้องตระหนักว่าผล

¹ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วารสารครูศาสตร์, หน้า 32.

² R.G. William, et.al, "Differential Effects of Two Grading Systems on Student Performance," Journal of Educational Psychology. 67, No.2 (1975) : 253-254.

³ R. Glazer, American Psychologist, pp.520-521.

⁴ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วารสารครูศาสตร์, หน้า 33.

ในโรงเรียนคัลการี อัลเบอร์ตา (Kalgary Alberta) กลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่มทดลองที่เรียน การอ่านควยวิธีสอนที่มีการทดสอบแบบอิงเกณฑ์มาเป็นเวลา 2 ปี และอีกกลุ่มหนึ่ง เป็นกลุ่ม ควบคุมที่เรียนการอ่านควยวิธีสอนอ่านธรรมดา 2 ปี เช่นกัน วิธีการทดสอบใช้แบบทดสอบ 2 ชนิดที่มีชื่อในภาษาอังกฤษว่า The Canadian Test of Basic Skills (CTBS) Form I และ Educational Development Corporation's (EDC) ผลการวิเคราะห์คะแนน โดยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กล่าว คือพวกที่เรียนโดยใช้วิธีสอนที่มีการทดสอบแบบอิงเกณฑ์ได้คะแนนการอ่านดีกว่าพวกที่เรียน การอ่านควยวิธีธรรมดาทั้งในด้านคำศัพท์ การอ่าน และความเข้าใจภาษา¹

ออสเตอร์เบิร์ก (Osterburg) เปรียบเทียบผลการเรียนทางด้านการอ่านของนักเรียนอนุบาลที่เรียนตามโครงการการอ่านแรนซัม (Ransom Reading Program) ซึ่งเป็นโครงการที่สอนการอ่านโดยมีการทดสอบแบบอิงเกณฑ์กับผลการเรียนของนักเรียนระดับเดียวกันที่ไม่ได้เรียนตามโครงการดังกล่าว กลุ่มตัวอย่างกลุ่มทดลองมี 7 กลุ่ม (จำนวน 180 คน) และกลุ่มควบคุมมี 6 กลุ่ม (จำนวน 123 คน) ทั้งหมดเป็นนักเรียนอนุบาลอยู่ในโรงเรียนต่าง ๆ ในเฟรสโน ยูนิฟายด์ สคูล ดิสทริค (Fresno Unified School District) กลุ่มทดลองที่เรียนตามโครงการสอนอ่านแรนซัม จะต้องได้รับการทดสอบก่อนเริ่มเรียน (Pretest) จากนั้นครูจึงจะเริ่มสอนโดยดูจุดอ่อนของแต่ละคน และการทดสอบหลังเรียน (Posttest) เพื่อดูว่าเด็กถึงเกณฑ์ที่โครงการสอนอ่านแรนซัมตั้งไว้

---

¹N.W. Bienert, "Effects of Criterion-Referenced Tests and a Computer-Management System on the Reading Achievement of Elementary School Children," Dissertation Abstracts International 38, No.3 September 1977) : 1192A.

หรือไม่ และในการเรียนการสอนจะมีการแสดงแผนภูมิ (Chart) ให้เห็นความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนทุกวันควย ส่วนกลุ่มควบคุมเรียนไปเรื่อย ๆ ตามที่ครูที่สอนจะเห็นสมควร การทดสอบกลุ่มตัวอย่างทั้งที่เป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองทำ 2 ครั้ง ควยแบบทดสอบที่เรียกชื่อในภาษาอังกฤษว่า The Standford Early School Achievement Test ในเดือนตุลาคม ปี ค.ศ. 1974 และเดือนพฤษภาคม ปี ค.ศ. 1975 ผลการทดสอบครั้งสุดท้ายคือในปี ค.ศ. 1975 พบว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนจากการทดสอบดีกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .001¹

คารราเกอร์ (Karraker) เปรียบเทียบผลการเรียนของนิสิตปีที่ 1 ที่เรียนวิชาจิตวิทยาการศึกษาจำนวน 72 คน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่เรียนแล้วมีการทดสอบย่อยอยู่เสมอพร้อมทั้งมีการเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้ทราบ, กลุ่มที่เรียนแล้วมีการทดสอบย่อยแต่ไม่มีการเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง และกลุ่มที่เรียนโดยไม่มีการทดสอบย่อยเลย พบว่า กลุ่มที่มีการทดสอบย่อยทั้ง 2 กลุ่ม มีคะแนนผลการเรียนที่วัดครั้งสุดท้ายดีกว่ากลุ่มที่ไม่มีการทดสอบย่อย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01²

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ ประเมินการเรียนของนิสิตโดยใช้ระบบการประเมินผลอิง เกณฑ์อิงกลุ่มซึ่งประกอบด้วยระบบการประเมินผลที่แตกต่างกัน 2 ระบบเพื่อประเมินผลนิสิตระดับปริญญาโท คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เรียนวิชาสถิติประยุกต์ซึ่ง

¹R.F. Osterberg, "Comparative Growth of Kindergarten Children Using a Criterion-Referenced Reading Program," Dissertation Abstracts International 38, No.3 (September 1977) :1203-A.

²R.J. Karraker, "Knowledge of Results and Incorrect Recall of Plausible Multiple Choice Alternative," Journal of Educational Psychology 58 (Feb. 1967) : 11-14.

มีรหัสของวิชาคือ 412,601 ในภาคปลาย ปีการศึกษา 2519 จำนวน 18 คน ระบบประเมินผลระบบแรกเป็นการประเมินผลตามแนวคิดการวัดอิงเกณฑ์ (CRM) ซึ่งประเมินจากคะแนนสอบประจำหน่วยบทเรียนของนิสิตแต่ละคนและระบบประเมินผลระบบที่ 1 เป็นการประเมินผลตามแนวคิดแบบการวัดอิงกลุ่ม (NRM) ซึ่งพิจารณาจากคะแนนสอบกลางภาคเรียนและคะแนนสอบสิ้นภาคเรียนประกอบกัน การให้เกรดแบ่งออกเป็น 2 ชั้น คือ ชั้นแรกนิสิตที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบประจำหน่วยบทเรียนทั้ง 6 ครั้ง เกิน 70% จะได้รับเกรด B หรือสูงกว่า สำหรับนิสิตที่คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 70% จะได้รับเกรด C หรือต่ำกว่า แล้วแต่กรณี ชั้นที่ 2 คะแนนรวมที่ได้จากแบบสอบกลางภาคเรียนและสิ้นภาคเรียนจะใช้เป็นค่านี้นำมากระหว่างนิสิตที่สมควรได้เกรด A และ B โดยอาศัยการจับกลุ่มของคะแนนตามธรรมชาติเป็นเกณฑ์ เช่น นิสิตทุกคนได้คะแนนรวมใกล้ 100% ในกรณีนี้ทุกคนจะได้รับเกรด A หมด พบว่าการประเมินผลการเรียนนิสิตในวิชา 412,601 มีนิสิต 7 คน ที่ได้คะแนนรวมจากแบบสอบกลางภาค และสิ้นภาคเรียนอยู่ระหว่าง 80% ถึง 88% และนิสิตที่เหลือ 11 คน ได้คะแนนต่ำกว่า 74% โดยนิสิต 2 คนที่ได้คะแนนเฉลี่ยจากแบบสอบประจำหน่วยบทเรียน เท่ากับ 70% สอบได้คะแนนค่าสุดคือสอบได้ 52% และ 54% ตามลำดับ และเมื่อ สมหวัง วิเคราะห์เนื้อเรื่องให้นิสิตตอบในแบบประเมินผลการสอบในข้อที่ว่า ท่านมีความเห็นอย่างไร เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนระบบนี้ กับจากการสัมภาษณ์นิสิต สมหวัง พบว่า นิสิตทั้ง 181 คน พอใจระบบการประเมินผลระบบนี้มาก โดยให้เหตุผลว่าระบบการประเมินผลแบบนี้ช่วยกระตุ้นให้เรียนรู้อย่างสม่ำเสมอโดยให้ขอมูลย้อนกลับว่าตนเองมีความรู้หรือไม่ มีความรู้ในเรื่องใดบ้าง และนิสิตบางคนแสดงความเห็นเพิ่มเติมว่าระบบการประเมินผลแบบนี้ ยุติธรรมกว่าระบบการประเมินผลอื่น ๆ ที่ตนประสบมาเป็นประจำ กับมีนิสิต 5 ใน 18 คน ที่อยากที่จะเรียนสถิติขั้นสูงต่อไป แม้จะเป็นวิชาเลือกก็ตาม¹

¹ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, วารสารครุศาสตร์, หน้า 31 - 34.

จากข้อมูลที่เป็นแนวคิดเชิงทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล การเรียนคั้งกล่าว ประกอบกับการคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ ผู้วิจัยเสนอไว้ในการศึกษาครั้งนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ควรจะใช้การประเมินตามแนวคิดแบบอิงเกณฑ์และอิงกลุ่มประกอบกัน และควรมีการ ประเมินผลการเรียนทั้งแบบที่เป็นการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และแบบที่เป็นการประเมินผลรวมสรุป (Summative Evaluation)

จากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ผู้วิเคราะห์ไว้ จะเห็นได้ ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เน้นการ เรียนที่ทำได้ เรียน เกิดการ เรียนรู้ถึงขั้นนำความรู้ไป ใช้ได้เป็นสำคัญ ดังนั้นเกณฑ์ที่จะบอกว่าคุณวิชาใดจึงจะเป็นพื้นฐานพอที่จะนำไปใช้ ได้จึงเป็นส่วนสำคัญของการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา นั่นคือการประเมินผลตาม แนวคิดแบบอิง เกณฑ์จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับหาผลการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา อยางไร ก็ตาม เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รู้ถึงระดับผลการเรียนของตนเมื่อเปรียบเทียบกับเพื่อนในกลุ่มควย จึงควรมีการนำการประเมินผลตามแนวคิดแบบอิงกลุ่มมาใช้ควย

นอกจากนี้ เหตุผลที่ชี้ให้เห็นว่า การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ในระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาควร เป็นการ ประเมินผลทั้งแบบประเมินผลความก้าวหน้า และประเมินผลรวมสรุปที่ใช้การประเมินผลทั้งตามแนวคิดการวัดแบบอิงกลุ่มและอิง เกณฑ์คือ เนื่องจากการประเมินผลคั้งกล่าวมีลักษณะเกณฑ์สำคัญ 4 ประการคั้งต่อไปนี้คือ

1. เป็นการประเมินผลที่มีการประเมินบ่อยครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แก่ทั้งนักศึกษาและอาจารย์ในอันที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น เป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดการ เรียนรู้ถึงขั้นนำไปใช้ให้ได้อย่างมากที่สุด
2. เป็นการประเมินผลที่มุ่งสนับสนุนให้มีการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและ แข่งขัน เพราะในการประเมินผลแบบนี้ทั้งที่ใช้วัตถุประสงค์เป็นเกณฑ์ในการประเมินและ ที่ใช้ความสามารถของนักศึกษาในกลุ่มเป็นเกณฑ์ในการประเมินผล
3. เป็นการประเมินผลนักศึกษาอย่างยุติธรรมในแง่ที่นักศึกษาทราบ

ล่วงหน้าอย่างชัดเจนว่าตนเองจะถูกประเมินในแง่ใดอย่างไร เพราะในการประเมินผล
ความก้าวหน้านั้นอาจารย์จะใช้วัตถุประสงค์ของการสอนเป็นเกณฑ์ในการประเมิน

4. เป็นระบบการประเมินผลที่เชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ที่
นักศึกษารู้อยู่กับเกรด ซึ่งเป็นดัชนีวัดระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาเมื่อเปรียบเทียบกับ
กลุ่มควย¹

นั่นคือ การประเมินผลการเรียนในแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตร
จิตวิทยาการศึกษา ที่ควร เป็นวิธีการประเมินผลทั้งแบบที่เรียกว่าการประเมินผลย่อย
หรือการประเมินผลความก้าวหน้า และการประเมินผลรวมสรุปควยระบบการประเมินผลที่
สมหวัง เรียกว่า การประเมินผลแบบอิงเกณฑ์ถึงกลุ่มนั่นเอง

4.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

เนื่องจากส่วนที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร เป็นส่วนที่เกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมาย
และกระบวนการของการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งผลสัมฤทธิ์ที่ใครจะมีประสิทธิภาพเพียงใดขึ้นอยู่กับ
อยู่กับว่าผลสัมฤทธิ์นั้นบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่วางไว้มากน้อยเพียงใด ฉะนั้นในส่วน
นี้ผู้วิจัยจึงได้กล่าวถึงส่วนของผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตรที่สังเคราะห์ไว้เป็นสำคัญ

จากที่เคยกล่าวไว้แล้วว่า ถ้าจะแบ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรออกตามจุดมุ่งหมาย
ทางการศึกษาตามแนวคิดของบลูม ก็สามารถแบ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่
สังเคราะห์ไว้ได้เป็น 3 พิสัยเช่นกัน คือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และทักษะพิสัย ดังนั้นในส่วน
ผลสัมฤทธิ์หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา จึงแบ่งส่วนที่เป็นผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตร
ไว้ใน 3 พิสัย ควบกันคือ ผลสัมฤทธิ์ด้านพุทธิพิสัย ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะพิสัย และผลสัมฤทธิ์
ด้านทักษะพิสัย โดยผลสัมฤทธิ์แต่ละด้านจะเป็นผลสัมฤทธิ์ที่เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
เป็นสำคัญทั้งสิ้น ดังนี้

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 30.

ก. ผลสัมฤทธิ์ด้านพุทธิพิสัย เน้นพฤติกรรมของนักศึกษาถึงขั้นที่สามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพได้ โดยที่เวลานักศึกษาควรจะต้องอธิบายเปรียบเทียบอธิบายเพื่อให้สามารถนำความรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทอไปนี้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพครูได้ คือ

1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพการศึกษา และองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการจัดสภาพการศึกษา

2) ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออก กระบวนการเรียนรู พัฒนาการ เด็ก เจริญไขและองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน

3) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและทักษะการสอน

4) ความรู้ในการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียนของนักเรียน

5) ความรู้เกี่ยวกับสถิติเบื้องต้นและการแปลความหมายค่าสถิติ

จากผลการวิจัย

6) ลักษณะความเป็นผู้นำในการเรียนและการนำหลักจิตวิทยาไปใช้ในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน

7) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว และที่เวลานักศึกษาควรจะต้องเกิดการเรียนรู้อานการนำไปใช้มากกว่าที่จะเกิดการเรียนรู้อานความจำความเข้าใจเพียงอย่างเดียว

ข. ผลสัมฤทธิ์ด้านทัศนพิสัย เน้นพฤติกรรมของนักศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และต่อลักษณะความเป็นครูไทย ตลอดจนทัศนคติที่ดีต่อบุคคล และสิ่งแวดล้อม

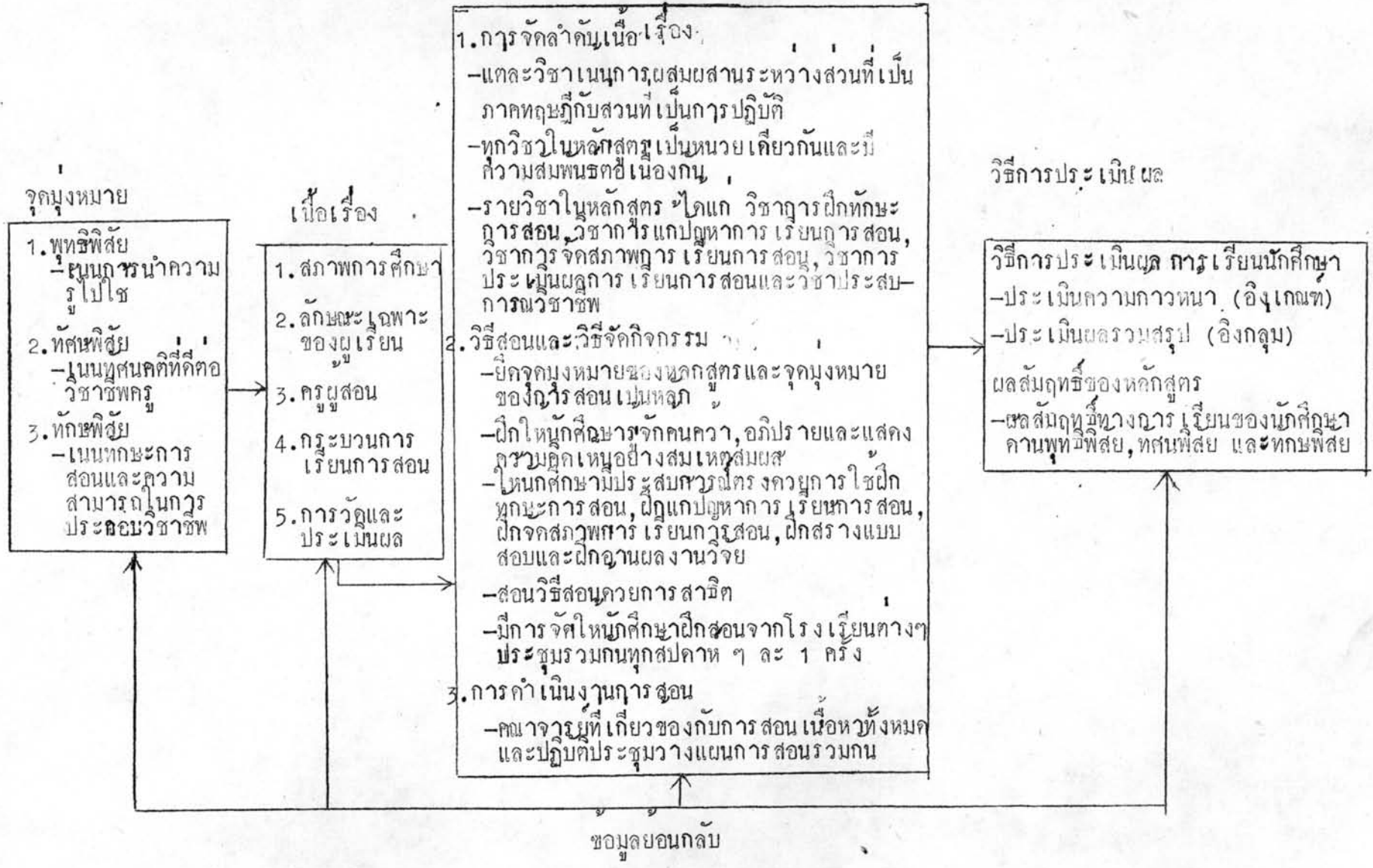
ค. ผลสัมฤทธิ์ด้านทักษะพิสัย เน้นพฤติกรรมทางการแสดงความสามารถและทักษะการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถแสดงทักษะการสอนต่าง ๆ ได้ อย่างถูกต้อง สามารถแปรเปลี่ยนวิธีสอนให้เหมาะสมกับบทเรียนและวัยของผู้เรียน สามารถแสดงทักษะในการแก้ปัญหการการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี และสามารถ

ประกอบวิชาชีพครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สามารถสังเคราะห์เป็นแบบจำลองโครงสร้าง
ระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูได้ดังแสดงในแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 2 แบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู

กระบวนการจัดประชุมการพัฒนาระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา ในนักศึกษา

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 1

ผลการประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ผู้วิจัยแยกรายงานผลการประเมินออกเป็น 2 หัวข้อ คือ

1. ผลการประเมินโครงสร้างโดยส่วนรวมของหลักสูตร
2. ผลการประเมินสาระสำคัญในแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างของระบบหลักสูตร ซึ่งได้แก่

2.1 จุดมุ่งหมาย

2.2 เนื้อเรื่อง

2.3 กระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษา

2.4 วิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา

ดังมีรายละเอียดของแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

ผลการประเมินโครงสร้างโดยส่วนรวมของหลักสูตร

จากการพิจารณาโครงสร้างโดยส่วนรวมของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน คือแบบจำลองโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ไว้ในผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 แลโครงสร้างโดยส่วนรวมของหลักสูตรส่วนประกอบการ คือหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันตามคำนิยามของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่ามีความไม่สอดคล้องกันของโครงสร้างโดยส่วนรวมของหลักสูตรทั้งสองส่วน ดังนี้

มีความไม่สอดคล้องกันในแง่ของแนวความคิดในการกำหนดลักษณะโครงสร้างของหลักสูตร กล่าวคือ ลักษณะโครงสร้างของหลักสูตรส่วนมาตรฐานนั้นมาจากแนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เห็นว่า จิตวิทยาการศึกษาเป็นส่วนสำคัญของหลักสูตรครูศึกษาในสถานครูกศึกษาและมีฐานะเสมือนเป็นวิชาชีพของผู้มีอาชีพครู ซึ่งมีเนื้อเรื่องของหลักสูตรครอบคลุมตั้งแต่การพิจารณาถึงสภาพการศึกษา วัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน การเรียนการสอน และการวัด-ประเมินผล โดยเน้นที่ความสามารถหรือทักษะในการสอนของนัก

ศึกษาคูมมากที่สุด ดังนั้น การจัดวางโครงสร้างของหลักสูตรจึงควรทำอย่างมีระบบและเขียนสารสำคัญของแต่ละองค์ประกอบภายในระบบไว้อย่างชัดเจน โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การกำหนดขอบข่ายหรือโครงสร้างของเนื้อเรื่องของหลักสูตร การกำหนดกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษา และการกำหนดวิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา แต่จากการพิจารณาลักษณะการเขียนหลักสูตรของผู้สร้างหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูนั้น พบว่าผู้สร้างหลักสูตรดังกล่าวมิได้จัดวางโครงสร้างของหลักสูตรไว้อย่างเป็นระบบ คงกำหนดไว้เพียงส่วนที่เป็นจุดมุ่งหมายกว้างๆ และ เนื้อเรื่องของรายวิชาต่างๆในหลักสูตรเท่านั้น ส่วนที่เป็นการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาและส่วนที่ชี้แนะถึงวิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษามิได้มีการกำหนดไว้ในหลักสูตรด้วย

2. ผลการประเมินความไม่สอดคล้องกันระหว่างสารสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างของระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนมาตรฐานกับของหลักสูตรส่วนประกอบการ

จากความไม่สอดคล้องกันในด้านลักษณะการจัดวางโครงสร้างของหลักสูตรทั้งสองส่วนดังกล่าว ทำให้หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จัดให้เป็นหลักสูตรส่วนประกอบการ ยังไม่มีข้อมูลสารสำคัญของทุกองค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตรสมบูรณ์เหมือนอย่างหลักสูตรส่วนมาตรฐานมี เป็นเหตุให้ผู้วิจัยจำเป็นต้องพยายามแสวงหาสารสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างของระบบหลักสูตรดังกล่าวเองจากแหล่งข้อมูลหลายๆแหล่งประกอบกัน กล่าวคือ นอกจากผู้วิจัยต้องรวบรวมโดยการศึกษาจากเอกสารหลักสูตรที่มีอยู่แล้ว ผู้วิจัยจำเป็นต้องวิเคราะห์มาจากข้อมูลที่ไต่จากการสำรวจวิจัยภาคสนามด้วย และเพื่อให้เห็นผลการประเมินความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันระหว่างสารสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างของหลักสูตรส่วนมาตรฐานกับของหลักสูตรส่วนประกอบการได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเสนอข้อมูลแต่ละส่วนของแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างของหลักสูตรส่วนประกอบการไว้ชั้นหนึ่งก่อนแล้วจึงเสนอผลการประเมินความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้อง

กันของสาระสำคัญของแต่ละองค์ประกอบของโครงสร้างของหลักสูตรทั้งสองส่วนไปที่ละองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

2.1 การประเมินจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

จากการที่ผู้วิจัยนิยามหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและถือเป็นหลักสูตรส่วนประกอบการในการวิจัยครั้งนี้ว่า หมายถึงหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูระดับ ป.กศ.ชั้นสูง ที่ประกอบด้วยรายวิชาบังคับ 9 วิชา อันได้แก่ วิชาพื้นฐานการศึกษา (ศ.111) วิชาจิตวิทยาพัฒนาการ (ศ.121) วิชาจิตวิทยาการศึกษา (ศ.122) วิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (ศ.131) วิชาโครงการสุขภาพในโรงเรียน (ศ.181) วิชาวิธีสอนกลุ่มทักษะ (ศ.231) วิชาวิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ศ.232) วิชาประสบการณ์ภาคปฏิบัติ 1 (ศ.234) และ วิชาการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ (ศ.251) ทั้งๆที่ในการสร้างหลักสูตรของผู้สร้างหลักสูตรครูศึกษาของกรมการฝึกหัดครูเอง มิได้ถือว่ารายวิชาทั้งหมดนี้คือส่วนประกอบของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาตามแนวคิดที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ คงเพียงแต่ถือว่าทุกวิชาดังกล่าวต่างก็เป็นรายวิชาหนึ่งของกลุ่มวิชาชีพครูเท่านั้น ทำให้หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ความค่านิยมของการวิจัยครั้งนี้ ไม่มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เขียนไว้ต่างหากโดยเฉพาะ คงมีแต่จุดมุ่งหมายซึ่งรวมอยู่ในจุดมุ่งหมายทั่วไปของกลุ่มวิชาชีพครู ซึ่งมุ่งให้เป็นจุดมุ่งหมายรวมของวิชาทั้งหมดในกลุ่มวิชาชีพครูทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือกเสรีในกลุ่มวิชาเดียวกันทั้งในระดับ ป.กศ.ชั้นสูงและระดับปริญญาตรี อย่างไรก็ตาม เมื่อวิชาทั้ง 9 ซึ่งจัดได้ว่าเป็นวิชาในกลุ่มวิชาจิตวิทยาการศึกษาเป็นวิชาบังคับของนักศึกษา ป.กศ.ชั้นสูง ที่ผู้สร้างหลักสูตรจัดไว้ในกลุ่มวิชาชีพครู จึงย่อมถือได้ว่าจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูที่เขียนไว้เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันความค่านิยมของการวิจัยครั้งนี้ได้ช่วยโดยปริยาย

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงใช้จุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาชีพครูมาเป็นข้อมูล

ส่วนประกอบการของการประเมินนี้ โดยประเมินว่า ในจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาชีพครูที่มีอยู่ทั้งหมด 10 ประการนั้น จุดมุ่งหมายข้อใด หรือส่วนใด ครอบคลุมเนื้อเรื่องของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน ซึ่งเป็นหลักสูตรส่วนประกอบการบ้าง ทั้งนี้ โดยถือว่าจุดมุ่งหมายกลุ่มวิชาชีพครูส่วนที่ควรจะเป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูส่วนประกอบการนั้น ได้แก่จุดมุ่งหมายที่ประเมินแล้วพบว่า ครอบคลุมเนื้อหาวิชาในหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน และสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในแบบจำลองที่ได้มาจากการสังเคราะห์ด้วย

สำหรับจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาชีพครูตามที่ปรากฏอยู่ในเอกสารหลักสูตรการฝึกหัดครูของสภาการฝึกหัดครู กรมการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519 นั้น มีดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นในการปฏิบัติเป็นประจำถึงความสนใจ ความรัก ความซื่อสัตย์ และ ความภักดีต่ออาชีพครู และการนำเอาจรรยาบรรณของอาชีพครูมาถือเป็นหลักปฏิบัติอยู่เสมอ
2. เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงออกให้เห็นถึงการปฏิบัติตนอย่างมีศีลธรรม วัฒนธรรม และ คุณธรรมอยู่เป็นนิจ เพื่อที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและชุมชน
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้ยึดถือปฏิบัติอยู่เสมอในอันที่จะแสดงให้เห็นถึงความรักเด็ก เพื่อนครู ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนได้
4. เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นถึงความสนใจ การใฝ่ใจที่จะศึกษาปัญหา และความรับผิดชอบที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางการศึกษาและปัญหาต่างๆไปอยู่เสมอ
5. เพื่อให้ผู้เรียนถือปฏิบัติเสมอ ในอันที่จะแสดงให้เห็นประ-

จักษ์ ถึงการมีความรู้ ความเข้าใจ ในพัฒนาการเด็ก ตลอดจน การเรียนรู้ของเด็ก และสามารถนำความรู้ ไปใช้ในการให้การศึกษาวบรมอยู่ตลอดเวลา

6. เพื่อให้ผู้เรียนถือปฏิบัติอยู่เสมอ ในอันที่จะนำความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการพัฒนาบุคคลิกภาพ มาปรับปรุงส่งเสริมบุคคลิกภาพของตน และนักเรียน พร้อมทั้งแสดงออกถึงความสามารถที่จะปรับตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี

7. เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกให้เห็นถึงการมีความรู้ ความเข้าใจในวิธีสอน เทคนิคการสอน และสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ในการปฏิบัติทางการศึกษาย่างมีประสิทธิภาพ

8. เพื่อให้ผู้เรียนแสดงออกได้ปรากฏในการปฏิบัติงาน โดยการใช้ความสามารถในด้านการวิเคราะห์ วิจัย และการประเมินผลงาน มาปรับปรุงงานของตนเองได้ พร้อมทั้งการนำความรู้เรื่องการวิเคราะห์ วิจัย และประเมินผล มาใช้ประโยชน์แก่วิชาชีพเป็นอย่างดี ทั้งสามารถใช้แนวคิดเชิงวิเคราะห์ในการเปรียบเทียบการศึกษาของไทย กับ ของต่างประเทศ เพื่อนำมาปรับปรุงส่งเสริมการศึกษาของไทย

9. เพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติทางการสอน โดยการใช้ทักษะในการนำวิธีสอน และเทคนิคการสอนใหม่ๆ มาใช้โดยอิสระ ทั้งมีความกระตือรือร้นในการที่จะค้นคว้าทดลอง ปรับปรุงวิธีการของตนให้เหมาะแก่กาลสมัย และได้ผลคืออยู่เสมอ

10. เพื่อให้ผู้เรียนได้นำประสบการณ์ และความสามารถในการเป็นผู้นำ มาใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งในโรงเรียนและชุมชน ทั้งได้สามารถแสดงออกซึ่งทักษะในการสำรวจสภาพความเป็นจริง อันเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

จากจุดมุ่งหมายทั้ง 10 ประการดังกล่าว ถ้าพิจารณาในลักษณะของการแบ่งจุดมุ่งหมายออกเป็น 3 พิสัยคือ พุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และทัศนพิสัย กล่าวได้ว่าจุดมุ่งหมาย

ที่เน้นจุดมุ่งหมายการศึกษาค้นพบพิสัย มากกว่าข้ออื่น ๆ คือจุดมุ่งหมายข้อที่ 5, 6, 7 จุดมุ่งหมายที่เน้นจุดมุ่งหมายการศึกษาค้นพบพิสัยมากกว่าข้ออื่น ๆ คือจุดมุ่งหมายข้อที่ 1, 2, 3, 4 และจุดมุ่งหมายข้อที่เน้นจุดมุ่งหมายการศึกษาค้นพบพิสัยมากกว่าข้ออื่น ๆ คือ จุดมุ่งหมายข้อที่ 8, 9, 10 โดยจุดมุ่งหมายการศึกษาค้นพบพิสัย เน้นที่การให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ผ่านการนำไปใช้ จุดมุ่งหมายการศึกษาค้นพบพิสัย เน้นที่การให้นักศึกษาเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู และจุดมุ่งหมายการศึกษาค้นพบพิสัย เน้นที่การให้นักศึกษามีทักษะการสอนและความสามารถในการประกอบวิชาชีพ

อนึ่ง จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการนางนอมฤติ จงพยุหะ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาครุศาสตร์วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ ซึ่งเป็นประธานกรรมการในการร่างหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครู วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2520 ผู้วิจัยได้รายละเอียดของที่มาในการร่างจุดมุ่งหมาย 10 ประการของหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูว่า ในการร่างจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาชีพครูนั้นคณะกรรมการในการร่างหลักสูตรได้ยึดแนวจากแนวนโยบายและจุดมุ่งหมายของคุรุศึกษาของไทยเป็นหลัก และพิจารณาสิ่งแวดล้อมของสภาพสังคมไทยขณะนั้น (ปีพ.ศ. 2518) ร่วมกับแนวการปฏิรูปการศึกษาที่คณะกรรมการร่างพื้นฐานเพื่อการปฏิรูปการศึกษารายงานไว้ประกอบด้วย

เมื่อพิจารณาที่มาของจุดมุ่งหมายทั้ง ของหลักสูตรส่วนที่เป็นมาตรฐาน (ดังแสดงไว้แล้วในการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 หน้า 86-87) และของหลักสูตรส่วนประกอบการศึกษา จะเห็นได้ว่าที่มาของจุดมุ่งหมายทั้ง 2 ส่วนนี้ที่มาส่วหนึ่งเหมือนกัน คือมาจากการศึกษาแนวนโยบายและจุดมุ่งหมายของการจัดคุรุศึกษาของไทย

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าผู้ร่างจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาชีพครูจะมิได้อาศัยแนวคิดเชิงทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับจิตวิทยาการศึกษาเหมือนกับการเขียนจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในแบบจำลองที่ดัง ธีระชาติได้แกจากที่ผู้วิจัยได้รายงานไว้แล้วว่าจุดมุ่งหมายของจิตวิทยาการศึกษาจากแนวคิดเชิงทฤษฎีและการวิจัยที่เกี่ยวข้องนั้น เป็นจุดมุ่งหมายสากลของการสอนจิตวิทยาการศึกษาในฐานะที่เป็นวิชาชีพครูให้แก่ นักศึกษาครู ดังนั้นในแนวนโยบายและ

จุดมุ่งหมายของกรศึกษาไทยจึงมีแนวคิดของจุดมุ่งหมายในการสอนจิตวิทยาการศึกษา ในฐานะที่เป็นวิชาชีพครูที่เป็นสากลรวมอยู่ด้วย นั่นคือจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนมาตรฐานและของหลักสูตรส่วนประกอบการมีที่มาเหมือนกัน

สำหรับความสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันระหว่างจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนมาตรฐานและส่วนประกอบการนั้นจะเห็นได้จากข้อมูลของหลักสูตรทั้งสองส่วนว่า

ก) โดยสาระสำคัญแล้ว จุดมุ่งหมายข้อที่ 1, 2 ของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้อที่ 1 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน แต่จุดมุ่งหมายส่วนมาตรฐานใช้ข้อความว่า "เพื่อให้ให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู และลักษณะความเป็นครูไทย" แทนข้อความในหลักสูตรส่วนประกอบการที่ว่า "เพื่อให้ปฏิบัติเป็นประจําถึงความสนใจ ความรัก ความซื่อสัตย์ ความกตัญญูต่ออาชีพครู... ปฏิบัติตนอย่างมีวัฒนธรรม คุณธรรม..." ก็มีข้อความขยายให้เห็นถึงลักษณะความเป็นครูไทยไว้ด้วย

ข) โดยสาระสำคัญแล้ว จุดมุ่งหมายข้อที่ 3 และ 6 ของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้อที่ 7 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

ค) โดยความหมายของเนื้อความแล้ว จุดมุ่งหมายข้อที่ 4 ของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้อที่ 5 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน แต่แตกต่างกันเล็กน้อยในแง่ที่ว่า จุดมุ่งหมายข้อที่ 4 ของหลักสูตรส่วนประกอบการเน้นการรับผิดชอบที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาทางการศึกษาและปัญหาทั่วไป แต่ในจุดมุ่งหมายข้อที่ 5 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐานไม่ได้เน้นความรับผิดชอบในด้านนี้ไว้โดยเด่นชัด

ง) จุดมุ่งหมายข้อที่ 5 ของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้อที่ 2 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

จ) จุดมุ่งหมายข้อที่ 7 และ 9 ของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายข้อที่ 3 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

ฉ) จุดมุ่งหมายข้อที่ 8 ของหลักสูตรส่วนประกอบการ สอดคล้องเกือบทั้งหมดกับจุดมุ่งหมายข้อที่ 4 ของจุดมุ่งหมายส่วนมาตรฐาน แต่ไม่สอดคล้อง

ในแง่ที่ว่าจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งของหลักสูตรส่วนมาตรฐานนั้น เพียงมุ่งให้นักศึกษามีความสามารถที่จะเข้าใจงานวิจัยโดยสามารถอ่านและตีความผลของการวิจัยที่แสดงไว้ด้วยค่าสถิติเบื้องต้นได้ เพื่อจะได้สามารถนำผลของการวิจัยไปใช้ได้เป็นประโยชน์ แต่ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนประกอบการนั้น ครอบคลุมไปถึงการให้นักศึกษามีความสามารถในการวิจัยด้วย

ข) จุดมุ่งหมายข้อที่ 10 ของหลักสูตรส่วนประกอบการเป็นจุดมุ่งหมายที่ไม่ได้เขียนเน้นไว้โดยตรงในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน และจุดมุ่งหมายข้อที่ 6 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐานก็เป็นจุดมุ่งหมายที่ไม่ได้เขียนเน้นไว้โดยตรงในจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนประกอบการ แต่อย่างไรก็ตาม โดยสาระสำคัญและความหมายของจุดมุ่งหมายส่วนหนึ่งข้อที่ 10 ของหลักสูตรส่วนประกอบการ ก็คือส่วนที่ "ให้ผู้เรียนนำประสบการณ์และความสามารถในการเป็นผู้นำมาใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน..." ก็ถือได้ว่าสอดคล้องกับสาระสำคัญของจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนมาตรฐานที่ว่า "ให้นักศึกษามีความสามารถในการเป็นผู้นำการเรียนการสอน และกล้าคิดค้นใจแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ได้ด้วยตนเอง"

กล่าวโดยสรุปก็คือ โดยสาระสำคัญ หรือ โดยความหมายแล้ว จุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนประกอบการส่วนใหญ่ สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน ส่วนที่ไม่สอดคล้องกันจริงๆ มีน้อย และสาเหตุของความไม่สอดคล้องกันก็เนื่องมาจากจุดมุ่งหมายของหลักสูตรส่วนประกอบการที่ผู้วิจัยนำมาประเมินนั้น เป็นจุดมุ่งหมายของกลุ่มวิชาชีพครูในหลักสูตรครุศึกษาทั้งหมด ซึ่งครอบคลุมเนื้อเรื่องในวิชาต่างๆมากกว่า 9 วิชา จึงทำให้จุดมุ่งหมายส่วนประกอบการกว้างกว่าจุดมุ่งหมายส่วนมาตรฐานโดยปริยาย และจากความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายส่วนมาตรฐานและจุดมุ่งหมายส่วนประกอบการนี้เอง ทำให้กล่าวได้ว่า หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรใกล้เคียงกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูมาก หรือกล่าวได้ว่าจิตวิทยาการศึกษาที่มีความสำคัญต่อนักศึกษามากจนถือว่ามีความเป็นเสมือนวิชาชีพของนักศึกษาคือ

2.2 การประเมินเนื้อเรื่องของหลักสูตร

เนื่องจากโครงสร้างโดยส่วนรวมของหลักสูตรส่วนมาตรฐานกับของหลักสูตรส่วนประกอบการต่างกันได้กล่าวไว้แล้ว ดังนั้นเมื่อมาถึงองค์ประกอบส่วนที่เป็นเนื้อเรื่องของหลักสูตร จึงพบว่ามีความแตกต่างกันในแง่ของวิธีการเขียนเนื้อเรื่องของหลักสูตรด้วย กล่าวคือ วิธีเขียนเนื้อเรื่องของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนมาตรฐานนั้นเขียนไว้ในลักษณะที่เป็นโครงสร้างของเนื้อเรื่องของจิตวิทยาการศึกษาทั้งหมดก่อน แล้วจึงแบ่งออกเป็นเนื้อเรื่องในรายวิชา โดยแบ่งโครงสร้างของเนื้อเรื่องออกเป็นหัวข้อ (Topics) แต่วิธีเขียนเนื้อเรื่องของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนประกอบการเขียนเนื้อเรื่องโดยแบ่งเป็นรายวิชา แล้วเขียนหัวข้อในแต่ละรายวิชา ดังนั้น ในการประเมินความสอดคล้องหรือไม่สอดคล้องกันของเนื้อเรื่องของหลักสูตรทั้ง 2 ส่วน ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องใช้วิธีเปรียบเทียบโครงสร้างเนื้อเรื่องทั้งหมดในแต่ละหัวข้อในหลักสูตรส่วนมาตรฐาน กับ แก่นของเนื้อเรื่องในแต่ละวิชาของหลักสูตรส่วนประกอบการ

แก่นของเนื้อเรื่องของแต่ละรายวิชาในหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาส่วนประกอบการอันประกอบด้วยรายวิชาพื้นฐานการศึกษา (ศ.111) รายวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ (ศ.121) รายวิชาจิตวิทยาการศึกษา (ศ.122) รายวิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (ศ.131) รายวิชาโครงการสุขภาพในโรงเรียน (ศ.181) รายวิชาวิธีสอนกลุ่มทักษะ (ศ.231) รายวิชาวิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ศ.232) รายวิชาประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 1 (ศ.234) และรายวิชาการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ (ศ.251) มีขอบข่ายและแก่นของเนื้อเรื่องของแต่ละวิชา ดังนี้

วิชาพื้นฐานการศึกษา (ศ.111)

ขอบข่าย : ความหมาย และจุดมุ่งหมายของวิชาพื้นฐานการศึกษา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการศึกษา ปรัชญาและแนวคิดที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทยความเป็นมาของการศึกษาไทยโดยย่อ แนวโน้มและนโยบายการจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันและอนาคต แผนการศึกษาชาติ ศาสตร์ที่มีบทบาทสัมพันธ์และควรนำมาพิจารณาในการจัด

การศึกษาในปัจจุบัน การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระบบโรงเรียนและส่วนราชการที่รับผิดชอบต่อการจัดและบริหารการศึกษาของไทย เรื่องที่ควรนำมาพิจารณาเปรียบเทียบกับการจัดการศึกษาของไทยและต่างประเทศ¹

แก่นของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อของขอบข่ายเนื้อเรื่อง ที่เขียนไว้ในรายวิชา ศ.111 ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่าแก่นของเนื้อเรื่อง ของวิชานี้คือ ปรัชญาและแนวคิดทางการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาไทยและต่อการจัดการศึกษาตามแผน การศึกษาชาติ

วิชาจิตวิทยาพัฒนาการ (ค.121)

ขอบข่าย : จุดมุ่งหมายของการศึกษาเรื่องพัฒนาการ สาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการ วิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษาเรื่องพัฒนาการ พัฒนาการของมนุษย์ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิในครรภ์จนถึงวัยชรา ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและพันธุกรรมที่มีต่อพัฒนาการ บทบาทของครูและบุคลากรในการส่งเสริมวิธีการอบรมเลี้ยงดูและฝึกฝนเพื่อสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน²

แก่นของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อในขอบข่ายเนื้อเรื่อง ที่เขียนไว้ในวิชาศ.121 ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่าแก่นของเนื้อเรื่อง ของวิชานี้คือ พัฒนาการของมนุษย์ด้านต่าง ๆ ในแต่ละวัย และอิทธิพลของพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อมที่มีต่อพัฒนาการ

วิชาจิตวิทยาการศึกษา (ศ.111)

ขอบข่าย : ความหมายของจิตวิทยาการศึกษา ประวัติ ขอบข่าย

¹สภาการฝึกหัดครู, หลักสูตรการฝึกหัดครู, สภาการฝึกหัดครู พุทธศักราช 2519
หน้า 19.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 19 - 20.

และประโยชน์ของจิตวิทยาการศึกษา แนวทัศนะของนักจิตวิทยากลุ่มต่าง ๆ ระบบอวัยวะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตลอดพฤติกรรมและการรับรู้ การจูงใจและการเรียนรู้ ภูมิปัญญา อารมณ์ ทัศนคติ ความสนใจ การจำ การลืม การสอนสั่งกับและทักษะ การปรับตัว สุขภาพจิตและการแนะแนวโดยสังเขป¹

แกนของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อในขอบข่าย เนื้อเรื่อง¹ ที่เขียนไว้ในวิชาศ.122 ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ความแกนของเนื้อเรื่อง ของวิชานี้คือ องค์ประกอบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้, การปรับตัวและการสอนสั่งกับกับทักษะ

วิชาหลักการสอนและการเตรียมประสบการณ์ภาคปฏิบัติ (ศ.131)

ขอบข่าย : ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษา กับวิธีสอน วิวัฒนาการ ความมุ่งหมายของการศึกษา ความมุ่งหมายของการศึกษาไทยในปัจจุบัน หลักสูตรและการจำแนกประเภทของหลักสูตร โครงการศึกษา ประมวลการสอน ความหมายของการเรียน การสอน กระบวนการเรียนการสอน ระเบียบวิธีสอนต่าง ๆ การจัดชั้นเรียนให้สอดคล้องกับวิธีสอน การทำบันทึกการสอน การฝึกทักษะต่าง ๆ ในการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างวิธีสอนและการเลือกใช้อุปกรณ์ วิธีใช้วิทยุโรงเรียนและอุปกรณ์อื่น ๆ การดำเนินงานในห้องเรียน การประเมินผล

(การอนุบาล) ความหมาย ขอบข่ายและโครงสร้างของหลักสูตรระดับอนุบาล วิธีจัดกิจกรรมซึ่งส่งเสริมประสบการณ์ตามหลักสูตร ความยึดหยุ่นในหลักสูตร ความสัมพันธ์ระหว่างความมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม กระบวนการสอน อุปกรณ์การสอน และการวัดผล ประเมินผลการศึกษาในระดับอนุบาล

(การศึกษาพิเศษ) ให้เรียนหลักและวิธีการสอนเด็กพิเศษโดยทั่วไป หลักและวิธีการสอนเด็กพิเศษเฉพาะประเภท ไ้แก่ เด็กที่บกพร่องทางการได้ยิน เด็กที่บกพร่อง

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 20.

ทางตา เด็กเรียนซ้ำปัญหาอ่อน เด็กสมองพิการ เด็กร่างกายพิการ เด็กที่มีปัญหาทางด้านอารมณ์ และสังคม เด็กเรียนเก่งและเด็กที่ฝึกปกติหลายอย่างรวมกัน การทำโครงการสอนและการ ประเมินผล¹

แก่นของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อในขอบข่ายเนื้อเรื่องของวิชาศ. 131 ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่าหัวข้อของเนื้อเรื่องทั้งหมดนั้นมีแก่นของเนื้อเรื่องคือ การเตรียมการสอน วิธีสอน การฝึกทักษะการสอน การใช้อุปกรณ์และนวัตกรรมทางการศึกษา การจักสภาพการเรียนรู้ การสอนและการประเมินผล โดยแยกขอบข่ายเนื้อเรื่องออกตามวิชาเฉพาะให้เด่นชัดขึ้น

วิชาโครงการสุขภาพในโรงเรียน (ศ. 101)

แนวความคิดเกี่ยวกับสุขภาพและการศึกษาปัญหาสุขภาพในโรงเรียนตลอดจนการจัดสิ่งแวดล้อม การบริหารสุขภาพและการสอนสุขภาพ การจักและดำเนินงานโปรแกรมสุขภาพ ในโรงเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนในการร่วมมือกันแก้ปัญหาสุขภาพ²

แก่นของเนื้อเรื่อง : จากหัวข้อในขอบข่ายเนื้อเรื่องดังกล่าว สังเคราะห์ได้ว่าหัวข้อของเนื้อเรื่องทั้งหมดนั้นมีแก่นของเนื้อเรื่องคือ วิธีสอนสุขภาพและการจักสภาพการสอนที่ช่วยให้เด็กเรียนมีสุขภาพ สุขนิสัย และสุขลักษณะที่ดี

วิชาวิธีสอนกลุ่มทักษะ (ศ. 231)

(ไทย) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนทักษะทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน และสามารถจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ภาษา เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียน อันเหมาะสมกับวัยและระดับชั้นของการเรียนตั้งแต่วัยเริ่มเรียนและป. 1-ป. 6 และให้สามารถออกข้อสอบเพื่อวัดผล ประเมินผลการสอนทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน ในแต่ละระดับชั้นของผู้เรียน

(ไทยสำหรับการอนุบาล) ขอบข่ายและความหมายของภาษาไทยสำหรับเด็ก การจักประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมทางภาษาเบื้องต้น วิธีสอนและเทคนิคการสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่นๆ การฝึกทักษะในการอ่าน การเขียน และการวัดผล

(อังกฤษ) ทฤษฎีการสอน จิตวิทยาในการเรียนภาษาต่างประเทศ เทคนิคในการ

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

² เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

ฝึกทักษะของการใช้ภาษา การจัดกิจกรรมและอุปกรณ์เพื่อเสริมสร้างทักษะ วิธีออกข้อสอบ วิธีวัด และประเมินผล การสอนทักษะในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน

(คณิตศาสตร์) ความมุ่งหมาย ขอบเขตและธรรมชาติของวิชาคณิตศาสตร์เพื่อสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ผู้เรียน

(คณิตศาสตร์สำหรับการอนุบาล) ความหมายและขอบข่ายของคณิตศาสตร์สำหรับเด็ก การจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมความพร้อมและการฝึกความพร้อม การวางพื้นฐานเบื้องต้นทางคณิตศาสตร์แก่เด็ก เทคนิคและวิธีการส่งเสริมทักษะทางคณิตศาสตร์¹

แก่นของเนื้อเรื่อง : จากหัวข้อในเนื้อเรื่องของวิชา ศ.231 สังเคราะห์ได้ว่า แก่นเนื้อเรื่องของวิชานี้คือ การฝึกทักษะการสอนวิชาที่เป็นทักษะให้นักเรียนในระดับชั้นต่างๆที่นักศึกษาต้องออกไปสอนเมื่อไปประกอบอาชีพครู

วิชาวิธีสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (ศ.232)

(สังคมศึกษา) ให้ความเข้าใจและสามารถในเรื่องความหมายของสังคมศาสตร์ กับสังคมศึกษา หลักสูตรและความมุ่งหมายของการสอนวิชาสังคมศึกษา ความสนใจและความต้องการของเด็กในทางสังคมศึกษา วิธีเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีแก่เด็ก ลักษณะครูสังคมศึกษาที่ดี วิธีสอนสังคมศึกษาแบบต่างๆ การสอนวิชาเฉพาะสังคมศึกษา อุปกรณ์และกิจกรรมการสอนสังคมศึกษา ประมวลการสอน โครงการสอน บันทึกการสอน การวัดประเมินผล และปัญหาของวิชาสังคมศึกษา

(สังคมศึกษาสำหรับอนุบาล) ความมุ่งหมายและขอบข่ายของวิชาสังคมศึกษาสำหรับเด็ก การส่งเสริมให้เด็กเล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี หลักและเทคนิคการจัดประสบการณ์ สิ่งแวดล้อม เพื่อความรู้ความเข้าใจ สิ่งที่ควรรู้สำหรับเด็ก บทบาทของครูในการช่วยเด็กให้ปรับตนเอง

(วิทยาศาสตร์) ศึกษาเกี่ยวกับวิธีสอน กระบวนการสอน การใช้อุปกรณ์

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

การสอน การเตรียมการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร. ความสัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ การวัดผลให้สอดคล้องกับหลักสูตรและประมวลการสอนในชั้นประถมศึกษา ตลอดจนการแก้ปัญหาการสอนวิทยาศาสตร์

(วิทยาศาสตร์สำหรับการอนุบาล) ความมุ่งหมายของวิชาวิทยาศาสตร์สำหรับเด็ก การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ วิธีส่งเสริมเด็กให้มีความสนใจทางวิทยาศาสตร์ การประเมินผล¹

แกนของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อในขอบข่ายเนื้อเรื่อง ของวิชาศ.232 ผู้วิจัยสังเกตเห็นได้ว่า แกนของเนื้อเรื่อง ของวิชานี้คือ การเตรียมการสอน การจัดสภาพการเรียนการสอน ซึ่งมีอยู่ในทุกวิชาเฉพาะคือ สังคมศึกษา สังคมศึกษาสำหรับการอนุบาล, วิทยาศาสตร์, และวิทยาศาสตร์สำหรับการอนุบาล และการวัดผลซึ่งมีอยู่ในทุกวิชาเฉพาะยกเว้นสังคมศึกษาสำหรับการอนุบาล และลักษณะครูสังคมศึกษาที่คั้งมีเฉพาะในสังคมศึกษาเท่านั้น

วิชาประสบการณ์วิชาชีพภาคปฏิบัติ 1 (ศ.234)

ให้มีการปฐมนิเทศก่อนการฝึกสอน โดยนำแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ เป็นต้นว่าการสอนแบบจุลภาค (Micro-Teaching) การทดลองสอนเพื่อน (Peer Teaching) การจัดสถานการณ์จำลอง (Simulation Technique) ฯลฯ มาใช้ การสังเกตการสอนของครูที่เลี้ยงและเขียนรายงานวิจารณ์การสอน การฝึกสอนเพื่อทดลองนำทฤษฎี แนวคิด เทคนิคและวิธีการสอนต่าง ๆ ไปทดลองใช้ โดยพิจารณามอบความรับผิดชอบในหน้าที่การสอนแก่ครูฝึกสอน สัปดาห์ละ 1 หมวดวิชา ครูฝึกสอนจะรับผิดชอบในการสอน 2 หมวดวิชาในสัปดาห์ที่ 2 ..... เรื่อยไป และจะทำหน้าที่รับผิดชอบในฐานะครูประจำชั้นอย่างเต็มภาคภูมิที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้ครูฝึกสอนได้รับประสบการณ์ที่เป็นจริง คือรับผิดชอบสอนเกือบทุกหมวด

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 21.

วิชา เช่น - ครูประถมศึกษาทั้งหลาย นอกจากนั้นควรจัดให้มีการสัมมนาในโรงเรียนฝึกสอนประจำสัปดาห์ การสัมมนาการฝึกสอนที่วิทยาลัยครู และการสัมมนาภายหลังการฝึกสอน รวมทั้งการประเมินผล การฝึกสอน โดยวิธีการอภิปรายหรือการตอบแบบสอบถาม

สำหรับวิชาเกษตรศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ และอุตสาหกรรมศิลป์ วิทยาลัยอาจจัดให้มีการฝึกงานแทนการฝึกสอนได้¹

แกนของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อในขอบข่ายเนื้อหาสาระของวิชา ศ. 234 ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า แกนของเนื้อหาสาระของวิชานี้ก็คือ การจัดให้นักศึกษามีประสบการณ์ในสถานการณ์จริง เช่น การฝึกนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนในวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตรวิชาชีพศึกษาศาสตร์ไปใช้ในสถานการณ์จริงนั่นเอง

วิชาการประเมินผลและการสร้างแบบทดสอบ

ขอบข่าย : ความหมายของการทดสอบ การวัด, และการประเมินผล การศึกษา, ความมุ่งหมายและปรัชญาของการวัดผลทางการศึกษา, เครื่องมือวัดผลทางการศึกษา ลักษณะของเครื่องมือที่ดี มีความสามารถในการวิเคราะห์หลักสูตร การออกข้อสอบชนิดต่าง ๆ วิธีดำเนินการสอบที่ดี การวิเคราะห์หาคุณภาพของแบบทดสอบ การสร้างธนาคารข้อสอบ สามารถใช้สถิติเบื้องต้นในการแปลความหมายของคะแนนและหาคุณภาพของแบบทดสอบ การเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการทดสอบและเข้าใจปัญหาการทดสอบ ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาและปรับปรุงการทดสอบให้มีประสิทธิภาพ²

แกนของเนื้อเรื่อง : จากการพิจารณาหัวข้อในขอบข่ายเนื้อหาสาระวิชา ศ. 251 ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้ว่า แกนของเนื้อหาสาระของวิชานี้ คือ ความมุ่งหมายและปรัชญาของการวัดผลทางการศึกษา วิธีการสร้างเครื่องมือในการวัด การใช้สถิติเบื้องต้น และการแปลความหมายของผลที่ได้จากการวัด

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 23.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 25.

จากข้อมูลแก่นของเนื้อเรื่องของหลักสูตรส่วนประกอบการกึ่งกล่าวเมื่อเทียบกับหัวข้อของเนื้อเรื่องของหลักสูตรส่วนมาตรฐานที่แสดงไว้ในหน้า 97-98 จะเห็นได้ว่าเนื้อเรื่องของหลักสูตรทั้งสองส่วน มีความสอดคล้องกันเกือบทั้งหมด กล่าวคือ

ก) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ. 111 ทั้งหมดของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ในหัวข้อที่ 1 ทั้งหมดของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

ข) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ.121 ทั้งหมดของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหัวข้อที่ 2.1 และ 2.3 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

ค) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ.122 ทั้งหมดของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหัวข้อ 3.2, 3.3 (บางส่วน) 3.4, 3.5, 4.1 และ 4.2 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

ง) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ.131 ทั้งหมด ของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหัวข้อ 3.3, 4.3 และ 4.5 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

จ) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ.181, ศ.231 และในวิชา ศ.232 ของหลักสูตรส่วนประกอบการ สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในหัวข้อ 3.1, 3.3, 4.3, 4.4 และ 4.5 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน แต่เนื้อเรื่องของวิชาดังกล่าวในหลักสูตรส่วนประกอบการได้กล่าวถึงรายละเอียดในแต่ละวิชาเฉพาะ เช่น สังคมศึกษา สุขศึกษา ฯลฯ ไว้ด้วย

ฉ) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ.234 ในหลักสูตรส่วนประกอบการเป็นภาคปฏิบัติของเนื้อเรื่องภาคทฤษฎีทั้งหมด ซึ่งก็สอดคล้องกับภาคปฏิบัติของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน

ช) แก่นเนื้อเรื่องในวิชา ศ.251 ของหลักสูตรส่วนประกอบการสอดคล้องเป็นบางส่วนกับเนื้อเรื่องในหัวข้อ 5.1, 5.2, 5.3 ของหลักสูตรส่วนมาตรฐานในแง่ที่ว่าต่างก็รวมเอาการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัยไว้เหมือนกัน แต่เนื้อเรื่องของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน เน้นการวัดและประเมินผลด้านทัศนพิสัย กับทักษะพิสัยไว้ด้วย โดยที่แก่นเนื้อเรื่องของหลักสูตรส่วนประกอบการไม่ได้กล่าวถึง

2.3 การ ประเมินกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการ ศึกษาให้นักศึกษา

เนื่องจาก ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการ
ศึกษาให้กับนักศึกษาของหลักสูตรประกอบการ มีใ้ค้มีการเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร แต่
อย่างไรก็ดี คงมีเสนอแนะไว้เฉพาะในเอกสารแนะแนวการสอนที่หน่วยศึกษานิเทศก กรม
การฝึกหัดครูแจกไปตามวิทยาลัยต่าง ๆ ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้สอบถามไปยังศึกษานิเทศก์ที่ทำ
หน้าที่เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรครุศึกษา ในปัจจุบันก็ได้ความว่า เอกสารแนะแนวที่
หน่วยศึกษานิเทศกแจกไปตามวิทยาลัยครุ นั้น ผู้จัดทำเป็นคณะอาจารย์จากวิทยาลัยครุส่วน
กลางเพียง 2 - 3 คน และที่แจกไปตามวิทยาลัยครุต่าง ๆ นั้น จุดมุ่งหมายสำคัญคือเพียง
แต่ประสงค์ให้อาจารย์บางท่านที่ต้องการ เห็นแนวทางในการสอนนำไปเป็นข้อมูลก่อนการ
ตัดสินใจปฏิบัติอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น มิได้มุ่งหวังให้อาจารย์ดำเนินการตามนั้นแต่อย่าง
ใด ดังนั้นในการรวบรวมข้อมูลส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกอบการ ผู้วิจัยจึงได้ใช้ข้อมูลที่
รวบรวมได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์อาจารย์อย่างไม่เป็นทางการ, จากการสังเกต
พฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีระบบ และจากการสอบถามอาจารย์และนัก
ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามเป็นหลัก ซึ่งในการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลด้วยวิธีการดัง
กล่าวได้แสดงไว้แล้วในบทที่ 2 ของการวิจัย และใ้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการสอนและ
การจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้แก่ นักศึกษาครุในวิทยาลัยครุดังต่อไปนี้ :-

2.3.2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและสัมภาษณ์

อาจารย์ที่ให้สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการเป็นอาจารย์ที่
สอนหรือเคยสอนรายวิชา ค. 111, ค. 121, ค. 122, ค. 131, ค. 181, ค. 231, ค. 232
ค. 251 และอาจารย์นิเทศกที่เคยนิเทศการสอนนักศึกษารุ่นที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการ
ศึกษา 2520 จากวิทยาลัยครุที่เป็นวิทยาลัยกลุ่มตัวอย่างประชากร 12 แห่ง จำนวน 36 คน
สรุปเป็นข้อมูลที่ใ้จากการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการดังนี้

ก) การจัดลำดับเนื้อ เรื่อง.

อาจารย์ทั้ง 36 คนมีความเห็นสอดคล้องกันว่า การจัด

ลำดับเนื้อเรื่องที่แบ่งออกเป็น 9 รายวิชานั้น วิชา ศ. 111, ศ.121, ศ.122 และ ศ.131 เน้นเนื้อเรื่องทางทฤษฎีมากกว่าเนื้อเรื่องทางปฏิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วิชา ศ.111, ศ. 121, ศ.122 เน้นเนื้อเรื่องภาคทฤษฎีทั้งหมด ส่วนวิชา ศ.131 แม้จะกำหนดเนื้อเรื่องภาคปฏิบัติไว้ด้วยแต่ก็เป็นส่วนน้อย สำหรับวิชา ศ.251 มีเนื้อเรื่องทั้งที่เป็นทฤษฎีและการปฏิบัติประกอบกัน และวิชา ศ.181, ศ.231 ศ.232 เน้นปฏิบัติมากกว่าวิชา ศ.131 แต่ก็มีทฤษฎีอยู่มาก วิชาที่เน้นปฏิบัติทั้งหมด ได้แก่ วิชา ศ.234 ซึ่งเป็นวิชาฝึกสอน

วิทยาลัย 9 แห่งใน 12 แห่ง จัดให้นักศึกษาเรียนวิชา ศ.111,121, 122,181,131,231,232 และ 251 โดยไม่มีการจัดลำดับก่อนหลัง ( ) แต่จัดให้เรียนตามความเหมาะสมของกำลังอาจารย์ที่มีอยู่ มีอยู่ 2 วิทยาลัยที่พยายามจัดให้นักศึกษาเรียนทั้ง 8 วิชา ภายในเทอมเดียวก่อนออกฝึกสอน และอีก 1 วิทยาลัยพยายามจัดให้นักศึกษาเรียน ศ.111, 121, 122 ก่อน แล้วจึงเรียน ศ.251 และถ้าผ่าน 4 วิชา นี้แล้วจึงจะให้เรียน ศ.181, 131, 231 และ 232 พร้อมกัน (ในเทอมเดียวกัน) แล้วจึงให้ออกฝึกสอน มี 5 ใน 12 แห่ง ที่นักศึกษาออกฝึกสอนทั้งๆที่ยังไม่ได้เรียนบางวิชาใน 8 วิชาดังกล่าว

ข) วิธีสอนและวิธีจัดกิจกรรมให้นักศึกษา

การสอนในวิชา ศ.111, ศ.121 และ ศ.122 ใช้วิธีสอนแบบบรรยายโดยอาจารย์เป็นผู้พูด และนักศึกษาเป็นผู้ฟัง และจดตามคำบรรยายเป็นส่วนใหญ่ เพราะเนื้อหาในแต่ละวิชามีมาก และจำนวนนักศึกษาในแต่ละห้องเรียนก็มากด้วย คือ ปกติมีจำนวนอยู่ระหว่างประมาณ 30-45 คน โดยเฉพาะในบางภาคเรียนมีนักศึกษาถึง 50 คน มีอาจารย์บางท่านในบางวิทยาลัยเหมือนกันที่พยายามสอนวิชาเหล่านี้โดยใช้การสาธิต, ทดลอง หรือมีอุปกรณ์การสอนบ้าง แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยและทำได้เป็นบางชั่วโมงเท่านั้น การสอนในวิชา ศ.251 ใช้วิธีสอนแบบบรรยายโดยอาจารย์เป็นผู้พูดประกอบกับการให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดจิตยศาสตร์เป็นส่วนใหญ่ 5 ใน 12 วิทยาลัยมีการให้นักศึกษาสร้างข้อสอบนำไปทดสอบจริง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ ส่วนอีก 3 วิทยาลัยน่าจะเน้นที่ผ่านการทดสอบแล้วมาให้นักศึกษาได้ฝึก ทดลองวิเคราะห์ และอีก 4 วิทยาลัยใช้วิธีบรรยายโดยอธิบายให้นักศึกษาเข้าใจหลัก-

การเท่านั้น สำหรับการสอนในวิชาศ.131, 231, และ232 ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับหลักการสอน และวิธีสอน และวิชา ศ.181 ซึ่งเป็นวิชาเกี่ยวกับวิธีสอนสุขศึกษาและการจัดสภาพการสอน ที่ช่วยให้แก่นักเรียนมีสุขภาพ สุขนิสัย และสุขลักษณะที่คึกคัก อาจารย์ทั้ง 12 วิทยาลัย ใช้วิธีแบ่ง การสอนออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่เป็นการบรรยายภาคทฤษฎีของอาจารย์ และตอนที่นักศึกษา ออกมาสาธิตการสอน ในการบรรยายภาคทฤษฎีของอาจารย์นั้น ส่วนใหญ่ใช้วิธีบรรยายหลักการ ให้นักศึกษาฟัง มีอาจารย์มาทำหน้าที่ในบางวิทยาลัย(4ใน 12 แห่ง) ใ้สาธิตวิธีสอนด้วยการนำวิธี ที่สอนนักศึกษามาสอน แต่ก็ทำได้ไม่บ่อยครั้งนัก เพราะการสอนด้วยวิธีดังกล่าวทำให้อาจารย์ สอนเนื้อเรื่องในแค่ครึ่งชั่วโมงได้ไม่มากนัก เป็นเหตุให้อาจารย์สอนไม่ทันตามหลักสูตร และ เนื่องจากนักศึกษามีจำนวนมาก ถ้าอาจารย์ใช้เวลาในการสอนมากเกินไป นักศึกษาจะมีโอกาส ออกมาฝึกสาธิตการสอนได้ไม่ทั่วถึง สำหรับตอนที่นักศึกษาออกมาสาธิตการสอนนั้น เป็นช่วงที่ นักศึกษาเรียนภาคทฤษฎีที่เกี่ยวกับการสอนไปแล้ว นักศึกษาแต่ละคนจะมีโอกาสออกมาสาธิต การสอนได้คนละประมาณ 4-5 ครั้งโดยเฉลี่ย (รวม 4 วิชา) อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่านัก ศึกษา 4 ใน 12 วิทยาลัยไม่มีโอกาสออกมาฝึกปฏิบัติเลยในวิชา ศ.131 เพราะต้องเรียน ภาคทฤษฎีมาก และเวลาไม่พอ แต่มีโอกาสออกมาฝึกปฏิบัติในวิชา ศ. 181, ศ.231 และ ศ. 232 คนละประมาณ 5-7 ครั้ง (รวม 4 วิชา) มี 2 ใน 12 วิทยาลัยที่ใช้วิธีให้นักศึกษาออกมา สาธิตการสอนโดยส่งตัวแทนกลุ่มออกไป ดังนั้น จึงมีนักศึกษามางคนมีโอกาสออกมาสาธิตการ สอน ใน 4 วิชา เพียง 2-3 ครั้งเท่านั้น นักศึกษาที่มีโอกาสออกมาสาธิตการสอนบ่อยครั้งกว่า นักศึกษาในวิทยาลัยอื่น คือนักศึกษาที่มีการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค โดยแต่ละคนจะมีโอกาส ออกมาฝึกทักษะการสอนและสาธิตการสอนคนละประมาณ 8 ครั้ง (เฉพาะวิชา ศ.131, 231, และ 232 เท่านั้น) และบางคนถึง 14 ครั้ง (3 วิชาเช่นกัน)

การจัดประสบการณ์ภาคปฏิบัติให้นักศึกษาก่อนออกฝึกสอนนั้น มีเพียง 3 ใน 12 วิทยาลัยที่จัดให้นักศึกษามีการฝึกทักษะการสอนแบบจุลภาค และ 2 วิทยาลัยให้นักศึกษา เล่นบทบาทสมมติในสถานการณ์จำลองเพื่อฝึกแก้ปัญหา นอกนั้นคงมีแต่การให้นักศึกษาออกมาฝึก ปฏิบัติด้วยการสาธิตการสอนเพื่อนในชั้นทุกชั้นตอนของการสอนในแต่ละครั้ง

การนิเทศการสอนนั้น วิทยาลัยไม่ได้จัดให้นักศึกษาเข้ามาพบปะเพื่อ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างนักศึกษากันเอง โดยจัดให้นักศึกษาเข้ามาร่วมประชุมกันใน

วิทยาลัยในระหว่างระยะเวลาที่กำลังฝึกสอน แต่ที่อาจารย์นิเทศก์ในทุกวิทยาลัยกระทำอยู่ คือ อาจารย์จะเรียกประชุมนักศึกษาเป็นครั้งคราว ในโรงเรียนที่นักศึกษากำลังฝึกสอนอยู่แต่ละโรงเรียนเพื่อซักถามปัญหาที่เกิดขึ้นแก่นักศึกษาและให้คำปรึกษาแนะแนว การจัดประชุมในวิทยาลัยที่ทุกวิทยาลัยจัดก็คือ การประชุมนิเทศก่อนฝึกสอน และการสัมมนาหลังการฝึกสอน มี 1 ใน 12 วิทยาลัยเคยให้นักศึกษากลับมาประชุมกันในตอนบ่ายของวันศุกร์ของทุกสัปดาห์ แต่ก็ทำไม่ได้ไม่นาน เพราะประสบปัญหาหลายด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาที่ทางโรงเรียนที่นักศึกษาฝึกสอนไม่เต็มใจให้นักศึกษากลับมา และนักศึกษาหลายคนถือโอกาสกลับบ้านไปเลย อย่างไรก็ตาม อาจารย์นิเทศก์ 5 ใน 12 วิทยาลัยรายงานว่า การนิเทศนักศึกษาฝึกสอนนั้นทำได้ไม่ทั่วถึงเต็มที่อย่างที่ควรจะเป็น เพราะอาจารย์นิเทศก์มีนักศึกษาในความดูแลจำนวนมาก และในระหว่างที่ออกนิเทศการฝึกสอนของนักศึกษา ก็มีงานสอนประจำอยู่ด้วย โดยเฉพาะ อาจารย์นิเทศก์จะมีโอกาสนิเทศการสอนนักศึกษาคนละประมาณ 3-4 ครั้ง แต่อาจารย์นิเทศก์บางคนก็มีนักศึกษาฝึกสอนอยู่ในความดูแลรับผิดชอบถึง 40-50 คน ฉะนั้น นักศึกษาบางคน (ใน 5 วิทยาลัย) จึงมีโอกาสพบอาจารย์นิเทศก์เพียงคนละ 2 ครั้ง คือในช่วงที่มีการสอบสอน เท่านั้น ตลอดเวลาที่ทำการฝึกสอนอยู่ในโรงเรียนฝึกสอน

ค) การดำเนินงานสอน

อาจารย์ที่สอนวิชา ศ.111, ศ.121, ศ.122 และศ.251 ทั้ง 12

วิทยาลัยจะปรึกษาร่วมกันเพื่อวางแผนการสอนร่วมกันเฉพาะภายในวิชาที่สอนตรงกัน ส่วนอาจารย์ที่สอนวิชา ศ.131, ศ.231, ศ.232 ซึ่งเป็นวิชาหลักการสอนและวิธีสอนนั้น 6 วิทยาลัยใช้วิธีสอนแบบเป็นทีม กล่าวคือ นำเนื้อเรื่องในวิชาทั้ง 3 วิชาถ่วงมารวมกัน แล้วอาจารย์ที่สอนทั้ง 3 วิชาวางแผนร่วมกันว่าใครจะบรรยายเรื่องใดก่อนหลัง เพื่อให้เนื้อวิชาซ้ำซ้อนกัน จะได้มีเวลาเหลือสำหรับการฝึกทักษะการสอนของนักศึกษามากขึ้น และร่วมกันกำหนดด้วยว่าควรใช้เวลาช่วงไหน นานเท่าใด ที่จะให้นักศึกษาออกมาสาธิตการสอนเพื่อนำขึ้น แต่อีก 6 วิทยาลัยคงใช้วิธีการสอนเช่นเดียวกับ อาจารย์ที่สอนใน วิชา ศ.111, ศ.121, ศ.122 และ ศ.251 สำหรับวิชา ศ.181 นั้น แม้ว่าจะเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอนและการจัดสภาพการณ์ให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นแก่นักเรียน แต่ ใน 11 จาก 12 วิทยาลัยก็มีได้นำมาสอนร่วมทีมกับวิชา ศ.131, ศ.231 และ ศ.232 เหตุผลที่อาจารย์ชี้แจงก็คือ เพราะวิชา ศ.181 เป็นวิชาวิธีสอนสู่ศึกษา ซึ่งเน้น

การจัดโครงการสุขภาพในโรงเรียนอันมีเนื้อวิชาที่เฉพาะเจาะจงไปอีกแนวหนึ่งต่างหาก หนึ่ง
ในบางวิชา ในบางวิทยาลัย (2 แห่ง) มีอาจารย์ที่สอนวิชาเดียวกันสอนแบบต่างคนต่างสอน
และต่างคนต่างแยกกันคัดเลือกเฉพาะในกลุ่มที่สอน

2.3.2.2 ข้อมูลที่ได้จากคำรายงานของอาจารย์และนักศึกษาในการตอบแบบ
สอบถามเกี่ยวกับระบบหลักสูตร

ในการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีกระจายร้อยละความถี่คำตอบ
(ดูตารางที่ 4, 5, 6 ในภาคผนวก ก.) และถือเอาคำตอบที่มีค่าร้อยละสูงสุดเป็นคำรายงานสภาพ
ที่เป็นจริงของกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาในวิทยาลัยครูซึ่ง
นำมาเป็นข้อมูลของหลักสูตรส่วนประกอบการ สรุปข้อมูลดังกล่าวได้ดังนี้

1) ขณะเตรียมการสอนและ/หรือสอน จุดมุ่งหมายที่อาจารย์ร้อยละ 41.72
รายงานว่ามีค่าหนึ่งถึง คือ จุดมุ่งหมายของการผลิตครู จุดมุ่งหมายกลุ่มวิชาชีพครู และจุดมุ่งหมาย
ของวิชาที่สอน และเมื่อจะตั้งจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น อาจารย์ร้อยละ 29.80 ตั้งจุดมุ่ง
หมายในการสอนโดยถือความเหมาะสมของการสอนของหน่วยศึกษานิเทศก์รวมกับการวิเคราะห์จุดมุ่ง
หมายของหลักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูและศึกษองคค์วย

2) เมื่อเข้าสอนนักศึกษา อาจารย์ร้อยละ 54.30 รายงานว่าคนได้บอก
จุดมุ่งหมายของการสอนทั้งวิชาให้นักศึกษาทราบในชั่วโมงแรกที่สอน โดยจุดมุ่งหมายที่บอกนั้น
เป็นจุดมุ่งหมายที่ใช้คำห้ทั้งที่เป็นการแสดงถึงจุดมุ่งหมายทั่วไป และที่เป็นการแสดงถึงจุดมุ่งหมาย
เชิงพฤติกรรมรวมกัน ซึ่งข้อมูลที่ได้จากอาจารย์ส่วนนี้ ตรงกับคำรายงานของนักศึกษา ร้อยละ
64.20

3) ตามความเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับปัญหาในการสอน อาจารย์
ร้อยละ 41.06 รายงานว่า เนื้อเรื่องในวิชาที่สอนนักศึกษา ป.กศ. ชั้นสูง ที่จะ
สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2520 นั้นพอเหมาะแก่นักศึกษา แต่มีเวลาสอนน้อยเกินไป

และร้อยละ 41.06 เช่นกันรายงานวาทดักสูตรกลุ่มวิชาชีพครูที่ประกอบด้วยรายวิชา ศ. 111, ศ. 121, ศ. 122, ศ. 131, ศ. 181, ศ. 231, ศ. 232, ศ. 234 และ ศ. 251 สามารถช่วยให้นักศึกษามีความสามารถและทักษะในวิชาชีพได้มากขึ้นจากคำรายงานของนักศึกษาร้อยละ 70.12 ที่รายงานวาทตามความคิดเห็นของตนเองเห็นว่าหลักสูตรที่ประกอบด้วยรายวิชาดังกล่าวช่วยให้นักศึกษามีความสามารถและทักษะในวิชาชีพครูปานกลางเท่านั้น

4. การจัดลำดับเนื้อเรื่อง ให้นักศึกษาเรียน อาจารย์ ร้อยละ 25.83 และนักศึกษาร้อยละ 58.27 เห็นตรงกันว่าทางวิทยาลัยควรให้นักศึกษาเรียน ศ. 111, ศ. 121, ศ. 122 ก่อน แล้วเรียน ศ. 251 ถัดมา 4 วิชาที่เหลือจึงให้เรียน ศ. 131, ศ. 181, ศ. 231 และ ศ. 232 รวมกัน แล้วจึงจะให้นักศึกษาออกฝึกสอน

5. วิธีสอนที่อาจารย์ร้อยละ 66.89 รายงานว่าใช้สอน นักศึกษา ป.กศ. สูงรุ่นที่จะสำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2520 มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือวิธีการสอนแบบบรรยายและยกตัวอย่าง ซึ่งตรงกันกับคำรายงานของนักศึกษาร้อยละ 87.90 ที่รายงานเช่นเดียวกันว่า วิธีสอนที่อาจารย์ใช้สอนนักศึกษาในทุกวิชามากที่สุดคือ วิธีสอนแบบบรรยายและยกตัวอย่าง อาจารย์ร้อยละ 62.91 ใช้วิธีสอนแบบอภิปรายและรายงานในการสอนนักศึกษามากเป็นอันดับ 2 (ตรงกับคำรายงานของนักศึกษาร้อยละ 70.37) และอาจารย์ร้อยละ 39.74 ใช้วิธีสอนแบบปฏิบัติการสอนนักศึกษามากที่สุดเป็นอันดับ 3 (ตรงกับคำรายงานของนักศึกษาร้อยละ 49.38) อย่างไรก็ตามเมื่อตามความคิดเห็นของอาจารย์เกี่ยวกับวิธีสอนที่อาจารย์ควรจะใช้สอนนักศึกษาพบว่า อาจารย์ที่สอนในวิชา ศ. 121, 122 ร้อยละ 19.21 และ 19.87 ตามลำดับ เห็นว่าวิธีสอนที่ควรเน้นมากที่สุดคือ วิธีสอนแบบอภิปรายและรายงาน อาจารย์ที่สอนในวิชา ศ. 181, 131, 231, ศ. 232 และ 251 ร้อยละ 20.12, 19.87, 26.49, 27.15 และ 25.17 ตามลำดับ เห็นว่าวิธีสอนที่ควรเน้นมากที่สุดคือ วิธีสอนแบบปฏิบัติการหรือการให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ มีอาจารย์ที่สอนวิชา ศ. 111 ร้อยละ 17.22 เท่านั้น ที่เห็นว่าวิธีสอนที่ควรเน้นในการสอนวิชานี้มากที่สุดคือการสอนแบบบรรยายและยกตัวอย่าง เหตุผลอันดับหนึ่งที่อาจารย์ส่วนใหญ่

(ร้อยละ 56.29) ไม่สามารถสอนตามวิธีที่เห็นว่าควรสอน คือเนื้อเรื่องในแต่ละวิชาที่กำหนด ในหลักสูตรมีรายละเอียดมากเกินไปจนต้องสอนแบบบรรยายเพื่อสอนให้จบตามหลักสูตร และ เหตุผลอันดับที่ 2 ที่อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59.60) รายงานคือ นักศึกษาในชั้นมีมากเกินไปจนจัดกิจกรรมที่อยากจัดไม่ได้ สำหรับความคิดเห็นตามคำรายงานของนักศึกษาที่ว่า อาจารย์ควรเน้นการสอนในวิชาต่างๆโดยใช้การสอนแบบใดมากที่สุดนั้น นักศึกษาร้อยละ 61.48 และ 46.17 เห็นว่าอาจารย์ควรเน้นวิธีสอนแบบอภิปรายมากที่สุดในวิชา ศ.111, และ ศ.122 ตามลำดับ นักศึกษาร้อยละ 42.47 เห็นว่าอาจารย์ควรเน้นวิธีสอนแบบบรรยายและยกตัวอย่าง มากที่สุดในวิชา ศ.121 นักศึกษาร้อยละ 47.85, 51.85 48.89 และ 46.67 เห็นว่าอาจารย์ควรเน้นวิธีสอนแบบสาธิตและยกตัวอย่างมากที่สุดที่สุดในวิชา ศ.181, 131, 231 และ 232 ตามลำดับ และนักศึกษาร้อยละ 42.96 เห็นว่าอาจารย์ควรเน้นวิธีสอนแบบปฏิบัติการหรือการฝึกปฏิบัติมากที่สุดในวิชา ศ.251

6. สำหรับคำถามที่ว่า "ท่านเห็นว่าเนื้อเรื่องในวิชาที่ท่านสอนนั้นเกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่องในวิชาจิตวิทยาการศึกษาเล็กน้อยเพียงใด" นั้น เป็นที่น่าสังเกตว่าอาจารย์ส่วนใหญ่ที่ไม่เคยสอนวิชาจิตวิทยาการศึกษา (ร้อยละ 64.90) จะเลือกตัวเลือกที่ว่า "ตอบไม่ได้เพราะไม่เคยสอน"

2.3.2.3 ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาในชั้นเรียน

เนื่องจากขณะที่ผู้วิจัยออกทำการเก็บรวบรวมข้อมูลค่านี้นี้เป็นเวลาที่ยังมีอาจารย์ที่สอนในวิชาวิธีสอนที่เปิดสอนในภาคเรียนนี้ (ศ.181, 231 และ 232) ให้นักศึกษาออกมาสาธิตการสอนโดยอาจารย์เป็นผู้หนึ่งสั่ง และดูการสาธิตการสอนของนักศึกษา โดยอาจารย์ไม่ได้สอนเพียงแต่เมื่อนักศึกษาแต่ละคนสอนเสร็จ อาจารย์จะวิจารณ์การสอนของนักศึกษา แล้วจึงให้นักศึกษากลับไปออกมาสอน ประกอบกับในบางวิทยาลัยไม่มีการเปิดสอนบางวิชาดังกล่าวในภาคเรียนที่ผู้วิจัยไปเก็บข้อมูล ฉะนั้นการสังเกตการเรียนการสอนอย่างมีระบบอาจารย์ที่กำลังสอนในวิชาศ.181, 231 และ 232 จึงไม่มี คงมีเฉพาะการสังเกตพฤติกรรมการเรียนการสอนของอาจารย์และนักศึกษาในวิชา ศ.111, 121, 122, 131, และ 251 เท่านั้น

สำหรับข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์โดยการหาถ้อยละของความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นแต่ละประเภทสรุปได้ดังนี้ (ดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 7 และ 8 ในภาคผนวก ข.)

1. ในความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมดในการเรียนการสอนนั้น ความถี่ของพฤติกรรมการบรรยายของอาจารย์ที่เน้นเนื้อหาเรื่อง (พฤติกรรมที่ 5) เกิดขึ้นมากที่สุดคือ ร้อยละ 47.06 และความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดคือ พฤติกรรมการยอมรับความรู้สึกของอาจารย์ (พฤติกรรมที่ 1) คือ เกิดขึ้นเพียงร้อยละ 0.06
2. ในความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นทั้งหมด เป็นความถี่ของพฤติกรรมทางวาจาของอาจารย์และนักศึกษา (ผลรวมของพฤติกรรมที่ 1 - 9) ร้อยละ 69.56 โดยเป็นความถี่ของพฤติกรรมทางวาจาของอาจารย์ร้อยละ 60.53 และเป็นความถี่ของพฤติกรรมทางวาจาของนักศึกษาเพียงร้อยละ 9.03 ส่วนพฤติกรรมที่ไม่ใช่วาจาของอาจารย์และนักศึกษานั้นมีความถี่ของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นร้อยละ 28.45 โดยเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่ทางวาจาของอาจารย์ร้อยละ 9.51 และเป็นพฤติกรรมที่ไม่ใช่ทางวาจาของนักศึกษาร้อยละ 18.86 ทั้งนี้จากการสังเกตของผู้วิจัยขณะเข้าสังเกตการสอนในชั้นเรียนพบว่า พฤติกรรมที่ไม่ใช่ทางวาจาของอาจารย์ (พฤติกรรมที่ 12) นั้นเกือบทั้งหมดเป็นการเขียนกระดานประกอบคำบรรยาย มีพฤติกรรมการสาธิตอุปกรณ์การสอนและการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนบ้างเหมือนกัน แต่ค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับพฤติกรรมการเขียนกระดาน และกิจกรรมส่วนใหญ่ของนักศึกษา (พฤติกรรมที่ 11) เป็นการจดคำบรรยายของอาจารย์ลงในสมุดเรียน เกือบทั้งหมดคือกิจกรรมหน้าชั้นและกิจกรรมอื่น ๆ บางแห่งค่อนข้างน้อย ถ้าเทียบกับกิจกรรมการจดคำบรรยายสำหรับความถี่ของความเงี้ยวและความสับสนที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน (พฤติกรรมที่ 10) เกิดขึ้นเพียงร้อยละ 1.99
3. ในพฤติกรรมทางวาจาของอาจารย์ทั้งหมด (พฤติกรรมที่ 1 - 7) นั้น เป็นพฤติกรรมที่เป็นอิทธิพลทางตรงของอาจารย์ร้อยละ 82.32 และเป็นพฤติกรรมที่เป็นการแสดงอิทธิพลทางอ้อมของอาจารย์เพียงร้อยละ 17.68

กล่าวโดยสรุปก็คือ ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน
 ในชั้นเรียนนั้น วิเคราะห์แล้วพบว่า พฤติกรรมการบรรยายของอาจารย์เกิดขึ้นมากที่สุด
 การเรียนการสอนเป็นแบบอาจารย์เป็นผู้พูดเกือบตลอดเวลา สลับกับการเขียน
 กระดานประกอบคำอธิบายที่เน้นเนื้อเรื่องของสิ่งที่สอนมากกว่าอย่างอื่น ส่วนนักศึกษา
 นั้นเป็นผู้ฟังและจดตามคำบรรยายลงในสมุด และในขณะที่อาจารย์สอนอาจารย์จะแสดง
 พฤติกรรมทางวาจาที่เป็นอิทธิพลทางตรงเกือบทั้งหมด

จากข้อมูลของหลักสูตรส่วนประกอบการ เมื่อเทียบกับข้อมูลของหลักสูตร
 ส่วนมาตรฐานที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 1 หน้า 109-114 ปรากฏผลความสอดคล้องกันและ
 ความไม่สอดคล้องกันของกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาของ
 หลักสูตรทั้ง 2 ส่วน ดังนี้

ก. การจัดลำดับเนื้อเรื่อง

ปรากฏว่า มีความไม่สอดคล้องกัน ในแง่ที่ว่า การแบ่งเนื้อเรื่อง
 ของรายวิชาต่างๆ (ยกเว้นวิชาประสบการณ์วิชาชีพ) นั้น ในหลักสูตรส่วนมาตรฐานแบ่ง
 โดยทุกวิชาจะมีเนื้อเรื่องทั้งส่วนที่เป็นภาคทฤษฎีและส่วนที่เป็นปฏิบัติการผสมผสานกันเพื่อ
 ให้นักศึกษาสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติได้อย่างเด่นชัด และ
 สามารถนำความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัตินั้นไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ แต่ในการแบ่งเนื้อเรื่องของรายวิชาต่างๆ (ยกเว้นวิชาประสบการณ์วิชา
 ชีพภาคปฏิบัติ 1) ในหลักสูตรส่วนประกอบการ 4 ใน 9 วิชาเน้นเฉพาะเนื้อเรื่อง
 ภาคทฤษฎีเกือบทั้งหมด 3 ใน 9 วิชาเน้นเนื้อเรื่องภาคปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี มีเพียง
 1 ใน 9 วิชาเท่านั้นที่เน้นเนื้อเรื่องทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติประกอบกัน สำหรับวิชา
 ประสบการณ์วิชาชีพ หรือการฝึกสอน ทั้งในหลักสูตรส่วนมาตรฐานและหลักสูตรส่วน
 ประกอบการมีการจัดเนื้อเรื่องของรายวิชาสอดคล้องกัน คือ ต่างก็เน้นภาคปฏิบัติที่
 มุ่งให้นักศึกษานำความรู้และทักษะที่เรียนมาจากวิชาต่างๆในหลักสูตร จิตวิทยาการศึกษา
 มาปฏิบัติในสถานการณ์จริงก่อนออกไปประกอบอาชีพในชีวิตจริง

ที่น่าสังเกตก็คือ มีบางวิทยาลัย ในบางภาคเรียน ให้นักศึกษา
 ออกฝึกสอนก่อนทั้งๆที่ยังไม่ได้เรียนรายวิชาจิตวิทยาการศึกษา (2 ใน 12 วิทยาลัย)

และวิชาการประเมินผลและสร้างแบบทดสอบ (3 วิทยาลัย) วิทยาลัยเหล่านี้คือวิทยาลัย
ที่ไม่มีการจัดลำดับก่อนหลัง (Sequence) ของรายวิชาให้นักศึกษาเรียน แต่จัดให้
เรียนตามความเหมาะสมของกำลังอาจารย์ที่สอน

ข) วิธีสอนและวิธีการ จัดกิจกรรม

1. สอดคล้องกัน ในแง่ที่ก่อนการสอนหรือในการเตรียม
การสอนนั้น อาจารย์คำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการสอนเป็นหลัก
2. ไม่สอดคล้องกันในแง่ของวิธีสอนที่หลักสูตรส่วนที่เป็น
มาตรฐานแนะนำ การสอนภาคทฤษฎีและการปฏิบัติควรมีสลับกันและสอดคล้องกันในทุกเนื้อ
หาของแต่ละวิชาแต่ในการสอนจริงของอาจารย์หรือวิธีสอนของหลักสูตรส่วนที่เป็นภาคปฏิบัติ
มักสอนโดยเน้นเนื้อหาทางทฤษฎีมาก ถึงจะเห็นได้จากการสอนในวิชา ศ. 111, 121
และ 122 ซึ่งเป็นการสอนแบบบรรยายชนิดที่อาจารย์เป็นผู้พูดและนักศึกษาเป็นผู้ฟังจด
คำบรรยาย และในการสอนวิชา ศ. 181, 231 และ 232 ซึ่งแยกการสอนออกเป็น 2 ตอนเกือบ
จะเด็ดขาด คือตอนที่เป็นการบรรยายภาคทฤษฎีทั้งหมดก่อนแล้วจึงให้นักศึกษาปฏิบัติทั้งหมด
นอกจากนี้ยังไม่สอดคล้องกันในแง่วิธีจัดกิจ-

กรรมให้นักศึกษาค้นคว้า กล่าวคือ ในหลักสูตรส่วนที่เป็นมาตรฐานแนะนำวิธีสอนที่อาจารย์
ควรใช้สอนนักศึกษามากที่สุดคือ การสอนที่ให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงด้วยการฝึกทักษะ
การสอนแบบจุลภาค, ฝึกทักษะการสอนรายวิชา ฝึกทักษะการแก้ปัญหาการเรียนการสอน
ฝึกจัดสภาพการเรียนการสอนโดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ ฝึกการวิเคราะห์
ข้อสอบและฝึกอ่านผลงานวิจัย แต่ในการปฏิบัติจริงของอาจารย์นั้นวิธีสอนที่อาจารย์ใช้กัน
มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ วิธีการบรรยายชนิดที่อาจารย์เป็นผู้พูดและนักศึกษาเป็นผู้ฟังและ
จดตามคำบรรยาย มีเพียง 3 ใน 12 วิทยาลัยเท่านั้นที่มีการให้นักศึกษาฝึกทักษะการสอน
แบบจุลภาค และมีเพียง 2 ใน 12 วิทยาลัยที่มีการให้นักศึกษาฝึกทักษะการแก้ปัญหาการเรียน
การสอนในสถานการณ์จำลอง การฝึกวิเคราะห์ข้อสอบมีทำใน 7 วิทยาลัย การฝึกจัด
สภาพการเรียนการสอนโดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้มีเพียงประมาณ สรุปรูป
ไม่ได้ และไม่มีวิทยาลัยใด มีการฝึกให้นักศึกษารู้อ่านผลงานวิจัยอย่างจริงจัง

3. ไม่สอดคล้องกัน ในแง่ที่ว่าหลักสูตรส่วนมาตรฐานเสนอว่าควรใช้วิธีสอนแบบอภิปรายและสัมภาษมากกว่าอาจารย์เป็นผู้บรรยายเพียงฝ่ายเดียว เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษากำหนดความคิดเห็นโดยเสรี แต่ในการปฏิบัติจริงนั้นอาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุดเป็นอันดับหนึ่ง ส่วนการอภิปรายนั้นใช้มากที่สุดเป็นอันดับ 2 สำหรับการสัมภาษใช้รองลงมา

4. ไม่สอดคล้องกัน ในแง่ที่ว่าหลักสูตรส่วนมาตรฐานเสนอว่าอาจารย์ควรสร้างวิธีสอนที่เป็นแบบอย่างที่ดีให้นักศึกษาและที่ทำการสอนหรือในการสอนเกี่ยวกับวิธีสอนด้วย แต่ในการสอนจริงอาจารย์เกือบทั้งหมดแม้แต่อาจารย์ที่สอนวิธีสอนก็ไม่ได้สอนตามวิธีที่ควรจะสอน แต่ใช้วิธีสอนแบบบรรยายมากที่สุด

5. ไม่สอดคล้องกัน ในแง่ที่ว่าหลักสูตรส่วนมาตรฐานเสนอว่าการสอนแบบบรรยายต้องชี้แนะวิธีการคิดเชิงวิเคราะห์, เปรียบเทียบและการคิดอย่างสมเหตุสมผลให้นักศึกษา โดยเปิดโอกาสให้นักศึกษายกถาม, ตอบคำถาม หรือแสดงความคิดเห็นด้วย แต่ในการสอนแบบบรรยายของอาจารย์ที่ปฏิบัติกันจริง ๆ กลับพบว่าในการสอนแบบบรรยายของอาจารย์นั้นเป็นการบรรยายที่เน้นเนื้อเรื่อง ของสิ่งที่สอนมากที่สุด นักศึกษามีโอกาสตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นน้อยมาก และในการสอนนั้นอาจารย์มีพฤติกรรมทางวาจาที่เป็นอิทธิพลทางตรงมากกว่าพฤติกรรมทางวาจาที่เป็นอิทธิพลทางอ้อมถึงประมาณ 5 เท่า

6. ไม่สอดคล้องกัน เกี่ยวกับการนิเทศการสอนของนักศึกษา เพราะในหลักสูตรส่วนที่เป็นมาตรฐานเสนอว่า อาจารย์นิเทศควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาปรึกษาหารือเพื่อแลกเปลี่ยนปัญหาหรือประสบการณ์ระหว่างการสอนแก่กันโดยการจัดให้นักศึกษาที่กำลังฝึกสอนในโรงเรียนต่าง ๆ มีโอกาสเข้ามาประชุมพบปะในวิทยาลัยในระยะเวลาระหว่างการฝึกสอนอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง แต่ในการปฏิบัติจริงไม่มีวิทยาลัยใดปฏิบัติเช่นนี้ คงมีเฉพาะการเรียกประชุมเป็นครั้งคราว และที่น่าสนใจก็คือ มีนักศึกษาจำนวนไม่น้อยที่ไม่มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับเพื่อนนักศึกษาร่วมกัน และไม่มีโอกาสปรึกษามีปัญหาเกี่ยวกับอาจารย์นิเทศใดเท่าที่ควร เพราะอาจารย์นิเทศหลายคน (ใน 5 วิทยาลัย)

ไปมีเหตุการณ์สอนของนักศึกษาตลอดเวลาที่นักศึกษายู่ในโรงเรียนฝึกสอนเพียงคนละ 2 ครั้งเท่านั้น

ก) การดำเนินงานการสอน

ในหลักสูตรส่วนมาตรฐานนั้นว่า คณะจารย์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสอน เนื้อเรื่องทั้งภาคทฤษฎีและการปฏิบัติได้แก่นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมปรึกษาหารือ เพื่อวางแผนการจัดแบ่งความรับผิดชอบและร่วมมือกันในการสอนเนื้อเรื่องส่วนต่างๆ ให้กับนักศึกษายู่เสมอ ไม่ควรใช้วิธีแบบต่างคนต่างสอนเฉพาะเนื้อเรื่องในวิชาที่ตนรับผิดชอบเท่านั้น แต่ในการปฏิบัติจริงของอาจารย์ ปรากฏว่า การสอนเป็นแบบต่างคนต่างสอน การปรึกษารื้อกันจะมีก็เฉพาะในวิชาที่มีอาจารย์หลายคนสอนร่วมกันเท่านั้น แม้กระนั้นก็ยังมีส่วนในบางวิทยาลัยและในบางวิชาที่แม้อาจารย์หลายคนจะสอนวิชาเดียวกันแต่ก็ยังคงสอนแบบต่างคนต่างสอนและต่างคนต่างแยกกันตัดเกรคเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาที่แต่ละคนสอน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การดำเนินงานการสอนของหลักสูตรส่วนมาตรฐาน และของหลักสูตรส่วนประกอบการ ไม่สอดคล้องกัน

กล่าวโดยสรุปก็คือ ผลการประเมินกระบวนการจัดประสบการณ์ทางจิตวิทยาการศึกษาให้นักศึกษาของหลักสูตรส่วนมาตรฐานและของหลักสูตรส่วนประกอบการ ไม่สอดคล้องกันเกือบทุกข้อทั้งในด้านการจัดลำดับเนื้อเรื่อง วิธีสอนและวิธีจัดกิจกรรม และในด้านการดำเนินงานการสอน

2.4 การประเมินวิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษา

เนื่องจากข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษามีได้มีเขียนไว้ในเอกสารหลักสูตร คงมีเสนอแนะไว้ในเอกสารแนะแนวการสอนที่หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครูแจกไปตามวิทยาลัยครูต่างๆ และด้วยเหตุผลเดียวกันกับที่กล่าวแล้วใน 2.3.2 ผู้วิจัยจึงใช้ข้อมูลส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการประเมินผลการเรียนของนักศึกษาที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์อย่างไม่เป็นทางการ และคำรายงานของอาจารย์กับนักศึกษาที่คอยแบบสอบถามเกี่ยวกับระบบหลักสูตรฯ เป็นข้อมูลส่วนประกอบการ และจากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว ได้ข้อมูลส่วนประกอบการโดยสรุป ดังนี้

2.4.2.1 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์อาจารย์อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Interview)

ก. อาจารย์ที่สอนวิชาต่าง ๆ 7 วิชา (ไม่นับวิชา ศ. 234) จำนวน 24 คน ให้สัมภาษณ์ว่าในการออกข้อสอบเพื่อวัดผลการเรียนของนักเรียนนั้นตนมิได้เคยทำตารางวิเคราะห์เนื้อหาอย่างจริงจัง แต่ส่วนใหญ่จะยึดหลักสำคัญในการออกข้อสอบ 2 ประการ คือ 1) ออกข้อสอบตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและวิชาที่สอน 2) พยายามออกข้อสอบให้ครบทุกหัวข้อที่นักศึกษาเรียน

ข. แบบสอบที่อาจารย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ทดสอบนักศึกษาเป็นแบบสอบที่ไรทศสอบกลางภาค 1 ฉบับ และปลายภาค 1 ฉบับ เนื้อเรื่องในแบบสอบทั้งสองฉบับประกบด้วยเนื้อเรื่อง หลาย ๆ หน่วยที่สอนมาทั้งหมดก่อนสอบ และเนื้อเรื่องใดที่เคยทดสอบไปแล้วในตอนกลางภาคมักไม่ค่อยนำมาออกซ้ำในตอนปลายภาคหรือถ้านำมาออกซ้ำอีกก็ไม่มากนัก

ค. สำหรับการวิเคราะห์แบบสอบรายข้อ (Item Analysis) ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อหาค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของข้อกระทงในแบบสอบนั้น มีเพียง 2 ใน 12 วิทยาลัยเท่านั้นที่มีการวิเคราะห์แบบสอบด้วยวิธีดังกล่าว และวิชาที่มีการวิเคราะห์แบบสอบรายข้อคือวิชา ศ. 251 โดยอาจารย์ที่วิเคราะห์ข้อสอบจะเลือกข้อกระทงที่มีความยากง่ายระหว่าง 0.2 - 0.8 และมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไปไว้เป็นข้อกระทงในแบบสอบ วิชาอื่นนั้นในทุกวิทยาลัยไม่มีวิทยาลัยใดได้ทำการวิเคราะห์แบบสอบรายข้อเลย

ง. การประเมินผลการเรียนของนักศึกษาในทุกวิชาประเมินโดยการให้อันดับคะแนน (Grade) โดยเปลี่ยนคะแนนดิบเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติ (Normalized T Score) อันดับคะแนนที่ให้โดยปกติจะแบ่งเป็น 5 ช่วงคือ ก, ข, ค, ง, จ หรือ A, B, C, D, E ถ้าใครได้ จ. หรือ E จะถือเป็นตก แต่ส่วนมากอาจารย์จะพิจารณานักศึกษาที่ตกเป็นพิเศษ กล่าวคือถ้าทำงานส่งดี ตั้งใจเรียน และไม่เกรงแต่คะแนนสอบตก ก็มักจะให้แก้ตัวโดยการมอบหมายงานให้

ไปทำมาส่ง 1 ชิ้น แล้วปิดเป็นไค มีอาจารย์ 2 คน (ใน 24 คน) ที่ใช้วิธีเปิดโอกาสให้นักศึกษาสอบใหม่ไคหลาย ๆ ครั้งจนกว่าจะสอบไค

จ. ในวิทยาลัยที่มีภารกิจให้นักศึกษาฝึกการสอบแบบจุลภาคไคมีการประเมินผลการฝึกทักษะการสอนของนักศึกษาแต่ละครั้งเพื่อให้นักศึกษาที่ยังมีข้อบกพร่องมีไคโอกาสปรับปรุงตัวแล้วฝึกสอนซ้ำอีกในทักษะที่ตนยังบกพร่องอยู่ ส่วนวิทยาลัยอื่น ๆ นั้นการให้นักศึกษาออกมาสาธิตการสอนถือเป็น การสอบด้วย อยางไรก็ตามแม้นักศึกษาที่สาธิตการสอนไปแล้วมักไม่มีไคโอกาสแก้ตัวด้วยการสาธิตการสอนใหม่ แต่เมื่อนักศึกษาแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่ม (ในกรณีที่อาจารย์ให้เตรียมการสาธิตการสอนเป็นกลุ่ม) จบการสาธิตแต่ละครั้ง อาจารย์จะบอกผลให้โดยการที่ชมถึงส่วนบกพร่องหรือ ส่วนดีของนักศึกษานั้น ๆ เพื่อเป็นบทเรียนแก่นักศึกษาอื่น ๆ ด้วย มีเพียง 2 ใน 12 วิทยาลัยที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาที่มาสาธิตการสอนมีไคโอกาสแก้ตัวโดยปรับปรุงส่วนบกพร่องแล้วสาธิตการสอนใหม่ เพราะถ้าวการสาธิตการสอนของนักศึกษาเป็นการฝึกหัดซึ่งถายังไม่ไคก็ควรปรับปรุงแก้ไขให้ไคเสียก่อน

ฉ. ในการประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาในวิชา ค. 234 โดยอาจารย์นี้เทศกันนั้น อาจารย์นี้เทศกันนำคะแนนที่ได้จากการสอบสอนของนักศึกษา 2 ครั้ง มารวมกับคะแนนที่ได้จากการประเมินผลของครูที่เลี้ยงและคะแนนจากการเขียนรายงานหรือการทำงานพิเศษอีก 1 ชิ้น (บางวิทยาลัยให้นักศึกษาศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล แล้วเขียนรายงานส่ง บางวิทยาลัยก็ได้ทำงานอยางอื่น) มาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติ แล้วจัดอันดับคะแนนเป็นช่วง ในตอนให้อันดับคะแนนเป็น ก, ข, ค, ง หรือ A, B, C, D (4 ช่วงเท่านั้น) นี้อาจารย์นี้เทศกันจะนำผลจากการสังเกตการทำงานหรือการมีความรับผิดชอบของนักศึกษามาประกอบการตัดสินใจให้อันดับคะแนนอยางใดอยางหนึ่งแก่นักศึกษาคด้วย

2.4.2.2 ข้อมูลที่ได้จากคำรายงานของอาจารย์และนักศึกษาที่คอมแบบสอบถาม

ก. วิธีประเมินผลของอาจารย์ในวิชา ค.111,

ศ. 121, ศ. 122, ศ. 251 และ ศ. 131 อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60.87, 59.26, 73.08, 48.00 และ 45.83 ตามลำดับ) รายงานว่าตนใช้วิธีทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง, ทดสอบปลายภาค 1 ครั้ง ให้นักศึกษาเขียนรายงาน 1 ฉบับ และออกมา รายงานหน้าชั้นคนละหรือกลุ่มละ 1 ครั้ง ส่วนการประเมินผลของอาจารย์ในวิชา ศ.181, 231 และ ศ. 232 นี้ อาจารย์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.15, 69.23 และ 61.57 ตามลำดับ) รายงานว่าตนใช้วิธีประเมินผล โดยการทดสอบกลางภาค 1 ครั้ง, ทดสอบปลายภาค 1 ครั้ง และให้นักศึกษาออกมาสาธิตการสอนทุกชั้นตอนในแต่ละครั้งหน้าชั้น 1 ครั้งหรือมากกว่า ซึ่งคำรายงานของอาจารย์ส่วนใหญ่ปรากฏว่าตรงกับคำรายงานของนักศึกษาส่วนใหญ่ กล่าวคือนักศึกษาร้อยละ 62.72, 71.60, 52.84, 50.37 และ 48.89 รายงานว่า อาจารย์ที่สอนวิชา ศ.111, ศ. 121, ศ. 122, ศ. 251 และ ศ. 131 ตามลำดับ ประเมินผลนักศึกษาเช่นเดียวกับที่อาจารย์รายงาน และนักศึกษาร้อยละ 47.05, 57.04 กับ ร้อยละ 57.28 รายงานว่าอาจารย์ที่สอนวิชา ศ.181, 231 และ 232 ตามลำดับใช้วิธี ประเมินผลเช่นเดียวกับที่อาจารย์รายงาน

ข. สำหรับคำถามที่ว่าอาจารย์ออกข้อสอบโดย มุ่งวัดการเรียนรู้ความใฝ่ของนักศึกษาอย่างไรนั้น พบว่าตามคำรายงานของอาจารย์ และตามความคิดเห็นของนักศึกษาที่รายงานใกล้เคียงกัน กล่าวคือ อาจารย์โดยเฉลี่ย รายงานว่า อาจารย์วัดการรับรู้ความเข้าใจ : การนำไปใช้เป็นอัตรา ส่วนร้อยละ 30 : 70 และความคิดเห็นของนักศึกษาโดยเฉลี่ยคิดว่า อาจารย์วัดการ เรียนรู้ความเข้าใจ : การนำไปใช้เป็นอัตราส่วนร้อยละ 37 : 63

จากการพิจารณาข้อมูลส่วนที่เป็นมาตรฐาน (ในหน้า 116-119 และหน้า 123-124 และส่วนประกอบ การ ตั้งกล่าว จะเห็นได้ว่าวิธีการ ประเมินผลของหลักสูตรประกอบการไม่สอดคล้อง กับวิธีการประเมินผลของหลักสูตรส่วนที่เป็นมาตรฐานในแง่ที่ว่าส่วนใหญ่แล้วอาจารย์ที่สอนวิชาต่าง ๆ มักใช้วิธีประเมินผลรวม สรุปรมากกว่าจะใช้วิธีประเมินผลความก้าวหน้าควบคู่ไปกับวิธีการประเมินผลรวมสรุป ดังจะ เห็นได้จากกรที่อาจารย์ใช้แบบสอบกลางภาค และปลายภาค ซึ่งวัดความรู้ของนักศึกษา

ทุกหน่วยที่สอนตั้งแต่เริ่มจนสอบ และจากคำให้สัมภาษณ์ที่ว่า อาจารย์ออกข้อสอบโดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและวิชาที่สอนกับพยายามออกได้ครบทุกเนื้อหาที่สอน แสดงว่าการประเมินผลแต่ละครั้งมิใช่เป็นการประเมินที่ละหน่วยของบทเรียนเพื่อการปรับปรุงหรือการวินิจฉัยจุดบกพร่องของนักศึกษา แต่เป็นการประเมินผลเพื่อคุณสมบัติผลของนักศึกษามากกว่า

นอกจากนี้จากการที่อาจารย์ประเมินผลโดยให้อันคัมคะเนนด้วยวิธีเปลี่ยนคะเนนกลับมาเป็นคะเนนมาตรฐานที่ปกติ ก็แสดงให้เห็นว่าอาจารย์ใช้วิธีประเมินผลตามแนวคิดการวัดแบบอิงกลุ่ม ซึ่งไม่สอดคล้องกับวิธีประเมินผลของหลักสูตรส่วน มาตรฐาน ซึ่งเสนอว่าควรประเมินผลตามแนวคิดการวัดแบบอิงเกณฑ์อิงกลุ่มมากกว่า จะใช้วิธีการแบบอิงกลุ่มเพียงอย่างเดียว

จากคำรายงานของอาจารย์และนักศึกษา จะเห็นได้ว่า อาจารย์ใช้ทงแบบสอบ การรายงาน และการปฏิบัติ (การสาธิตการสอนของนักศึกษา) เป็นเครื่องมือในการวัดและประเมินผลการเรียน แต่ที่น่าสังเกตก็คือ เครื่องมือเหล่านี้ใช้ในการประเมินผลรวมสรุปตามแนวคิดแบบอิงกลุ่มเพียงอย่างเดียว แม้จะมีอาจารย์บางคนพยายามจะใช้วิธีประเมินผลตามแนวคิดแบบอิงเกณฑ์อิงกลุ่ม คือมีการทดสอบท้ายชั่วโมงหรือท้ายบทที่สอนแล้วเก็บคะเนน โดยบอกผลย้อนกลับให้นักศึกษาทราบด้วยทุกครั้ง และมีการทดสอบกลางภาคกับปลายภาคซึ่งเป็นการทดสอบความรู้หลายหน่วยทั้งหมดที่เรียนมาจนถึงวันสอบ แต่ก็ยังเป็นจำนวนน้อย (ดูจำนวนใ้จากตารางที่ 5 และ 6 ในภาคผนวก ก.)

อย่างไรก็ตาม สำหรับ 3 วิทยาลัยที่มีการจัดให้นักศึกษาฝึกทักษะการสอนแบบบูรณาการ และ 2 วิทยาลัยที่ถือว่าการสาธิตการสอนของนักศึกษาเป็นการฝึกทักษะการสอนในวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิธีสอน นั้น กล่าวได้ว่าอาจารย์ที่สอนในวิชาดังกล่าวได้ใช้วิธีการประเมินผลความก้าวหน้าและประเมินผลรวมสรุปตามแนวคิดการวัดแบบอิงเกณฑ์อิงกลุ่มด้วย เพราะการประเมินผลว่านักศึกษายกพร่องในเรื่องใดบางในทักษะการ

สอนทักษะใดทักษะหนึ่ง แล้วเปิดโอกาสให้นักศึกษาปรับปรุงและฝึกซ้ำจนกว่าจะถึงเกณฑ์ที่เป็นที่พอใจจึงจะให้มีการฝึกทักษะอื่นต่อไปนั้น นับได้ว่าเป็นวิธีการประเมินผลความก้าวหน้าตามแนวความคิดการวัดแบบอิงเกณฑ์ และการให้นักศึกษาสอบด้วยการสาธิตการสอนตลอดทุกขั้นตอนของการสอน (ซึ่งต้องอาศัยทักษะการสอนหลายทักษะประกอบกัน) รวมกับการทดสอบกลางภาคและการทดสอบปลายภาค แล้วนำคะแนนดิบที่นักศึกษาแต่ละคนได้มาแปลงเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติ เพื่อจัดอันดับคะแนน นับได้ว่าเป็นการประเมินผลรวมสรุปตามแนวความคิดการวัดแบบอิงกลุ่ม ดังเห็นในกรณีเช่นนี้จึงถือได้ว่าเป็นวิธีการประเมินผลการเรียนนักศึกษาของอาจารย์ในวิชา วิธีสอน ของวิทยาลัยครูทั้ง 5 สอดคล้องกับวิธีการประเมินผลการเรียนนักศึกษาของหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน

จากการศึกษาเชิงประเมินโครงสร้างทั้งหมดของระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินโครงสร้างระบบหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู

หัวข้อ ในการประเมิน	ข้อมูล		ผล	
	หลักสูตรส่วนมาตรฐาน	หลักสูตรส่วนประกอบการ	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
1. โครงสร้าง โดย ส่วนรวม	มีการจัดวางโครงสร้างของ หลักสูตรอย่างมีระบบและ เขียนสาระสำคัญของแต่ละ องค์ประกอบภายในระบบ อย่างชัดเจน	หลักสูตรระบุไว้เฉพาะจุด มุ่งหมายและเนื้อเรื่องเท่า นั้น		✓ .....
2. แต่ละองค์- ประกอบของ โครงสร้าง				
2.1 จุดมุ่ง หมาย	พุทธิพิสัย เน้นการเรียนรู้ด้านกา นำไปใช้	พุทธิพิสัย เน้นการเรียนรู้ด้านกา นำไปใช้		
	ทัศนพิสัย เน้นทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ครู	ทัศนพิสัย เน้นทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ ครู		
	ทักษะพิสัย เน้นทักษะการสอน และ ความสามารถในการประ- กอบวิชาชีพ	ทักษะพิสัย เน้นทักษะการสอน และ ความสามารถในการ ประกอบวิชาชีพ		✓ .....
2.2 เนื้อเรื่อง	ขอบเขตของเนื้อเรื่องประ กอบด้วย	ขอบเขตของเนื้อเรื่องประ กอบด้วย		
	สภาพการศึกษา ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ครูผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล	สภาพการศึกษา ลักษณะเฉพาะของผู้เรียน ครูผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล		✓ .....

หัวข้อ	ข้อมูล		ผล	
	หลักสูตรส่วนมาตรฐาน	หลักสูตรส่วนประกอบการ	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง

2.3 กระบวนการ
จัดประสบการณ์ทาง
จิตวิทยาการศึกษา
ให้นักศึกษา

๑) การจัดล
กับเนื้อเรื่ง

แต่ละวิชาเน้นการผสมผสานระ หว่างเนื้อเรื่องส่วนที่เป็นทฤษฎี กับการปฏิบัติ	แต่ละวิชาเน้นเนื้อเรื่อง ภาคทฤษฎีมากกว่าการปฏิบัติ	..... ✓
--	---	---------

ทุกวิชาในหลักสูตร เป็นหน่วย เกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์ค เนื่องกัน	แต่ละวิชาต่างมีฐานะเป็น รายวิชาหนึ่งในหลักสูตรและ ไม่สัมพันธ์ต่อเนื่องกัน	..... ✓
--	---	---------

แบ่งเนื้อเรื่องออกเป็น 5 วิชา	แบ่งเนื้อเรื่องออกเป็น 9 วิชา.....	..... ✓
-------------------------------	------------------------------------	---------

4 วิชากำหนดเนื้อเรื่องไว้ทั้งภาค ทฤษฎีและการปฏิบัติ อีก 1 วิชาคือ วิชาประสบการณ์วิชาชีพ เน้นการ ปฏิบัติทั้งหมด	3 วิชากำหนดเนื้อเรื่องเฉพาะ ภาคทฤษฎี 1 วิชาเน้นเนื้อ เรื่องภาคทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ 3 วิชาเน้นปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี มีเพียงวิชาเดียวที่มีทั้งเนื้อ เรื่องภาคทฤษฎีและการปฏิบัติ ประกอบกัน และวิชาประสม การวิชาชีพ เน้นการปฏิบัติ ทั้งหมด	..... ✓
---	---	---------

ข) วิธีสอนและ
วิธี

จัดกิจกรรม	ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและ จุดมุ่งหมายของการสอนเป็นหลัก	ยึดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการสอนเป็น หลัก	..... ✓
------------	--	--	---------

สอนภาคทฤษฎีสลับและผสม- ผสานกับการปฏิบัติ	สอนทฤษฎีและปฏิบัติแยกกัน	..... ✓
---	--------------------------	---------

หัวข้อ ในการประเมิน	ข้อมูล		ผล	
	หลักสูตรส่วนมาตรฐาน	หลักสูตรส่วนประกอบการ	สอดคล้อง	ไม่สอดคล้อง
ข) วิธีสอนและ วิธีจัด กิจกรรม (ต่อ)	การสอนแบบบรรยาย, อภิปราย หรือสัมมนา เน้นให้นักศึกษากลับ แสดงความคิดเห็นอย่างสมเหตุผล	สอนด้วยวิธีบรรยายมาก ที่สุด และการบรรยายนั้น นักศึกษามีโอกาสซักถามหรือ แสดงความคิดเห็นน้อยมาก		✓
	ให้นักศึกษาฝึกทักษะการสอนแบบ จุดภาคในวิทยาลัยครูทุกแห่ง	มีการฝึกทักษะการสอนแบบ จุดภาคในวิทยาลัยครูเพียง 3 ใน 12 แห่ง		✓
	ให้นักศึกษาฝึกทักษะการแก้ปัญหา การเรียนการสอนในวิทยาลัยครู ทุกแห่ง	มีการฝึกทักษะการแก้ปัญหา การเรียนการสอนในสถาน- การประจำสองในวิทยาลัยครูเพียง 2 ใน 12 แห่ง		✓
	ให้นักศึกษาฝึกทักษะการสร้าง แบบทดสอบในการประเมินผลการ เรียนของนักเรียนในทุกวิทยาลัย ครู	มีการฝึกให้นักศึกษาวิเคราะห์ ข้อสอบในวิทยาลัยครู 3 ใน 12 แห่ง และฝึกให้นักศึกษา สร้างข้อสอบเอง 5 ใน 12 แห่ง ส่วน อีก 4 ใน 12 วิทยาลัยครู อาจารย์เพียงแต่ อธิบายหลักการให้นักศึกษาทราบ เท่านั้น		✓
	ให้นักศึกษาอ่านผลงานการวิจัย ให้เข้าใจเพื่อให้สามารถนำผล การวิจัยที่ได้นั้นไปใช้ให้เป็นประ- โยชน์แก่วิชาชีพ หรือเป็นประโยชน์ แก่ตนเองในชีวิตประจำวันได้	ไม่มีวิทยาลัยใดฝึกให้นัก ศึกษารู้จักอ่านผลงานการวิจัย อย่างจริงจัง		✓
	มีการจัดให้นักศึกษาฝึกสอนจาก โรงเรียนต่างๆ ประชุมร่วมกันทุก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ในระหว่างที่ นักศึกษาออกฝึกสอน	ไม่มีการจัดให้นักศึกษาจาก โรงเรียนต่างๆ ประชุมกันทุกสัปดาห์ ในระหว่างที่นักศึกษาออกฝึกสอน		✓

หัวข้อ	ข้อมูล		ผล	
	ในการประเมิน	หลักสูตรส่วนมาตรฐาน	หลักสูตรส่วนประกอบการ	สอดคล้อง / ไม่สอดคล้อง
ค) การประเมิน งานการสอน	คณาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับการ สอนเนื้อเรื่องทั้งภาคทฤษฎีและ การปฏิบัติประชุมวางแผนการ สอนรวมกัน	มีการประชุมหารือกัน เฉพาะอาจารย์ที่สอนในวิชา เดียวกันเท่านั้น		..... ✓
2.4 วิธีกำรประเมิน ผลการเรียน ของนักศึกษา	ประเมินผลความก้าวหน้าตาม แนวคิดการวัดแบบอิงเกณฑ์และ ประเมินผลรวมสรุปตามแนวคิด การวัดแบบอิงกลุ่ม	ส่วนใหญ่ประเมินผลรวมสรุป ตามแนวคิดการวัดแบบอิงกลุ่ม อย่างเกี่ยว		..... ✓

ตอนที่ 2 ส่วนที่ 2

ผลการศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษา
ในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน

ในการศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ ผู้วิจัยได้ วิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อแบ่งจุดมุ่งหมายของหลักสูตรออกเป็น 3 ด้านคือ จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย จุดมุ่งหมายด้านทัศนพิสัย และจุดมุ่งหมายด้านทักษะพิสัย แล้วจึงศึกษาเชิงประเมิณจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนตามหลักสูตรนี้ ว่า บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในแต่ละด้านมากน้อยเพียงใด

จุดมุ่งหมายของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน คือ จุดมุ่งหมายที่ครอบคลุมเนื้อเรื่องในรายวิชาบังคับของกลุ่มวิชาชีพครูตามหลักสูตรครุศึกษาของกรมการฝึกหัดครู ซึ่งได้วิเคราะห์ไว้แล้วในผลการวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 และเพื่อให้เห็นผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 2 ส่วนที่ 2 ได้ชัดเจน ผู้วิจัยจึงรายงานผลการศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่ละด้าน ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. การศึกษาเชิงประเมิณผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัย

ก. จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย

จุดมุ่งหมายด้านพุทธิพิสัย เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เน้นพฤติกรรมของนักศึกษา ในด้านที่สามารถนำความรู้ไปใช้ได้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพได้ โดยนักศึกษาจะต้องสามารถ อธิบาย เปรียบเทียบ หรือ อภิปราย ในลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถนำความรู้เกี่ยวกับเรื่องต่างๆต่อไปนี้ไปใช้ได้เป็นประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพครูได้ คือ

- 1) ความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพการศึกษา และองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดสภาพการศึกษา
- 2) ความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้เรียนที่แสดงออก, กระบวนการเรียนรู้, พัฒนาการเด็ก, เงื่อนไขและองค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
- 3) ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคและทักษะการสอน
- 4) ความรู้ในการวิเคราะห์และประเมินผลการเรียนของนักเรียน
- 5) ความรู้เกี่ยวกับสถิติเบื้องต้นและการแปลความหมายค่าสถิติ
- 6) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพและการปรับตัว

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาเชิงประเมิน

1) ข้อมูลที่ได้จากอาจารย์

ปรากฏว่า อาจารย์จำนวน 151 คนที่สอนในวิชาต่าง ๆ 8 วิชา คือ วิชา ศ. 111, ศ. 121, ศ. 122, ศ. 131, ศ. 181, ศ. 231, ศ. 232 และ ศ. 251 ออกข้อสอบโดยมีจุดมุ่งหมายของการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามพุทธิพิสัยโดยเฉลี่ยเน้นอัตราส่วนร้อยละของการประเมินผลการเรียนรู้ นักศึกษาด้าน ความจำความเข้าใจ : การนำไปใช้ เท่ากับ 30 : 70 และมีรายละเอียดของแต่ละรายวิชาดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 อัตราส่วนร้อยละของการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตาม
ความจำความเข้าใจ : การนำไปใช้ที่อาจารย์มีจุดมุ่งหมายใน
การประเมินในแต่ละวิชาและรวมทุกวิชา

รายวิชา	อัตราส่วนร้อยละของการประเมินผลการเรียน ด้านความจำความเข้าใจ : การนำไปใช้
ศ. 111	35 : 65
ศ. 121	36 : 64
ศ. 122	33 : 67
ศ. 131	27 : 73
ศ. 181	30 : 70
ศ. 231	26 : 74
ศ. 232	29 : 71
ศ. 251	26 : 73
รวมทุกวิชา	30 : 70

จากตารางที่ 2 อัตราส่วนร้อยละของการประเมินผลการเรียนด้านความจำความ
เข้าใจ : การนำไปใช้ ที่ได้แสดงว่าอาจารย์ที่สอนในทุกวิชาต่างประเมินผลการเรียนด้าน
พุทธิพิสัยของนักศึกษาในด้านการนำไปใช้มากกว่าด้านความจำ ความเข้าใจ และเมื่อเทียบกับ
เกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหน้า 48 กล่าวได้ว่า อาจารย์ที่สอนวิชาต่าง ๆ ทุกวิชาต่างกล่าว
ออกข้อสอบโดยมีจุดมุ่งหมายของการประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาตามพุทธิพิสัยตรงตาม
จุดมุ่งหมายของหลักสูตรซึ่งเป็นผลการเรียนรู้ในด้านการนำไปใช้มากกว่าการจำการ เข้าใจ
เท่านั้น

2) ข้อมูลที่ได้จากนักศึกษา

จากอันดับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา จำนวน 420 คน ปรากฏว่า มัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) ของอันดับคะแนนเฉลี่ย (Grade Point Average) ของนักศึกษาในวิชาทั้ง 8 เป็น 2.63 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของอันดับคะแนนเฉลี่ยดังกล่าวเป็น 0.84 ทั้งนี้โดย มีค่ามัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอันดับคะแนนเฉลี่ยในแต่ละรายวิชาดังแสดงในแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 มัชฌิมเลขคณิต ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของอันดับคะแนนเฉลี่ยของนักศึกษาในแต่ละรายวิชา

รายวิชา	$\bar{X}$				$\bar{X}$	S.D.
	3.5	2.5	1.5	0.5		
ศ.111					2.91	1.05
ศ.121					2.62	0.73
ศ.122					2.59	0.76
ศ.131					2.76	0.69
ศ.181					2.70	0.72
ศ.231					2.63	0.69
ศ.232					2.59	0.75
ศ.251					2.43	0.74
รวมทุกวิชา					2.63	0.84

จากแผนภาพที่ 1 เมื่อเทียบค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหน้า 48-49 กล่าวได้ว่า ค่ามัชฌิมเลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในวิชา ศ.111, ศ.121, ศ.122, ศ.131, ศ.181, ศ.231 และ ศ.232 แสดงว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาในวิชาดังกล่าว บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ค่านุทธิพิสัยมาก ส่วนความซัดมเลชคณิตและคาเบียงเบนมาตรฐานในวิชา ค. 251 แสดง
 วาผลการเรียนของนักศึกษาในวิชานี้มีบรรจุคุมงหมายของหลักสูตรค่านุทธิพิสัยในระดับปาน
 กลางเท่านั้น และเมื่อพิจารณาความซัดมเลชคณิตและคาเบียงเบนมาตรฐานรวมทุกวิชาของ
 หลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครู ปรากฏว่าโดยเฉลี่ยแล้วผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 ของนักศึกษาในวิชาทั้ง 7 บรรจุคุมงหมายค่านุทธิพิสัยของหลักสูตรมาก ($\bar{X} = 2.63$;
 $S.D = 0.84$)

2. การศึกษาเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคานทัศนพิสัย

ก. จุดมุงหมายคานทัศนพิสัย

จุดมุงหมายคานทัศนพิสัย เป็นจุดมุงหมายที่เนนให้นักศึกษาเกิดทัศนคติหรือ
 ความรู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพและคณลักษณะความเป็นครูไทย ทั้งนี้โดยกำหนดว่า ทัศนคติหรือความ
 รู้สึกที่ดีต่อวิชาชีพนั้น จะพิจารณาจากคำตอบของนักศึกษาที่ตอบแบบวัดทัศนคติของนักศึกษา
 ต่อวิชาชีพครูว่า

- 1) นักศึกษาชอบอาชีพครูมากหรือมากที่สุด
- 2) เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วนักศึกษายังใฝ่ใจมากหรือมากที่สุดที่จะประกอบ

อาชีพครู

3) นักศึกษารู้สึกว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติมาก หรือมากที่สุด

4) นักศึกษาอยากมากหรือมากที่สุดที่จะประกอบอาชีพครูตลอดไป

5) นักศึกษาอยากเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพครูมากหรือมากที่สุด และ

กำหนดวาลักษณะความเป็นครูไทยนั้น ประกอบด้วยลักษณะสำคัญต่าง ๆ 7 ประการดัง
 ต่อไปนี้คือ

1) ลักษณะการเป็นคนมีศีลธรรม คุณธรรม และประพฤติตนตามวัฒนธรรม

ไทย

2) ลักษณะการเป็นผู้มีความสนใจและใฝ่ใจที่จะศึกษาปัญหาทางการศึกษา
 และยินดีร่วมมือกับศิษย์ในการแก้ปัญหา

- 3) ลักษณะการเป็นผู้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู
- 4) ลักษณะการเป็นผู้ดูแลและเข้าใจเรื่องเกี่ยวกับเด็ก
- 5) ลักษณะการเป็นผู้เข้าใจวิธีสอน และสามารถนำความรู้ทางค่านิจติวิทยา
มาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน
- 6) ลักษณะการเป็นผู้สามารถใช้ความรู้ด้านวิเคราะห์และประเมินผลกับ
ความรู้ที่ได้จากการงานผลงานวิจัยมาปรับปรุงงานของตนเอง และใช้ให้เป็นประโยชน์
แก่วิชาชีพ
- 7) ลักษณะการเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานอาชีพ

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการศึกษาเชิงประจักษ์
 แผนภาพที่ 2 ตามขั้วมีเลขคี่ ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
 ของคะแนนทัศนคติของนักศึกษาอาชีวศึกษา

ข้อความ	$\bar{x}$				$\bar{x}$	S.D.
	4.5	3.5	2.5	1.5		
ก. เกี่ยวกับวิชาชีพครู		●			3.28	1.03
1) นักศึกษาชอบอาชีพครู		○			3.31	0.89
2) เมื่อสำเร็จแล้วนักศึกษาคงใจจะประกอบอาชีพครู		○			3.30	1.10
3) นักศึกษารู้สึกว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีเกียรติ	●				3.80	0.89
4) นักศึกษาอยากประกอบอาชีพครูตลอดไป				○	2.76	1.03
5) นักศึกษาอยากเป็นสมาชิกของสมาคมวิชาชีพครู				○	3.20	0.89
ข. เกี่ยวกับลักษณะความเป็นครูไทย		●			3.78	0.94
1) การเป็นคนดี มีศีลธรรม คุณธรรมและประพฤติตนตามวัฒนธรรมไทย (ขอกระทรวงที่ 14, 22, 29.18, 29.19 และ 29.20)		○			3.72	0.94
2) การเป็นผู้มีความสนใจและใส่ใจที่จะศึกษาปัญหาทางการศึกษาและยินดีร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหา (ขอกระทรวงที่ 13, 16, 18, 19, 20, 21)				○	3.44	0.94
3) การเป็นผู้ปฏิบัติตามจรรยาบรรณครู (ขอกระทรวงที่ 6, 9.6, 10, 19, 24, 25, 27.1, 27.2, 28.1, 28.2, 28.3)				○	3.69	1.00
4) การเป็นผู้ดูแลเอาใจเรื่องเกี่ยวกับเด็ก (ขอกระทรวงที่ 11, 15, 29.10, 29.14)				○	3.77	0.88
5) การเป็นผู้เอาใจใส่สอนและสามารถนำความรู้ทางจิตวิทยามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอน (ขอกระทรวงที่ 29.1, 29.2, 29.3, 29.4, 29.9)				○	4.01	0.82
6) การเป็นผู้สามารถใช้ความรู้ด้านวิเคราะห์และประเมินผลกับความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานการวิจัยบูรณาการตนเองและใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ (ขอกระทรวงที่ 7, 8, 17, 29.6, 29.7 และ 29.11)				○	3.78	1.18
7) การเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานอาชีพ (ขอกระทรวงที่ 29.5, 29.8, 29.12, 29.13, 29.16, 31, 32, 33)				○	3.94	0.86
รวม ก. + ข.		●			3.59	0.85

จากแผนภาพที่ 2 ตามชนิดมโนคติและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ได้ในข้อ ก. แสดงว่านักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพซัดแย้งกัน (S.D. = 1.03) คือ มีทั้งนักศึกษาที่มีทัศนคติที่คิดต่อวิชาชีพมากหรือมากที่สุด และทั้งนักศึกษามีทัศนคติที่คิดต่อวิชาชีพน้อยหรือน้อยที่สุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในข้อ 2) (S.D. = 1.10) แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความซัดแย้งกันมากในคำตอบที่ว่าเมื่อสำเร็จแล้วตั้งใจจะประกอบอาชีพกรรมกรน้อยเพียงใด กล่าวคือ มีนักศึกษาจำนวนหนึ่งตั้งใจมากหรือมากที่สุดที่จะประกอบอาชีพกรรมกร แต่มีนักศึกษามากจำนวนหนึ่งตั้งใจน้อยหรือน้อยที่สุดที่จะประกอบอาชีพกรรมกร กับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในข้อ 4) (S.D. = 1.03) ก็แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีความซัดแย้งกันในคำตอบว่าอยากประกอบอาชีพกรรมกรตลอดไปมากน้อยเพียงใด โดยนักศึกษากันหนึ่งอยากมากหรือมากที่สุดที่จะประกอบอาชีพกรรมกรตลอดไป แต่มีนักศึกษากันหนึ่งอยากน้อยหรือน้อยที่สุดที่จะประกอบอาชีพกรรมกรตลอดไป อย่างไรก็ตาม จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในข้อ 3) (S.D. = 0.89) แสดงให้เห็นได้ว่า นักศึกษามีความรู้สึกสอดคล้องกันว่าอาชีพกรรมกรเป็นอาชีพที่มีเกียรติมาก ($\bar{x} = 3.80$) ส่วนคามซัดแย้งและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในข้อ ข. แสดงว่านักศึกษากันมากมีทัศนคติที่ต่อลักษณะความเป็นครูไทย ($\bar{x} = 3.78$; S.D. = 0.94) และเมื่อพิจารณาถึงคามซัดแย้งและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของลักษณะความเป็นครูไทยในแต่ละลักษณะจะเห็นได้ว่านักศึกษากันมากให้ความสำคัญแก่ลักษณะความเป็นครูไทยในข้อที่ 5) มากที่สุด ($\bar{x} = 4.01$; S.D. = 0.82) ซึ่งได้แก่ลักษณะการเป็นผู้เข้าใจวิธีสอน และสามารถนำความรู้ทางจิตวิทยามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการสอนมากที่สุด ลักษณะความเป็นครูไทยที่นักศึกษาให้ความสำคัญรองลงมาคือ การเป็นผู้มีความรับผิดชอบต่องานอาชีพ ($\bar{x} = 3.94$; S.D. = 0.86) และการเป็นผู้ใช้ความรู้ความวิเคราะห์และประเมินผลกับความรู้ที่ได้จากการอ่านผลงานวิจัยมาปรับปรุงตนเองและใช้ให้เป็นประโยชน์แก่วิชาชีพ ($\bar{x} = 3.78$; S.D. = 1.18) ตามลำดับ แต่สำหรับลักษณะการเป็นผู้สามารถใช้ความรู้ความวิเคราะห์นั้น จากค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D. = 1.18)

แสดงว่า นักศึกษามีความเห็นซัดแย้งกันอยู่ในนอย หน้าที่สังเกตก็คือ ในลักษณะความเป็นครูไทยที่นักศึกษามีทัศนคติที่ดีนั้น นักศึกษาให้ความสำคัญแก่ลักษณะการ เป็นผู้มี ความสนใจและ ใฝ่ใจที่จะศึกษาปัญหาทางการศึกษาและยินดีร่วมรับผิดชอบในการแก้ปัญหา นอยกว่าลักษณะ ความเป็นครูไทยลักษณะอื่น ๆ ($\bar{x} = 3.44$; S.D. = 0.94)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหน้า 52 -53 กล่าวได้ว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อวิชาชีพตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในระดับปานกลาง แต่มีทัศนคติที่ดีต่อลักษณะความเป็นครูไทยตรงตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก และเมื่อ พิจารณาถึงคามซัดแย้งของทัศนคติและคาเบียง เบนมาตรฐาน ก. + ข. เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ กล่าวได้ว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนด้านทัศนพิสัยหรือมีทัศนคติที่ดีต่อ วิชาชีพครูบรรดุดตามจุดมุ่งหมายด้านทัศนพิสัยของหลักสูตรมาก

3. การศึกษาเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนของนักศึกษาคานักทัศพิสัย

ก. จุดมุ่งหมายคานักทัศพิสัย

จุดมุ่งหมายคานักทัศพิสัย เป็นจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่เน้นให้นักศึกษามี ทัศนคติการสอนและสามารถแสดงทัศนะหรือแสดงความสามารถ เกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพ ครุได้ อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยกำหนดว่า อย่างน้อยที่สุดคุณักศึกษาควร จะแสดงทัศนะ การสอน 6 ทัศนะต่อไปนี้ได้อย่างดีหรือดีมากคือ

- 1) ทัศนะการอธิบายหรือเล่าเรื่อง (การเล่านิทาน)
- 2) ทัศนะการใช้คำถาม
- 3) ทัศนะการเสริมกำลังใจ
- 4) ทัศนะการใช้อุปกรณ
- 5) ทัศนะการใช้วาจา กิริยา ท่าทางเพื่อส่งเสริมบุคลิกภาพและสื่อความหมาย
- 6) ทัศนะการเร้าความสนใจ

และกำหนดความสามารถเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพครู ได้แก่

- 1) ความสามารถในการทดลองใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ
- 2) ความรับผิดชอบในหน้าที่การสอน
- 3) ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
- 4) ความสามารถในการควบคุมชั้น
- 5) การตรงต่อเวลา
- 6) ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน
- 7) ความสามารถในการค้นหาความรู้ใหม่ ๆ
- 8) ความกระตือรือร้นในการปรับปรุงแก้ไขการสอน
- 9) ความสามารถในการเตรียมบันทึกการสอน
- 10) ความสามารถในการเขียนจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม
- 11) ความสามารถในการสอนให้นักเรียนคิดอย่างมีเหตุผล และสร้างสรรค์
- 12) ความสามารถในการศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล
- 13) ความสามารถในการเร้าความสนใจนักเรียน
- 14) ความสามารถในการใช้คำถามแบบต่าง ๆ เช่น ถามให้คิด ถามให้วิเคราะห์ ถามให้เปรียบเทียบ ฯลฯ
- 15) ความสามารถในการอธิบายและเล่าเรื่อง
- 16) ความสามารถในการใช้วาจา กริยา ท่าทางที่เสริมบุคลิกภาพและสื่อความหมายในการสอน
- 17) ความสามารถในการเสริมกำลังใจนักเรียนได้อย่างถูกต้องจังหวะและเหมาะสม
- 18) ความสามารถในการเลือกอุปกรณ์ใดที่เหมาะสมกับเนื้อหา และวัยของผู้เรียน
- 19) ความสามารถในการใช้อุปกรณ์การสอนขณะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 20) ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับผู้อื่น เช่น กับนักเรียน, ครูพี่เลี้ยง, อาจารย์ในเทคก, ผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ

ข. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการศึกษาเชิงประจักษ์

1) ข้อมูลที่เป็นอันดับคะแนน

จากการวิเคราะห์ค่าอันดับคะแนนเฉลี่ยจากอันดับคะแนนในวิชาประสบการณ์ วิชาสหภาพปฏิบัติ (ศ. 234) หรือวิชาการฝึกสอนของนักศึกษา 420 คน ปรากฏว่า นักศึกษาได้รับค่าอันดับคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.21 โดยมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนเป็น 0.67

2) ข้อมูลที่เป็นคะแนนที่ได้จากมาตรการการประมาณค่า

2.1) คะแนนที่นักศึกษาได้รับจากการประเมินผลทักษะการสอนของนักศึกษา 48 คน โดยคณะผู้วิจัยจำนวน 3 คน

แผนภาพที่ 3 : ความชุกเชิงเลขคณิต ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของคะแนนที่นักศึกษาได้รับในแต่ละทักษะการสอน

ทักษะการสอน	$\bar{x}$				$\bar{x}$	S.D.
	4.5	3.5	2.5	1.5		
1. ทักษะการอธิบายและเล่าเรื่อง (การเล่นิทาน)			○		2.72	0.90
2. ทักษะการใส่คำถาม			○		2.84	0.99
3. ทักษะการเสริมกำลังใจ			○		2.83	1.03
4. ทักษะการใส่อุปกรณ์			○		3.06	1.00
5. ทักษะการใช้วาจา กิริยา		○			3.24	0.90
6. ทักษะการเร้าความสนใจ			○		2.74	1.05

จากแผนภาพที่ 3 ความชัน, เลขคณิตและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แสดงว่า นักศึกษามีทักษะการสอนทุกทักษะอยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษามีทักษะการสอนในทักษะการเสริมกำลังใจ, ทักษะการใช้อุปกรณ์ และทักษะการเร้าความสนใจขัดแย้งกัน (S.D. = 1.03, 1.00 และ 1.05 ตามลำดับ) โดยนักศึกษาจำนวนหนึ่งมีทักษะการสอนในทักษะดังกล่าวมากหรือมากที่สุด แต่นักศึกษาอีกจำนวนหนึ่งมีทักษะการสอนในทักษะดังกล่าวน้อยหรือน้อยที่สุด

อนึ่ง จากการสัมภาษณ์อาจารย์ที่สอนในทั้ง 4 วิทยาลัยที่ผู้วิจัยเดินทางไปทดสอบทักษะการสอนของนักศึกษานี้ พบว่า 2 ใน 4 วิทยาลัยมีการฝึกทักษะการสอนแบบจุดภาคในแก่นักศึกษา แต่อีก 2 ใน 4 วิทยาลัยไม่มีการฝึกทักษะการสอนแบบจุดภาคให้นักศึกษาคงมีแต่การฝึกทักษะการสอนรวม ๆ ในการให้นักศึกษาออกมาสาธิตการสอนแต่ละครั้งเท่านั้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบทักษะการสอนของนักศึกษาในวิทยาลัยครูแต่ละประเภท (ประเภทที่มี และไม่มีการฝึกทักษะการสอนแบบจุดภาค) มาวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างมัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่นักศึกษาในวิทยาลัยแต่ละประเภทได้อีกครั้งหนึ่งโดยใช้การทดสอบที (t - test) พบผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 2

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกทักษะการสอนแบบจุดภาคมีทักษะการสอนมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะการสอนแบบจุดภาคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ในทุกทักษะยกเว้นทักษะการเสริมกำลังใจ ซึ่งความชัน, เลขคณิตของคะแนนของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบมัชฌิมเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนของนักศึกษาจากการทดสอบทักษะการสอนแบบจุลภาคแต่ละทักษะ

	วิทยาลัยที่มีการฝึกทักษะฯ			วิทยาลัยที่ไม่มีการฝึกทักษะฯ			t
	จำนวน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	จำนวน นักศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	
1. ทักษะการเล่าเรื่อง (การเล่านิทาน)	4	2.98	0.82	4	2.45	0.91	5.59**
2. ทักษะการใช้คำถาม	4	2.98	0.98	4	2.69	1.00	2.82**
3. ทักษะการเสริมกำลังใจ	4	2.85	1.15	4	2.81	0.91	0.26
4. ทักษะการใช้อุปกรณ์	4	3.34	0.80	4	2.78	1.10	4.72**
5. ทักษะการใช้วาจา	4	3.49	0.82	4	2.99	0.91	6.05**
6. ทักษะการเร้าความ สนใจ	4	2.99	1.07	4	2.48	1.00	3.79**

**p < .01

2.2) คะแนนที่นักศึกษาได้รับจากการประเมินความสามารถในการประกอบวิชาชีพโดยอาจารย์นิเทศก์ 210 คน ที่เกณฑ์การสอนของนักศึกษาฝึกสอนที่สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2520

แผนภาพที่ 4 ค่ามัธยฐานเลขคณิต ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ของคะแนนความสามารถทางการสอนและความสามารถเกี่ยวกับการ
การประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษา

ข้อที่	ลักษณะพฤติกรรมที่ประเมิน	$\bar{x}$				$\bar{x}$	S.D.
		4.5	3.5	2.5	1.5		
1	ความสามารถในการทดลองใช้วิธีสอนแบบต่าง ๆ					3.03	0.62
2	ความรับผิดชอบในหน้าที่การสอน					3.81	0.58
3	ความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย					3.76	0.55
4	ความสามารถในการควบคุมชั้น					3.38	0.63
5	การตรงต่อเวลา					3.66	0.63
6	ความสามารถในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน					3.19	0.57
7	ความสามารถในการค้นคว้าความรู้ใหม่ ๆ					2.94	0.69
8	ความกระตือรือร้นในการปรับปรุงแก้ไขการสอน					3.28	0.74
9	ความสามารถในการเตรียมบันทึกการสอน					3.54	0.64
10	ความสามารถในการเขียน จุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม					3.44	0.79
11	ความสามารถในการสอนให้นักเรียนคิด					2.82	0.62
12	ความสามารถในการศึกษา ค้นคว้าเป็นรายบุคคล					2.72	0.66
13	ความสามารถในการเร้าความสนใจนักเรียน					3.18	0.63
14	ความสามารถในการใช้คำถาม					2.83	0.75
15	ความสามารถในการอธิบายและเล่าเรื่อง					3.48	0.61
16	ความสามารถในการใช้วาจากริยา ๆ					3.34	0.55
17	ความสามารถในการเสริมกำลังใจ					3.18	0.63
18	ความสามารถในการเลือกอุปกรณ์					3.41	0.78
19	ความสามารถในการใช้อุปกรณ์					3.20	0.67
20	ความสามารถในการสร้างมนุษยสัมพันธ์					3.62	0.65
	รวมเฉลี่ย					3.29	0.72

จากแผนภาพที่ 4 ความถี่และอันดับและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในข้อ 1, 4, 6, 7, 8, 10 และข้อ 11 - 19 แสดงว่า อาจารย์นี้เทศกเห็นว่า นักศึกษามีความสามารถในการประกอบวิชาชีพครูในข้อดังกล่าวอยู่ในระดับปานกลาง และความถี่และอันดับกับค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในข้อ 2, 3, 5, 9 และ 20 แสดงว่า อาจารย์นี้เทศกเห็นว่า นักศึกษามีความสามารถในการประกอบวิชาชีพครูในข้อดังกล่าวมาก ที่น่าสังเกตก็คือ ความเห็นของอาจารย์นี้เทศกจากทั้ง 12 วิทยาลัยค่อนข้างสอดคล้องกัน จึงจะเห็นได้จากกราฟกระจายของคะแนน (ค่า S.D.) ที่นักศึกษาได้รับมีเพียงเล็กน้อยในทุกข้อ

จากข้อมูลดังกล่าว เมื่อเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในหน้า 63 กล่าวคือว่า

1) ถ้าพิจารณาเฉพาะอันดับคะแนนที่นักศึกษา 420 คน ได้รับในวิชา ค. 234 เพียงอย่างเดียว ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคานักศึกษิตย บวรจุจุดมุ่งหมายคานักศึกษิตยของหลักสูตรมาก ($\bar{x} = 3.21, S.D. = 0.67$)

2) ถ้าพิจารณาเฉพาะผลการทดสอบทักษะการสอนแบบจุดภาค นักศึกษาจำนวน 48 คนใน 4 วิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาคานักศึกษิตยบวรจุจุดมุ่งหมายคานักศึกษิตยของหลักสูตรปานกลาง ($\bar{x}$ ของทักษะอยู่ระหว่าง 2.72 - 3.24, S.D. อยู่ระหว่าง 0.90 ถึง 1.05) อย่างไรก็ตาม จะเห็นได้ว่ากราฟกระจายของคะแนนที่นักศึกษาได้ในทุกทักษะก็มีอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความสามารถในการแสดงทักษะทางการสอนต่างกัน

3) ถ้าพิจารณาเฉพาะผลการประเมินความสามารถในการประกอบวิชาชีพครูของนักศึกษานึ่งประเมินโดยอาจารย์นี้เทศกที่เคยนี้เทศกการสอนนักศึกษาเหล่านี้ ปรากฏว่านักศึกษามีความสามารถส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ อยู่ระหว่าง 2.72 ถึง 3.44) ความสามารถบางอย่างที่อาจารย์นี้เทศกเห็นว่า มีอยู่เกินระดับปานกลางก็เกินมาไม่มากนัก ($\bar{x}$ อยู่ระหว่าง 3.62 ถึง 3.81) ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคานักศึกษิตยบวรจุจุดมุ่งหมายคานักศึกษิตยของหลักสูตรในระดับปานกลางเท่านั้น

อย่างไรก็ตาม ถ้าพิจารณาผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านักขัตติยของนักศึกษาจากการทดสอบทักษะการสอบแบบจุดภาค ก็มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านักขัตติยของนักศึกษาที่ผู้วิจัยในอาจารย์นิเทศก์ประเมินลงในแบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนั้นสอดคล้องกัน เพราะนักศึกษาได้คะแนนอยู่ในระดับปานกลางเหมือนกัน แต่ขัดแย้งกับผลการเรียนค่านักขัตติยที่นักศึกษาได้เป็นอันดับคะแนนซึ่งอันดับคะแนนเป็นอันดับคะแนนที่อาจารย์จัดให้นักศึกษาหลังจากที่ได้มีการแปลงคะแนนดิบของนักศึกษาแต่ละคนไปเป็นคะแนนมาตรฐานที่ปกติแล้ว ทำให้เห็นได้ว่า ลักษณะการประเมินผลชนิดที่เป็นอันดับคะแนนกับการประเมินผลโดยใช้มาตราการประมาณค่าสำหรับการประเมินผลการสอบของนักศึกษาในกรณีนี้ต่างกัน โดยผลการประเมินผลด้วยอันดับคะแนนเป็นการประเมินผลตามแนวคิดแบบอิงกลุ่ม แต่ผลการประเมินผลด้วยแบบประเมินผลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (ใช้มาตราการประมาณค่า) เป็นการประเมินผลตามแนวคิดแบบอิงเกณฑ์ ฉะนั้นเมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเป็นเกณฑ์แล้ว ก็อาจกล่าวได้ว่าโดยส่วนรวมเฉลี่ยแล้วนักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือทักษะการสอบบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายค่านักขัตติยของหลักสูตรอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น

นั่นคือ การที่คะแนนเชิงประเมินผลสัมฤทธิ์ของหลักสูตรจิตวิทยาการศึกษาในวิทยาลัยครูจากผลการวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนตามหลักสูตรนี้ในแต่ละพิสัยตามจุดมุ่งหมายแต่ละด้าน อันได้แก่ ค่านักขัตติย ทักษะพิสัย และทักษะพิสัยของหลักสูตรปรากฏผลสรุปได้ดังนี้คือ

- 1) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านักขัตติยบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก
- 2) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านักขัตติยบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมาก
- 3) นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่านักขัตติยบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรปานกลาง